

Starý zákon v kocke.

Peter Michalík

1.kniha Mojžišova - Genezis - kniha pôvodu

¹ Na počiatku stvoril Boh nebo a zem.

1. deň: svetlo
2. deň: oblohu, vody
3. deň: súš, rastliny
4. deň: hviezdy
5. deň: živočíchy
6. deň: Boh stvoril človeka na svoj obraz.
7. deň Boh odpočíval.

² Boh utvoril človeka z hlíny a vdýchol život do jeho nozdier a dal ho do raja. V strede rajskej záhrady bol strom poznania dobra a zla. Boh zakázal jesť zo stromu poznania. V spánku Boh vybral Adamovi rebro a z neho vytvoril ženu.

³ Estivý had pokúša ženu a ona zje ovocie zo stromu poznania a dá aj mužovi. Potom sa im otvorili oči a zbadali, že sú nahí, zahalili sa a skryli pred Bohom. Boh ich preklial pre to, čo urobili a vyhnal z raja. Adam nazval svoju ženu Eva (Život). K východu z raja postavil cherubov a ohňový meč, aby strážili cestu k stromu života.

⁴ Eva porodila syna Kaina a potom Ábela. Kain bol roľník a Ábel pastier oviec. Keď priniesli obeť Bohu, Ábelova obeť z najtučnejších oviec bola prijatá a Kainova nie. Kain sa nahneval, zabil brata a Boh ho preto preklial. Kain mal mnoho potomkov. Eva porodila syna Seta.

⁵ Adamovo potomstvo sa rozrástlo. Ľudia sa vtedy dožívali stoviek rokov.

⁶ Ľudské srdcia boli ustavične naklonené na zlé a hriešne, preto Boh oľutoval, že stvoril človeka. Iba Noe našiel milosť u Boha. Zem bola skazená a preto sa Boh rozhodol všetko zaliať v potope. Noemu kázal zhotoviť veľký koráb do ktorého majú vojsť Noe so ženou a jeho traja synovia so ženami a z každého druhu živočíchov po pároch.

⁷ Noe s rodinou a zvieratami nastúpili do korába a 40 dní pršalo a vody zaplavili všetko na 150 dní.

⁸ Prestalo pršať a voda klesala. Z okna korába vypustil krkavca, ktorý sa vracal. Keď sa holubica, čo Noe vypustil z korába vrátila späť s olivovou ratolesťou, poznal, že vody zo zeme zmizli. Keď ju vypustil o 7 dní holubica sa už nevrátila, podľa čoho vedel, že vody už opadli. Zem vyschla a všetci vystúpili z korába na zem. Boh sľúbil, že už nikdy nevyhubí všetko živé.

⁹ Boh požehnal Noeho a jeho synov. Na znak, že už nevyhubí živé bytosti, Boh zjavil dúhu na nebi. Noe sa opil a ležal nahý v stane. Dvaja synovia ho prikryli tak, že ho nevideli nahého a Noe preklial najmladšieho syna.

¹⁰ Noeho rodina sa rozrástla a naplnila zem.

¹¹ Na zemi sa hovorilo jedným jazykom. Z pálených tehál chceli urobiť vysokú vežu siahajúcu až do neba. Bohu sa to nepáčilo a pomiatol im jazyky aby sa nerozumeli a oni sa rozprchli po celej zemi a mesto Babel prestali stavať.

¹² Pán povedal Abramovi, aby odišiel zo svojej krajiny od svojich príbuzných do krajiny, ktorú mu ukáže. Dostal prísľub, že Boh z neho urobí veľký národ, preslávi a požehná ho. Abram poslúchol Pánov príkaz a odišiel so svojou ženou Sarai, synovcom Lotom a služobníctvom. Odišli do krajiny Kanaán, ktorú sa Boh rozhodol dať jeho potomstvu. V krajine nastal hlad a vybral sa do Egypta. Jeho žena bola pekná a aby ho nezabili, volal ju sestrou. Faraón prišiel na to, že Sarai je jeho ženou a Boh ho pre ňu trestá a vypreval ich z Egypta.

¹³ Cestou sa utáborili a nebolo dosť pastvy per Abramove aj Lotove stáda dobytky, tak sa rozdelili. Lot sa utáboril v Sodome, ale Sodomčania boli zlí a hriešny. Pán Boh prisľúbil Abramovi, že rozmnoží jeho potomstvo ako prach na zemi.

¹⁴ Mnohí králi sa spojili a bojovali proti ostatným kráľom. Pri úteku vzali so sebou zo Sodomy aj Lota do zajatia. Keď sa to dozvedel Abram, vyslobodil ho aj s jeho majetkom a ľuďom. Kráľ Melchizedech požehnal Abrama.

¹⁵ Pán sa prihovoril Abramovi a hoci nemal dediča, prisľúbil mu, že jeho potomstva bude ako hviezd na nebi a Abram uveril. Urobil zo zvierat obeť a Pán mu zjavil, že jeho potomstvo bude otročiť 400 rokov, ale potom vyjde s veľkým majetkom.

¹⁶ Keďže Sarai stále nedala Abramovi potomstvo, poslala ho k ich slúžke Agar a počali spolu dieťa. Agar sa však dívala sa svoju pani s opovrhnutím a pre tvrdé zaobchádzanie utiekla. V púšti sa jej zjavil Pánov anjel, poslal ju späť k Abramovi a vyjaval jej, že aj z jej potomstva bude nespočetné množstvo. Keď sa vrátila porodila syna Izmaila.

¹⁷ Abramovi sa zjavil Pán a za znak zmluvy, že sa stane otcom mnohých národov, premenoval ho na Abraháma a ustanovil obriezku všetkých chlapcov. Sarai sa na Pánov príkaz premenovala na Sáru a dostala prisľub, že aj ona počne syna a dá mu meno Izák. Dali sa obrezať všetci, aj Abrahám.

¹⁸ Abrahámovi sa zjavili traja Boží mužovia, pohostil ich a oni prorokovali Sáre, že do roka bude mať syna, no ona neverila. Odpreval ich a Pán zjavil, že hriechy Sodomy sú veľké. Nato Abrahám začal zjednávať s Pánom, aby pre 50 spravodlivých nezničil všetkých a postupne mu Pán prisľúbil, že nevyhubí ani kvôli desiatim spravodlivým.

¹⁹ Dvaja Pánovi anjeli prišli k Lotovi do Sodomy, on ich pohostil a v jeho dome ich prepadli všetci Sodomčania. Vyviedli Lota s rodinou z mesta a Pán zničil Sodomu a Gomoru ohňom z neba. No Lótova žena sa obzrela a premenila sa na soľný stĺp. Lót býval s dcérami v jaskyni a oni opili otca a mali s ním synov.

²⁰ Abrahám odišiel na juh a u kráľa Abimelecha sa Sára vydávala za jeho sestru a kráľ ju dal uniesť. V noci sa kráľovi zjavil Pánov anjel, varoval ho, on ju prepustil a obdaroval Abraháma.

²¹ Sára porodila syna Izáka keď mal Abrahám 100 rokov. Abrahám posielal Agar s chlapcom preč, no Boh bol s chlapcom. Abrahám a kráľ Abimelech uzavreli pri studni Bersabe zmluvu o priateľstve.

²² Pán posielal Abraháma do krajiny Morja a káže mu obetovať syna Izáka. Pripravil zápalnú obeť, poviazal Izáka a chystal sa ho zabiť nožom. Vtom ho Pánov hlas zastavil, lebo uvidel, že sa bojí Boha. Zdvihol oči a uzrel v kroví barana, ktorého obetoval namiesto Izáka.

²³ Sára zomrela a Abrahám ju pochoval v jaskyni, ktorú kúpil.

²⁴ Abrahám posielal najstaršieho sluhu do svojej vlasti k príbuzným, aby priviedol ženu pre Izáka. Pri studni spoznal tú pravú, Rebeku, podľa toho, že napojila aj jeho ťavy, ako predpovedal. Vypýtal ju od otca a aj ona súhlasila a stala sa Izákovou ženou.

²⁵ Abrahám sa znovu oženil a mal veľa potomkov, no majetok dal len Izákovi a ich poslal do východnej krajiny. Abrahám zomrel a Izák a Izmael ho pochovali pri Säre. Rebeka počala dvoch synov a Pán jej zjavil, že starší bude slúžiť mladšiemu. Prvý sa narodil Ezau, červený a chlpatý a po ňom Jakub, ktorý držal brata za päť. Ezau bol udatný lovec a Jakub bol tichý. Izák mal radšej Ezaua a Rebeka Jakuba. Ezau odprisahal Jakubovi prvorodenstvo za miskú šošovice.

²⁶ V zemi nastal hlad a Izák odišiel ku kráľovi Abimelechovi. Rebeku nazýval sestrou, aby ho azda nezabili pre jej krásu, no kráľ na to prišiel a ochránil ich. Izák odišiel od kráľa lebo veľmi zbohatol. Zjavil sa mu Pán a požehnal ho. Vykopali si studňu. Na púšť za ním prišiel kráľ a odprisahal si priateľstvo.

²⁷ Izák zostarel a oslepol. Chcel požehnať Ezaua, no Rebeka to počula a na ruky dala Jakubovi kožušinu a poslala ho s jedlom k otcovi. Otec ho nepoznal a požehnal ho. Ezau sa nahneval, chcel brata zabiť a

preto Rebeka Izáka posla k svojmu bratovi Labanovi.

²⁸ Jakub prijíma požehnanie od Izáka a odchádza. Ezau sa oženil s Izmailovou dcérou. Jakubovi sa cestou zjavil Pán, prisľúbil mu krajinu a mnoho potomstva.

²⁹ Jakub stretol Ráchel, Labanovu mladšiu dcéru a pri studni a napojil jej stádo. Zamiloval sa do nej a slúžil za ňu Labanovi 7 rokov. Laban podviedol Jakuba a po hostine k nemu doviedol staršiu dcéru Liu. Jakub slúžil ešte ďalších 7 rokov aby dostal Ráchel za ženu. Lia porodila synov a Ráchel bola neplodná.

³⁰ Jakub mal synov so slúžkou na pranie Ráchel a ďalšie deti s Liou aj jej slúžkou. Pán požehnal aj Ráchel syna Jozefa. Jakub sa dohodol s Labanom, že si oddelí strakaté kusy zo stáda, ktorých bolo Jakubovou šikovnosťou veľa a bol bohatý.

³¹ Laban so synmi mu závidel a preto Jakub so ženami, synmi a všetkým čo mu patrilo utiekol k otcovi do krajiny Kanaán. Laban dohonil Jakuba vyčítal mu že utiekol a hľadal bôžikov, čo mu Ráchel ukradla, no nič nenašiel. Laban s Jakubom sa zmierili.

³² Jakub ponížene poslal poslov k bratovi Ezauovi, ten mu vyšiel oproti so 400 mužmi a Jakub sa bál. Poslal mu oproti poslov so stádami, ako dar na uzmierenie. Keď čakal sám, akýsi Boží muž s ním zápasil až do východu zory a keď Jakub zvíťazil aj s vykľbeným bedrom, dostal požehnanie a nové meno Izrael.

³³ Jakub s Ezauom sa objali a plakali. Ezau na Jakubovo naliehanie prijal dary a vrátili sa.

³⁴ Sychem, syn kniežaťa Hemora, znásilnil Jakubovu dcéru Dinu a knieža ju bol pýtať pre syna za ženu. Sľúbili im Dinu a oni sa dali obrezať. Jakubovi synovia zabili knieža aj syna, vyrabovali mesto a vzali zajatcov.

³⁵ Jakub zakopal všetkých cudzích bohov, čo mali pri sebe a so

všetkými odišiel do Betelu. Boh premenoval Jakuba na Izraela (Jakub=Izrael) . Ráchel cestou zomrela pri pôrode, no zanechala syna Benjamína. Izrael mal 12 synov. Izák zomrel.

³⁶ Ezau s rodinou odišiel od Jakuba do inej krajiny. Mal mnoho potomkov.

³⁷ Jakub sa usadil v krajine Kanaán. Izrael mal najradšej Jozefa a bratia ho preto a pre jeho sny znenávideli. Bratia chceli Jozefa zabiť, no hodili ho len do prázdnej cisterny. Nakoniec ho predali za 20 strieborných karaváne do Egypta. Bratia Jozefovu tuniku namočili do krvi a poslali otcovi, ktorý si myslel, že ho zožrala divá zver.

³⁸ Jakubov syn Júda a oženil a mal deti, dvaja synovia a žena mu zomreli. Júda cestou stretol Tamaru, jeho ovdovenú nevestu a počal s ňou dieťa, lebo ju zahalenú nespoznal pokladajúc ju za neviestku. Kým poslal po kozľa, ona odišla aj s jeho prsteňom, šnúrou a palicou, čo dostala do zálohy. Keď ju chceli upáliť pre smilstvo, podľa vecí Júda spoznal, že on je otcom dvojičiek.

³⁹ Jozefa odvliekli do Egypta do otroctva k Putifarovi, ktorý ho časom spravil správcom svojho majetku. Pánova žena zvádzala Jozefa a krivo ho obvinila, že sa ju pokúsil znásilniť. Jozefa uväznili.

⁴⁰ Jozef vyložil sny dvoch spoluväzňov z faraónovho dvora z ktorých o 3 dni čašníka povýšili a pekára obesili.

⁴¹ Faraón mal sny a nikto ich nevedel vysvetliť. Čašík povedal faraónovi o Jozefovi a on mu povedal význam snov v ktorých Boh predpovedá 7 úrodných a 7 neúrodných rokov. Faraón ustanovil Jozefa za správcu nad celou Egyptskou krajinou, mal vtedy 30 rokov. Za 7 úrodných rokov urobili zásoby z nadbytku. Jozef dostal Putifarovu dcéru za ženu a mal dvoch synov. Potom v celej krajine nastal hlad, no egyptania mali dosť aj pre okolité krajiny.

⁴² Jakub posielal 10 synov do Egypta nakúpiť obilie. Keď prišli bratia k Jozefovi, spoznal ich, no oni jeho nie. Jozef ich označil za vyzvedačov,

dal do väzenia na tri dni, nabalil im obilie s ich peniazmi a poslal k otcovi po najmladšieho brata Benjamína, zatiaľ čo jeden z nich ostal vo väzení. Jakub nechce pustiť Benjamína.

⁴³ Keď sa im minulo obilie, Izrael napokon pustil Benjamína a šli do Egypta aj s darmi. Jozef pohostil bratov vo svojom dome.

⁴⁴ Jozef nabalil bratom plné vrecia potravín aj s ich peniazmi a najmladšiemu kázal dať do vreca svoj strieborný pohár. Jozef poslal svojho správcu za nimi a pohár našiel, za čo mal ísť Benjamín do otroctva. Vrátili sa späť.

⁴⁵ Jozef sa rozplakal a dal sa spoznať bratom a poslať ich, aby priviedli otca. Aj faraón sa to dozvedel a pozval ich k sebe. Bratia sa vrátili k otcovi aj s veľkými darmi.

⁴⁶ Izrael s celou rodinou a všetkým čo mal prišiel do Egypta. Jozef vyšiel naproti svojmu otcovi a zvitáli sa.

⁴⁷ Jozef s bratmi predstúpili pred faraóna a dostali súhlas, aby sa usídlili v najlepšom kraji. Jakub požehnal faraóna. V krajine bol veľký hlad a Jozef dal stiahnuť všetky peniaze z krajiny a skupoval dobytok a všetky pozemky. Obyvatelia sa stali faraónovými nevoľníkmi. Z úrody museli všetci okrem kňazov odovzdávať faraónovi päťtinu.

⁴⁸ Jakub si adoptoval Jozefových dvoch synov a požehnal ich, pričom uprednostnil mladšieho.

⁴⁹ Jakub si zavolať synov. Prvorodenému Rubenovi nedal prvenstvo, Simeon a Lévi doplatili na svoju zúrivosť, Júdu požehnal, Zabulon býva na morskom pobreží, Isachar poddane odpočíva, Dan vymôže právo svojmu ľudu, Gad sa nedá ozbíjať, Aser má jedla nadbytok, Neftali má krásne reči, Jozef je ako požehnaný ovocný strom a Benjamín je dravý vlk. Podľa nich je 12 izraelských kmeňov. Vyslovil prianie, nech ho pochovajú pri Abrahámovi, Sáře, Izákovi, Rebeke a Lii a skonal.

⁵⁰ Izraela zabalzamovali a faraón dovolil Jozefovi pochovať otca do krajiny Kanaán. Pochovali ho a vrátili sa späť. Jozef upokojil bratov a prisľúbil, že sa o nich postará. Jozef umrel, zabalzamovali a pochovali ho v Egypte, no zaprisahal ich, nech jeho kosti prenesú odtiaľ, keď sa ich ujme Boh.

2.kniha Mojžišova - EXODUS - východ

¹ Izraeliti sa veľmi rozmnožili a boli mocní. Nový Egyptský kráľ začal utlačovať Izraelitov. Faraón vydal rozkaz hodiť všetkých novonarodených Hebrejských chlapcov do Nílu.

² Istému mužovi z Léviho kmeňa sa narodil syn, ktorého tri mesiace ukrývali. Matka ho už dlhšie nemohla skrývať, preto ho vložila do košíka a uložila do trstia na brehu Nílu. Faraónova dcéra našla košík, prišlo jej chlapca ľúto a poslala zohnať nejakú dojku pre dieťa. Priviedli chlapcovu matku, aby ho odchovala. Chlapec odrástol a bol faraónovej dcére synom a dala mu meno Mojžiš. Keď Mojžiš videl, ako bijú jeho súkmeňovca, zabil Egyptčata a ukryl ho do piesku. Keď sa to dozvedel faraón, chcel Mojžiša zabiť a preto musel utiecť. Dcéram Madiánskeho kňaza Mojžiš pomohol napojiť stádo pri studni, tak ho zavolali k nim domov. Mojžiš mal synov s dcérou kňaza. Egyptský kráľ zomrel.

³ Mojžiš pásol ovce. Raz sa mu zjavil Boží anjel v horiacom trňovom kríku, ktorý nezháral. Boh mu povedal, aby sa nepribližoval a zobul sa, lebo je na svätej zemi. Boh posielal Mojžiša, aby vyviedol z Egypta Izraelský ľud, ktorý trpel. Boh zjavil svoje meno: „Ja som, ktorý som“ a povedal mu, čo má hovoriť pred faraónom. Predpovedal, že faraón ich pustí až po zázrakoch.

⁴ Pán kázal Mojžišovi hodiť palicu na zem, ktorá sa premenila na hada a späť na palicu, to preto, aby mu Egyptania uverili. Ak by nechceli uveriť, voda, ktorú vezme z Nílu sa premení na suchej zemi na krv. Mojžiš namieta, že nie je výrečný, zdráha sa ísť a Boh sa na neho nahneval. Árona poslal Pán s Mojžišom ako hovorcu. Mojžiš s rodinou sa vrátil do Egypta. Pán mu povedal, že faraón nepustí Izraelitov a preto faraónovi zomrie prvorodený syn. Mojžiš povedal Áronovi všetko, čo má hovoriť a zhromaždili starších Izraela. Urobil pred nimi zázraky a oni uverili.

⁵ Mojžiš a Áron predstúpili pred faraóna a pýtali prepustiť Izraelský ľud, no faraón odmietol. Izraelitom sťažili podmienky pri práci a boli

sa sťažovať u faraóna.

⁶ Pán prisľúbil Izraelitom, že ich vyslobodí. Mojžišov a Áronov rodokmeň.

⁷ Pán posielal Mojžiša a Árona k faraónovi a káže urobiť zázrak s palicou, ktorá sa premenila na hada. Faraónovi zaklínači tiež premenili svoje palice na hadov, no Mojžišova požrala ostatné. Mojžiš premenil palicou vodu v Níle na krv a ryby podochli (1.rana).

⁸ Áron priviedol žaby na Egyptskú krajinu (2.rana). Faraón prisľúbil, že ak zmiznú žaby, prepustí Izraelitov, no sľub nesplnil. Áron palicou premenil prach na komáre (3.rana). Na Egyptskú krajinu sa dostavili jedovaté muchy (4.rana). Mojžiš na faraónovu prosbu odňal muchy, no faraón znovu neprepustil ľud.

⁹ Pohynul všetok Egyptský dobytok (5.rana) no Izraelský dobytok prežil. Mojžiš rozsypané sadze a Egyptčania dostali vrede a pľuzgiere (6.rana). Mojžiš zoslal na Egypt ľadovec (7.rana), iba v Gesene, kde bývali Izraeliti nebol. Faraón zasa nedodrжал sľub.

¹⁰ Mojžiš privolať na Egypt kobyľky (8.rana) a na faraónov sľub ich vrhol do Červeného mora. Mojžiš priviedol na Egypt tmu na tri dni (9.rana) Faraón nechcel prepustiť ich dobytok a odohnal Mojžiša.

¹¹ Mojžiš oznamuje, že o polnoci vymrie všetko prvorodené v Egypte (10.rana), ale Izraelitov sa ani nedotkne.

¹² Pán ustanovil ten mesiac za počiatkový a prikázal Izraelitom, aby obetovali baránka, zjedli ho a jeho krvou namazali veraje dverí na znamenie záchrany. Ten deň sa bude sláviť ako Pánov sviatok, kedy budú jesť nekvasené chleby a nebudú pracovať. O polnoci pobil Pán všetko prvorodené v Egypte, aj faraónovho syna. Faraón uvoľnil všetkých Izraelitov aj s dobytkom a na cestu im dali ešte aj striebro a zlato. Po 430 rokoch v Egypte asi 600 000 mužov a deti sa dalo na pochod. Pán im dal predpis o Pasche.

¹³ Mojžiš prikázal každý rok sláviť sviatok, v tom čase jest' 7 dní iba nekvasené chleby a ustanovil zákon o zasvätení všetkého prvorođeného Pánovi. Boh viedol ľud okľukou po púšti, aby azda nedošlo k bojom. Mojžiš vzal aj Jozefove kosti. Putovali vo dne za oblačným a v noci za ohnivým stĺpom.

¹⁴ Faraón vyslal za Izraelitmi vozy s vojakmi. Keď Izraeliti zbadali vojsko, báli sa a začali šomrať. Mojžiš palicou rozdelil more a Izraeliti prechádzali suchou nohou na druhú stranu a oblačný a ohnivý stĺp sa presunul za Izraelitov, takže sa k nim vojaci nemohli nepriblížiť. Mojžiš vystrel ruku, more sa spojilo a všetko Egyptské vojsko sa utopilo.

¹⁵ Izraeliti zaspievali Pánovi víťaznú pieseň. Ľud sa pohol cez púšť a boli tri dni bez vody. Mojžiš hodil drevo do horkej vody, aby sa dala piť.

¹⁶ Pohli sa cez púšť a reptali. Pán im zoslal prepelice a po rose každé ráno ostávalo na zemi čosi zrnité, aby mali čo jest'. Nazvali to manna a jedli ju po celých 40 rokov, čo putovali púšťou. V siedmy deň, v sobotu, prikázal ľudu odpočívať.

¹⁷ Putovali, nemali vodu a začali pokúšať Pána reptaním. Mojžiš pred staršími Izraela udrhel na skalu a vytiekla voda. To miesto nazvali Massa a Meríba. Amalek napadol Izraelitov a Mojžiš posielal Jozueho do boja. Mojžiš vystúpil na vrch a kým mal ruky zdvihnuté, tak víťazili Izraeliti, preto mu ruky podopierali Áron a Hur. Izraeliti napokon zvíťazili.

¹⁸ K Mojžišovi prišiel test' Jetro aj s Mojžišovou ženou a synmi. Mojžiš mu všetko vyrozprával a vebili Pána. Mojžiš robil sám pre ľud sudcu. Na Jetrovu radu ustanovil v ľude predákov, oni potom súdili ľud a k Mojžišovi chodili len s vážnymi prípadmi.

¹⁹ Z vrchu na Sinajskej púšti Pán dal posolstvo pre Izraelitov, že ak budú poslúchať Pánov hlas, stanú sa svätým národom. Pán sa zjavil v oblaku za blýskania na hore Sinaj a na vrch smel vystúpiť len Mojžiš.

²⁰ Boh hovoril (10 Božích prikázaní): Pán je jediný Boh. Nevezmeš meno Pána nadarmo. Pánovi zasvätiť siedmy deň. Cti svojho otca a matku. Nezabiješ. Nescudzoložíš. Nepokradneš. Nevyslovíš krivé svedectvo proti blížnemu. Nepožiadáš manželku blížneho, ani nič, čo je jeho. Mojžiš tlmočil ľudu: Pán prišiel, aby nehrešili, nemajú robiť zlatých ani strieborných bohov, ale prinášať obety na oltári.

²¹ Pán dáva Mojžišovi ustanovenia: o právach hebrejských otrokov, zákony na ochranu ľudského života a újme na zvieratách.

²² Ustanovil aj zákony o ochrane majetku, uschovaných a vypožičaných veciach a iné ustanovenia.

²³ O pravdivosti pred súdom, o spravodlivosti, 7 ročnom obrábaní zeme, troch sviatkov do roka, nekvasených chleboch, prvotínach. Pán prisľubuje pomoc a ovládnutie krajiny.

²⁴ Mojžiš predniesol ľudu všetky Pánove ustanovenia a ľud prisľúbil, že všetko zachová. So staršími Izraela videli Boha. Mojžiš vystúpil na vrch, kde dostal od Boha dve kamenné tabule, kde Boh napísal zákon a prikázania. Na vrchu sa zjavila Božia sláva v oblaku a Mojžiš ostáva na vrchu 40 dní.

²⁵ Majú sa vybrať dary pre Pána, z akáciového derva zhotoviť archu obitú zlatom s vrchnákom (zľutovnicou), v ktorej je zákon od Pána. Na predkladané chleby urobia aj stôl z akáciového dreva obitý zlatom. Dajú vyhotoviť aj sedemramenný svietnik z čistého zlata.

²⁶ Pán kázal Mojžišovi zhotoviť svätostánok zo záclon z plátna a purpuru prikrýteho kobercom zo srsti a koži s akáciovými doskami obitými zlatom. Vnútri ma byť purpurová opona oddelujúca svätyňu so stolom od veľsvätyne s archou.

²⁷ Oltár z akáciového dreva s náradím z medi. Nádvorie svätostánku z plachiet a stĺpov. Svietnik s olivovým olejom, ktorý mal stále svietiť.

²⁸ Pán prikazuje Mojžišovi povolať Árona a synov za kňazov. Áronovi sa zhotoví rúcho zo zlata, purpuru, karmazínu a plátna. Efód (náramenník) s dvomi ónyxovými s vyrytými menami Izraelových synov. Náprsník vykladamý 12 drahokamami s menami. Purpurový plášť lemovaný striedavo granátovými jablkami zlatými zvončekmi, aby zvonili pri chôdzi. Zlatú tabuľku s nápisom pre Árona na čelo k obradu obetovania za previnenia Izraelitov. Ľanovú tuniku, mitru z plátna a pás. Pre Áronových synov tuniky, pásy, vysoké čiapky a spodky.

²⁹ Áronovi v rúchu vyleje na hlavu posvätný olej a pomaže ho a aj jeho synov ustanoví trvale do kňazského úradu. Mojžiš obetuje býka a dvoch baranov a krvou ich posväti. Áronovo rúcho prejde po ňom na synov. Počas siedmych dní slávnosti svätenia Áron a synovia jedia obetované mäso. Pravidelne každý deň ráno a večer obetujú baránkov. Pán sa bude zjavovať v stane.

³⁰ Z akáciového dreva obloženého zlatom zhotovia oltár na pálenie kadidla a dajú ho pred oponu. Pri sčítaní každý rovnako odovzdá Pánovi poplatok pre Pána a použijú ho na stavbu stánku zjavenia. Dajú zhotoviť medenú nádrž s vodou na umývanie pred obetou pre Árona a synov. Pán prikázal vyrobiť voňavý olej na svätenie a kadidlo.

³¹ Pán vybral remeselníkov na stavbu svätostánku, zariadenia a archy zmluvy. Pán prikazuje zachovávať sobotu v odpočinku. Keď s Mojžišom na vrchu Sinaj dokončil Pán rozhovor, dal mu dve kamenné tabule popísané Božím prstom.

³² Keď ľud videl, že Mojžiš nezostupuje z vrchu, urobili si zlaté teľa, ktoré prehlásili za boha. Urobili zápalnú obeť a veselili sa. Pán o tom rozpovedal Mojžišovi a v hneve ich chcel vyhubiť, ale Mojžiš orodoval za ľud. Potom Mojžiš zostúpil z vrchu aj s tabuľami so zákonom. Mojžiš v hneve rozbil tabule na úpäti vrchu. Spálil im zlaté teľa na ohni, rozmrvil ho na prach, vysypal do vody a dal piť Izraelitom. Mojžiš zvolal všetkých, čo sú za Pána a prišli k nemu všetci leviti. Na Mojžišov príkaz mečom pozabíjali 3000 Izraelitov. Mojžiš odišiel opäť k Pánovi a odprosuje za ľud pre ich previnenie.

³³ Pán posielal Izraelitov do krajiny, ktorú prisľúbil Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi. Pán hovorí ľudu, že už nepôjde uprostred nich a odvtedy nenesú šperky. Mojžiš postavil stánok zjavenia neďaleko tábora a kým sa zhováral s Pánom, zahaľoval stánok oblačný stĺp. Jeho služobník Jozue sa nevzdával od stánku. Mojžiš vyjednáva s Pánom a nachádza milosť.

³⁴ Mojžiš vykresal kamenné tabule na ktoré Pán napíše slová a vystúpil na Sinaj a prosil Pána. Pán vystríha Mojžiša, aby nerobil zmluvy s národmi, kde príde. Jeho synovia si nesmú brať miestne ženy. Pripomína mu, čo všetko treba dodržať na uctenie Boha. Pán uzavrel zmluvu s Mojžišom. Ostal tam 40 dní a Pán napísal na tabule desatoro prikázaní. Zostúpil dole. Zakaždým keď sa Mojžiš rozprával s Pánom, žiarila mu tvár, preto sa zahaľoval závojom.

³⁵ Mojžiš zakazuje prácu v sobotu pod hrozbou smrti. Ľud dal dary pre Pána na stavbu svätyne a zvoláva remeselníkov.

³⁶ Do práce na svätyni povoláva aj umelcov. Ľud donášal viac ako bolo treba, tak zbierku zastavili. Na svätostánok urobili prikryvku z kobercov a koží, akáciové dosky obité zlatom, oponu z purpuru, karmazínu a plátna.

³⁷ Z akáciového dreva urobili archu a obtiahli ju zlatom. Na nohy dali štyri zlaté krúžky cez ktoré prevliekli akáciové tyče obité zlatom. Vrchnák, zľutovnicu, urobili z rýdzeho zlata na vrchu ktorého boli oproti sebe dvaja cherubovia s krídlami nahor. Sedemramenný svietnik bol z rýdzeho zlata. Kadidlový oltár bol z akáciového dreva obtiahnutý rýdzim zlatom so zlatými krúžkami a tyčami na prenášanie. Pripravili aj svätý olej a kadidlo.

³⁸ Oltár zápalných obiet bol z akáciového dreva a všetko náčinie bolo z medi. Na rohoch boli krúžky na tyče na prenášanie. Zo stĺpov a plachiet urobil nádvorie. Na stavbu použili veľké množstvo zlata a striebra.

³⁹ Efód (náramenník) zhotovili zo zlata, purpuru, karmazínu a niťového plátna. Na vrch upevnili dva ónyxové kamene s menami Izraelových kmeňov. Náprsník bol zhotovený tak ako efód s štyrmi radmi drahokamov s menami kmeňov. Plášť bol z purpuru na spodku s granátovými jablkami a zlatými zvončekmi. Urobili aj tuniky, čiapky a spodky. Na zlatú tabuľku na hlavu vyryli nápis: „Svätý Pánov“. Ukončili stavbu stánku presne tak, ako to Mojžišovi prikázal Pán.

⁴⁰ Pán kázal Mojžišovi postaviť stánok a zariadiť a posvätiť ho. Pomazal Árona aj synov a keď dokončil prácu, stánok zakryl oblak a napĺňala ho Pánova sláva. Keď sa oblak zdvihol, Izraeliti putovali ďalej. Počas celého putovania sa oblak v noci javil ako oheň.

3.kniha Mojžišova - LEVITIKUS - kniha Levitov

¹ Krv prineseného obetného bezchybného samca kňaz rozleje počas obetovania okolo oltára, stiahne ho z kože a kusy spáli v ohni. Podobne obetujú aj ovce, kozy a vtáky.

² Potravinovú obeť možno prinášať z nekvasených pokrmov vždy so soľou.

³ Pokojná žertva má byť bezchybný samec, alebo samica z hovädzieho dobytky, baránok, alebo koza.

⁴ Keď sa z nevedomosti prehreší niekto proti Pánovým prikázaniam, obetujú býčka, jeho krvou sedem krát pokropia oponu, potrujú rohy oltára a zbytok spália. Takto ich kňaz zbaví hriechu a odpustí sa im. Ak sa prehreší z nevedomosti knieža, obetuje sa bezchybný cap. Ak sa z nevedomosti prehreší nejaký jednotlivec z obyvateľov zeme, obetuje sa koza. Je možné obetovať aj ovcu.

⁵ Ak sa niekto prehreší a pritiahne na seba vinu tým, že počul vyslovenú kľatbu, alebo sa dotkol niečoho nečistého, alebo nerozmyslene prisahal odčiniť hriech obetovaním samice ovce. Ak niekto na to nemá, nech donesie dve hrdličky, alebo holúbky. Ak ani na toto niekto nemá, nech donesie jemnej múky. Za spreneveru a odcudzenie vecí zasvätenej Pánovi sa obetuje baran. Ukrátenú čiastku aj s pätinou navyše odovzdá kňazovi.

⁶ Ak niekto poškodí bližneho, vráti mu to aj s pätinou navyše v deň obety a prinesie na obeť barana. Celostná žertva ostane na oltári celú noc a oheň nesmie vyhasnúť. Nekvasenú potravinovú obeť spália na oltári a čo ostne, zje Áron a jeho synovia. V deň posvätenia prinesú potravinovú obeť. Z obety za hriechy môže jesť len kňaz. Každý kto sa dotkne mäsa, bude zasvätený.

⁷ Aj za podľžnosť treba priniesť obeť. Koža z celostnej žertvy a potravinová obeť patria kňazovi. Možno priniesť aj pokojné obety. Mojžiš zakázal jesť loj a krv. Z pokojnej obety patria kňazovi prsia a

pravá lopatka.

⁸ Mojžiš pripravil všetko na svätenie a zvolal ľud. Árona a synov umyl, obliekol a posvätil a obetoval býka a baranov. Posviacka trvala sedem dní.

⁹ Vykonal obetu za hriechy Árona a ľudu. Po tom, čo Mojžiš a Áron požehnali ľud, zjavila sa všetkým Pánova sláva a oheň od Pána strávil celostnú žertvu. Všetok ľud jasal a padol na tvár.

¹⁰ Áronovi synovia Nadab a Abiu nakládli v kadidelniciach oheň a dali naň kadidlo, a to bolo nenáležité pred Pánom. Od Pána vyšiel oheň a zabil ich. Mojžiš zakázal Áronovi a synom rozpustiť si vlasy a nesmeli si ani roztrhnúť rúcha, aby nezomreli. Zakázal im piť víno, keď vstupujú do stánku. Áron a synovia potom zjedli čo ostalo z obety. Mojžiš sa hneval na Áronových synov, že nezjedli z obety za hriech na svätom mieste.

¹¹ Vymenoval nečisté zvieratá, ktoré sa nesmeli jesť, napr. ťavu, sviňu, zajaca, morské živočíchky bez šupín a plutiev, orla, sokola, pelikána a iné. Kto sa dotkne nečistých zvierat a ich mŕtvol, bude až do večera nečistý. Vymenoval aj nečisté zvieratá, ktorých sa nesmeli dotýkať.

¹² Keď žena porodí chlapca, je potom sedem dní nečistá a ešte 33 dní sa očisťuje doma. Vtedy nesmie sa dotknúť ničoho svätého. Ak porodí dievča, je dva týždne nečistá a musí sa očisťovať ešte 66 dní. Potom sa za ňu vykoná očistná obeta.

¹³ Ak sa na koži niekomu objaví vyrážka, Áron posúdi, či sa nejedná o malomocenstvo. Ak si nie je istý, izoluje ho na 7 dní. Ak ide o malomocenstvo, vyhlási ho za nečistého. Ak malomocný nemá divé mäso, je čistý. Malomocný chodí s roztrhnutým odevom, volá „Nečistý“ a býva mimo tábora. Vec zasiahnutá malomocenstvom sa musí spáliť.

¹⁴ Mojžiš ustanovil obetu za očistenie vyliečeného malomocného, ktorý sa musí ostrihať. Keď prídu do krajiny Kanaán, v dome s

malomocenstvom vyberú napadnuté kamene zo steny, dom oškrabú a nanovo omietnu. Ak sa aj potom objavia škvrny, dom zboria. Za očistený dom sa prinesie obeta.

¹⁵ Keď má muž semenotok, alebo žena krvotok sú nečistí. Ak príznaky prestanú, počíta sa sedem dní a potom je čistý a prinesie obeť.

¹⁶ Mojžiš vystríha Árona, aby nevstupoval v ľubovoľnom čase do svätyne za oponu, ale iba s obetou a náležite oblečený. Áron bude sláviť obeť za zmierenie. V desiaty deň siedmeho mesiaca nariadil pôst a zakázal prácu, to na očistenie od hriechov.

¹⁷ Zvieratá zabité mimo tábora musia priniesť k stánku, inak na seba uvalia vinu. Izraelitom aj cudzincom zakázal jesť krv zvierat.

¹⁸ Mojžiš upozorňuje ľud, že nesmú robiť to, čo v Egypte, ani to, čo sa robí v kanaánskej krajine. Ja som Pán, váš Boh. Zakázal pokrvné vzťahy a dal prikázania o mravnej čistote.

¹⁹ Pán odkazuje po Mojžišovi: „Buďte svätí, lebo ja, váš Boh, som svätý“, bojte sa svojich rodičov, zachovávajúte soboty, neobracajte sa k modlám a prinášajte obety. Ostatky úrody na poli a vo vinici nechajte chudobným, nekradnite, neklamte, neprisahajte falošne, neutlačujte, ale milujte svojho blížneho ako seba samého. Dáva zákon o spájaní rôznych vecí. Ovocie zo stromov sa tri roky nesmie jesť, úroda štvrtého roku ide ako obeta Pánovi, až potom sa môže jesť. Zakázal veštiť, strihať bokombrady a dal ďalšie prikázania.

²⁰ Kto by dal modle Molochovi svoje dieťa, bude ukameňovaný. Za zlodečenie rodičom a smilstvo musia zomrieť. Zakazuje správať sa podľa zvykov krajiny, do ktorej ich Pán uvedie. Ak má niekto schopnosť vyvolávať duchov, alebo vykladať, musí zomrieť.

²¹ Kňazi sa nesmeli poškrniť zomrelými, okrem príbuzných. Dal predpisy pre kňazov a veľkňaza. Veľkňaz si vezme za ženu pannu zo svojho ľudu. Nik z Áronovho potomstva s telesnou chybou nesmie prinášať obety Pánovi.

²² Áron, ani jeho potomkovia nesmú jesť obety v stave nečistoty. Nik neoprávnený nesmie jesť z posvätných pokrmov. Zvieratá, ktoré mali chybu sa nesmeli obetovať.

²³ Pánove sviatky: siedmy deň odpočívať, Pascha (Veľká noc) – sedem dní jesť nekvasené chleby, prvý snop z žatvy obetovť Pánovi, Letnice – obeta päťdesiat dní po snope, Nový rok – prvý deň siedmeho mesiaca odpočívať, Deň zmierenia – desiaty deň siedmeho mesiaca sa postiť a nepracovať, sviatok Stánkov – sa slávi od pätnásteho dňa siedmeho mesiaca sedem dní sa veselí a bývajú v stánkoch.

²⁴ Mojžiš prikázal, aby oheň na svietniku svietil stále a prinesú každú sobotu zápalnú obeť z dvanástich chlebov. Za zlorečenie Pánovmu menu musí vinník zomrieť ukameňovaním. Ustanovil zákon o odvete: kto aký úraz spôsobil, tak sa mu odplatí, teda oko za oko, zub za zub.

²⁵ Keď prídu do krajiny, ktorú im dá Pán, zem má odpočívať. Šesť rokov budú siať a na siedmy rok nech má zem odpočinok (tzv. sobotný rok). Po štyridsiatichtdeviatich rokoch budú trúbiť na zvučnom rohu a päťdesiaty rok zasvätia. V tom tzv. jubilejnom roku sa ohlásí sloboda pre všetkých obyvateľov a každý sa vráti k svojmu rodu. Vtedy sa nebude siať ani žať a Pán v šiestom roku požehná úrodu na tri roky. Predanú pôdu je možné vykúpiť späť. V jubilejnom roku sa každému vráti jeho pôda, neopevnené domy a levitské domy. Leviti majú nepretržité právo na výkup svojich domov. Ak niektorý z bratov schudobnie, pomôžu mu, aby mohol žiť pri nich, nebudú brať od neho úrok a nedajú mu otrockú službu. Otrokov si môžu kupovať z okolitých národov. Izraelitu, ktorý sa predal, môžu jeho príbuzní vykúpiť.

²⁶ Nemajú si robiť modly, vyrezávané podoby ani pomníky, aby sa im klaňali. Ak budú zachovávať Pánove príkazy a ustanovenia, Pán dá požehnanie. Sto zaženie na útek tisíc nepriateľov. Ak však neposlúchnu, Pán sa obráti proti nim. Keď uznajú svoje hriechy a pokoria sa, Pán sa rozpomätá na svoju zmluvu, aj keď budú musieť zaplatiť za svoju neposlušnosť.

²⁷ Ak niekto zaslúbi Pánovi nejakého človeka, dobytča, dom, alebo dedičné pole, dá za neho predpísanú sumu. Ak to chce vykúpiť späť, pridá k tomu ešte päťinu. Desiatok zo všetkej úrody aj zo všetkých stád je Pánov.

4. kniha Mojžišova – NUMERI – čísla.

¹ Pán hovoril k Mojžišovi na púšti Sinaj v stánku zjavenia dva mesiace a dva roky po ich východe. Kázal mu sčítať všetkých bojaschopných mužov starších ako dvadsať rokov. Spočítali všetkých podľa rodov, spolu 603 550 mužov. Léviho kmeň však neprehliadali a nezaráтали, lebo oni sa budú starať o stánok zákona.

² Kmene budú táboriť a pochodovať pod zástavou svojho rodu podľa stanoveného poriadku.

³ Áronovi dvaja synovia slúžili ako kňazi. Léviho kmeň sa bude ponechaný Áronovi a synom pri stánku zjavenia. Pán vyvolil Levitov namiesto všetkých prvorodených z Izraela. Sčítal Léviho kmeň po rodoch a rozdelil im služby v stánku. Bolo ich spolu 22000 mužov. Ktokoľvek cudzí by sa priblížil k stánku, musí zomrieť. Sčítali všetkých prvorodených od jedného mesiaca nahor, ktorých bolo 22273 mužov. Za prevyšujúcich vybrali pre Árona výkupné.

⁴ Z Levitského rodu Kaátovcov poveril schopných od 30 do 50 rokov, aby slúžili v stánku zmluvy. Keď sa budú mať pohnúť, zabalia archu, stôl a oltár, ale svätých vecí sa nedotknú. Z rodu Gersonovcov a Merarovcov sčítal tých, čo budú slúžiť pri stánku zjavenia. Spolu ich bolo 8580.

⁵ Z tábora vylúčili malomocných, trpiacich semenotokom a tých, čo sa poškrvnili mŕtvou. Ak sa niekto dopustí hriechu voči blížnemu, vráti späť o päťnásobok navyše a donesie barana na obeť. Ak má muž podozrenie, že sa jeho žena dopustila cudzoložstva, privedie ju pred kňaza, ktorý jej dá vypíť vodu kliatby. Ak žena zhrušila, lono jej napuchne, bedrá jej ochromujú a bude prekliata.

⁶ Ak sa niekto zasväti Pánovi nazirejským sľubom, nebude piť opojné nápoje, ani jesť nič z viniča, nesmie si strihať vlasy, ani sa znečistiť mŕtvou. Ak by sa poškrvnil tým, že pri ňom niekto náhle umrie, na siedmy deň sa ostrihá, prinesie obetné holúbky a opäť sa zasväti Pánovi. Po ukončení zasvätenia donesie baránka na obeť, ostrihá si

hlavu a vlasy spáli. Potom nazirejec prinesie baránky na obetu môže zasa piť víno. Mojžiš im potom povedal slová, ktorými budú požehnávať.

⁷ K posvätenému stánku náčelníci rodov doniesli šesť vozov darov a dvanásť býkov, ktoré Mojžiš dal Levitom. Každý deň doniesli dary z iného kmeňa, z Júdovho, Isacharovho, Zabulonovho, Rubenovho, Simeonovho, Gadovho, Efraimovho, Manassesovho, Benjamínovho, Danovho, Aserovho a Neftaliho.

⁸ Zhotovili svietnik zo siedmich lúčov, aby osvetľoval priestor pred svietnikom. Vykoná očistenie Levitov tak, že ich pokropí očistnou vodou, oholia sa britvou na celom tele, operú si šaty a očistia sa. Prinesú obetu, zhromaždia sa pred stánkom a oddelia sa pre Pána, aby mohli slúžiť všetci od 25. do 50. roku.

⁹ Mojžiš prikázal sláviť Paschu v stanovenom čase aj tým čo sa poškrvnili mŕtvou a aj tým, čo sú na ďalekej ceste. V deň, keď postavili stan, zahalil ho oblak a od večera do rána bol nad prýbytkom oheň. Keď sa oblak zdvihol, Izraeliti sa dávali na pochod a kde sa oblak zastavil, tam sa utáborili.

¹⁰ Dali urobiť dve kované strieborné trúby, na ktorých budú trúbiť Áronovi synovia. Keď sa na ne zatrúbi raz, zídu sa kniežatá a pohlavári. Keď zatrúbia trhano, dajú sa na pochod z východu, juhu a ostatní. Keď nebudú trúbiť trhano, zide sa celá pospolitosť. Trúbiť budú aj keď pôjdu do boja, aj v dňoch radosti, na sviatky, pri začiatkoch mesiacov a pri obetách. Oblak sa zdvihol a dali sa na pochod. Mojžiš prosí švagra Hobaba, aby šiel s nimi.

¹¹ Lud sa začal sťažovať, že sa mu zle vodí a nato Pánov oheň v hneve spálil okraj tábora a miesto nazvali Tabera (spálenisko). Na Mojžišovo orodovanie oheň ustal. Ludu chýbalo mäso ako v Egypte a sťažoval sa. Mojžiš prosí Pána o milosrdenstvo. Mojžiš dal zvolať sedemdesiatich zo starších Izraela, Pán im rozdelil z ducha, ktorý bol na Mojžišovi a zachvátil ich prorocký duch. Pán im dá jesť mäso celý mesiac, až kým sa im nesprieči. Aj v tábore zostúpil prorocký duch na Eldada a

Medada a Mojžiš privolil, že môžu aj iní prorokovať. Vietor od mora privial veľa prepelíc, chytali ich až do druhého dňa a ešte mali mäso medzi zubami, keď pre ich pažravosť vzplanul Pánov hnev. Miesto nazvali Kibrot-Hatava (hroby pažravosti).

¹² Mária a Áron ohovárali Mojžiša pre kušičanku, ktorú si vzal za ženu a vraveli, či Pán hovoril len Mojžišovi a nie aj im. Mojžiš bol najpokornejší (najtichší) človek na zemi. Pán ich zavolať k stánku a prehovoril, na čo Mária obelela malomocenstvom. Na Mojžišovo orodovanie bola len vylúčená z tábora na sedem dní.

¹³ Pohli sa a utáborili na púšti. Na Pánov príkaz Mojžiš vyslal popredných mužov z každého kmeňa po jednom ako vyzvedačov do krajiny Kanaán, ktorú im Pán prisľúbil. Vtedy dal Mojžiš Nunovmu synovi Osému meno Jozue. Kázal im zistiť všetko o krajine. Prezreli celú krajinu a po 40 dňoch sa vrátili so správami, že krajina je bohatá, ľud je mocný a mestá sú veľké a opevnené. No niektorí boli zbabelí a hovorili nepravdy, že videli obrov – Enakových synov.

¹⁴ Začali nariekať celú noc, reptali a začali uvažovať o návrate do Egypta. Jozue a Kaleb, ktorí boli tiež na výzvedoch posmeľovali ľud, aby sa nebál vojsť do krajiny. Ľud ich chcel ukameňovať a nad stánkom sa zjavila Pánova sláva. Pán chcel ľud vyhubiť, ale na Mojžišov príhovor im odpustil. Za to každý, kto videl Pánove zázraky a desať ráz nepočúvol Pánov hlas a nikto od dvadsiateho roku nahor, neuvidí zaslúbenú krajinu. Za každý deň na výzvedoch budú blúdiť na púšti rok, teda spolu 40 rokov. Všetci vyzvedači, okrem Kaleba a Jozueho pomreli náhlou smrťou za to, že nepravdivými správami popudili ľud. Pán prikázal vrátiť sa na púšť cestou k Červenému moru. Ľudia aj napriek Mojžišovmu varovaniu tiahli na temeno vrchu a Amalekiti a Kanaánčania ich bili a prenasledovali.

¹⁵ Keď budú obetovať v novej krajine, Mojžiš prikázal pridať aj potravinovú obeť. Majú tiež obetovať chlieb z prvotín. Ustanovil obeť za previnenia z neopatrnosti. Kto zhreší úmyselne, musí byť zahubený. Uväznený muž, čo v sobotu zbieral drevo, bol ukameňovaný a tak bude s každým, kto poruší sobotu. Na okrajoch

plášťa si urobili kystky so šnúrkou z belasého purpuru, aby si pri pohľade na ne spomenuli na Pánove príkazy.

¹⁶ Kore sa spolu s 250 mužmi vzbúril proti Mojžišovi a aj Dátan a Abiron odmietli poslušnosť. Zhromaždili sa, a na znak, že Pán je Mojžišom, pohltila vzbúrencov zem aj s rodinami a oheň usmrtil aj 250 mužov s kadidlami. Medené kadidelnice, čo ostali, použili na oplechovanie oltára. Ľud začal reptáť a Pán v hneve zoslal mor. Áron zmieroval ľud kadidlom a mor prestal, no zomrelo ich 14700.

¹⁷ Na Pánov príkaz priniesli od každého kniežaťa z kmeňa jednu palicu, teda spolu 12 palíc. Na každú napísali meno, pričom na Léviho palicu napísali Áronovo meno. Koho palica vypučí, ten bude vyvolený. Na druhý deň boli na Áronovej palici sa objavili puky a dozreté mandle. Áronovu palicu postavili na výstrahu, aby už nereptali.

¹⁸ Áron a synovia budú zodpovední za previnenia proti kňazskému úradu. Časť obiet, prvotiny z úrody a všetko prvorodené prináleží Áronovi a synom. Áron a leviti nebudú mať v krajine nijaký dedičný majetok, prináležať im budú všetky desiatky v Izraeli. Z Izraelitov smú k stánku pristúpiť len levíti. Desatinu z desiatkov prinesú ako pozdvihovaciu obeť Pánovi.

¹⁹ Kňaz Eleazar prinesie obeť z bezchybnej jalovice a z popola z nej pripraví očistnú vodu pre Izraelskú pospolitosť. Kto sa dotkne mŕtveho, bude sedem dní nečistý a ak sa nezmiere pokropením očistnou vodou, treba ho vylúčiť z pospolitosti.

²⁰ V 40. roku prišli Izraeliti na púšť Sin a tam v Kádeši zomrela Mária. Ľud sa vadil s Mojžišom, lebo nemal vodu. Mojžiš dvakrát udrel palicou po skale a vytriskla voda, no preto že neverili a neoslávili Pána pred Izraelitmi, Mojžiš s Áronom nevovedú ľud do prisľúbenej krajiny. To sú vody Meríby (zvady). Mojžiš vyjednával s Edomským kráľom, aby mohli prejsť cez jeho územie, no nedovolil a Izraeliti sa mu radšej vyhli. Mojžiš na vrchu Hor obliekol Áronovho syna Eleazara do jeho šiat. Tam na vrchu Áron zomrel a Izraelova rodina ho oplakávala 30 dní.

²¹ Izraelitov napadol kráľ z Aradu, ale Pán vypočul Izraelitov, vydal im Kanaánčanov a na ich mestá uvalil kliatbu zničenia. To miesto nazvali Horma (prepadnuté kliatbe). Od vrchu Hor tiahli smerom k Červenému moru, aby obišli edomskú krajinu. Ľud na púšti šomral a za to Pán poslal na ľudí jedovaté hady. Mnoho ľudí pomrelo a prosili, aby odňal hady. Mojžiš na Pánov príkaz vyvesil medeného (bronzového) hada na kôl a každý uhryznutý kto naň pozrel, ostal nažive. Caetou ako putovali sa pristavili pri rieke Arnon, ktorá tvorí hranicu medzi Moabčanmi a Amorejčanmi. Ako chceli pokojne prejsť, zaútočil na nich amorejský kráľ Sehon, ale Izraeliti ho bili a zaujali všetky amorejské mestá a dediny. Zaujali Jezer, porazili aj bášanského kráľa Oga aj s jeho vojskom a zaujali jeho krajinu.

²² Izraeliti šli ďalej a utáborili sa Moabských stepiach pri Jordáne naproti Jerichu. Keď moabský kráľ Balak videl, čo urobili s amorejčanmi, bál sa a poslal po Baláma, aby Izraelitov preklial. Balám však na Pánov príkaz nešiel s nimi, až na druhý raz mu Boh dovolil ísť, no Pán sa nahneval na neho. Pánov anjel tri krát vybočil oslicu, na ktorej sedel a až potom zbadal Pánovho anjela, poklonil sa mu a pokračovali v ceste. Balak šiel naproti Balámovi. Na druhý deň šli spolu na Bamot-Bál, odkiaľ bolo vidieť zadné voje izraelského ľudu.

²³ Postavili sedem oltárov a obetovali sedem býčkov a sedem baranov. Balám sa odobral na osamelé miesto a zjavil sa mu Boh a začal požehávať Izraelitov. Presunuli sa na ďalší vrch, postavili oltáre, urobili obety a znova ich požehnal.

²⁴ Aj tretí krát sa opakovalo to isté a znovu požehnal Izraelitov. Balak sa rozhneval a vyhnal Baláma, no on aj štvrtý krát dal požehnanie a predpovedal víťazstvá Jakubovho ľudu.

²⁵ Mojžiš kázal povešať všetkých zvodcov medzi Izraelitmi, lebo sa oddávali smilstvu s Moabkami a slúžili cudziemu bohu – Belfegorovi. Keď Eleazarov syn Finés videl Izraelitu, ako si viedol pred očami všetkých Madiánčanku, vzal koptu a prebodol oboch cez pohlavné ústroje. Nákza sa razom odvrátila od Izraelitov, no tých čo pomreli na

nákazu bolo 24000. Tento čin Finésa odvrátil Pánov hnev a ustanovil ho za kňaza.

²⁶ Mojžiš a Eleazar urobili sčítanie všetkých bojaschopných od dvadsiateho roku nahor. Bolo ich spolu 601730. Krajinu si rozdelia žrebom a dedičný majetok si rozdelia v pomere k počtu. Levítov bolo pri sčítaní 23000.

²⁷ Salfádovým dcéram zomrel otec na púšti a nemali žiadny dedičný majetok, tak prosili Mojžiša a on im dal dedičný podiel ich otca. Ak niekto zomrie bez synov, dedičstvo sa prevedie na dcéry. Ak nemá ani dcéry, dedia bratia. Ak nemá ani bratov, dedia bratia jeho otca a ak nemá ani strýkov, dedičstvo pripadne najbližšiemu pokrvnému z jeho kmeňa. Mojžiš vystúpil na pohorie Abarim, vybral Nunovho syna Jozueho za svojho nástupcu a pred kňazom Eleazarom ho ustanovil za vodcu.

²⁸ Každé ráno a podvečer obetujú Pánovi baránka a potravinovú obeť a v sobotu dva baránky. Na začiatku mesiaca obetujú dva býčky, barana a sedem jednoročných baránkov. Na štrnásty deň prvého mesiaca budú sláviť paschu, sedem dní budú jesť nekvasené chleby a prinášať obety. Aj v deň prvotín prinesú obeť.

²⁹ V prvý deň siedmeho mesiaca bude deň trúbenia a prinesú obeť. Siedmy deň siedmeho mesiaca sa budú postiť a prinesú obeť za zmierenie. Na pätnásty deň siedmeho mesiaca budú sedem dní sláviť sväté zhromaždenie a prinášať obety.

³⁰ Ak muž urobí sľub Pánovi, nech ho splní. Ak urobí sľub nevydatá žena v dome svojho otca alebo muža, že sa bude niečoho zdržovať a otec, alebo jej muž s tým nesúhlasí, je oslobodená od sľubu. Ak s tým súhlasí, sľub je platný. Sľub vdovy a prepustenej je záväzný.

³¹ Izraeliti vybrali 1000 bojovníkov z každého kmeňa a vyšli boja proti Madiánčanom, aby sa pomstili. Všetkých mužov pobili a ženy a deti odviekli do zajatia a majetok, dobytok vzali ako korisť a mestá podpálili. Mojžiš kázal pozabíjať všetkých chlapcov a tie ženy, ktoré

neboli pannami. Sedem dní sa museli očisťovať mimo tábora. Polovicu koristi dali bojovníkom a zbytok rozdelili medzi celú pospolitosť. Z polovice bojovníkov ako dávka pre Pána bol jeden život z päťsto zajatých ľudí aj zvierat. Z polovice Izraelitov oddelili každého päťdesiateho. Aj velitelia doniesli Eleazarovi zlato z koristi ako obeť.

³² Rubenovi a Gadovi synovia mali veľa dobytku a žiadali Mojžiša, aby mohli ostať v tej krajine. Keď sľúbili, že sa len utáboria v Galaáde a pojdú s ostatnými za Jordán dobiť zaslúbenú krajinu a potom sa vrátia späť, Mojžiš súhlasil. Vybuodovali mestá. Synovia Manassesovho syna Machira obsadili Galaád a vyhнали Amorejčanov, čo tam bývali.

³³ Mojžiš zaznamenal všetky zastávky Izraelitov na ceste z Egypta. Keď prídu do Kanaánskej krajiny, vyženú všetkých obyvateľov, zaujmú krajinu a rozdelia si ju ľosom.

³⁴ Hranice prislúbenej krajiny sa budú tiahnuť od púšte Sin. Na juhu od Solného mora po Kadeš-barnu až k Moru, na západe po Veľké more, na severe od Veľkého mora k vrchu Hor po Hasar-Enan, na východe od Hasar-Enanu popri Genazaretskom jazere a Jordáne až k Solnému moru. Krajinu rozdelí Eleazar, Nunov syn Jozue a vybrané knieža z každého kmeňa.

³⁵ Aj Levitom dajú pozemky, mestá a pastviny. Šesť miest vyčlenia ako mestá útočiska, aby tam mohol újsť ten, kto niekoho neúmyselne zabil. Ak niekto zabije úmyselne človeka, pomstiteľ krvi ho tiež zabije. Ak niekto usmrtí náhodne, nie z nepriateľstva, pospolitosť ho zavedie do mesta útočiska, kde má byť až do veľkňazovej smrti a potom sa môže vrátiť. Na odsúdenie vraha nestačí výpoveď len jedného svedka. Od toho, kto má zomrieť pre vraždu nie je možné prijať výkupné.

³⁶ Všetky devy, ktoré dostanú dedičný majetok sa musia vydať za príslušníka rodu svojho kmeňa, aby dedičný majetok neprešiel do iného kmeňa.

5. kniha Mojžišova – DEUTERONÓMIUM - Druhozákon

¹ Pán dáva Izraelitom krajinu pred nimi, ktorú prisľúbil Abrahámoni, Izákovi, Jakubovi a ich potomstvu. Mojžiš vybral múdrych a skúsených mužov z kmeňov a ustanovil ich za predákov. Pohli sa od vrchu Horeb cez púšť a došli do Kadešbarny. Vybrali z po jednom z každého kmeňa a poslali ich na výzvedy. Doniesli správu, že krajina je dobrá, ale ľud nechcel do krajiny vstúpiť a neveril slovám Pána. Pán sa rozhneval a aj keď ľud už potom chcel bojovať, nedovolil to. Iba Kaleb, Jozue a deti vojdú do krajiny. Lebo reptali a neverili slovám Pána, budú blúdiť v púšti.

² Pohli sa púšťou smerom k Červenému moru, ako prikázal Pán. Prechádzali cez Seir, územie bratov, Ezauových synov a Pán im zakázal bojovať s nimi, aj s Moabčanmi. Kým prešli od Kadešbarny po potok Sared prešlo 38 rokov. Za ten čas vymrelo všetko bojaschopné pokolenie. Pán im zakázal bojovať aj s Amončanmi, keď budú prechádzať cez ich územie, lebo to dal Pán Lotovým synom. Pri Jase porazili aj amorejského kráľa Sehona s jeho vojskom a dobyli celú jeho krajinu.

³ Pri Edrei porazili aj bášanského kráľa Oga a všetok jeho ľud. Vzali všetok dobytok a koristiť. Zaujali celú krajinu a rozdelili si ju Rubenov a Gadov kmeň, utáborili sa tam a tiahli ďalej s bratmi. Pán hovoril Mojžišovi, že nevkróčí do krajiny za Jordánom, ale má povzbudiť Jozueho, ktorý povedie ľud.

⁴ Mojžiš prikazuje dodržiavať Pánove nariadenia a zákony. Nesmú urobiť nijakú podobizeň človeka ani zvieräťa, aby sa im klaňali. Pán je milosrdný, neopustí svoj ľud a bude pamätať na zmluvu, ktorú odprisahal ich otcom. Pán urobil veľké zázraky, keď hovoril z horiaceho kríku a Mojžiš ostal nažive, alebo keď za veľkých hrôz vyviedol ľud z Egypta. Vyčlenili mestá útočiska.

⁵ Na Horebe Pán uzavrel s ľudom zmluvu, keď hovoril z ohňa na vrchu. Desať Božích prikázaní. Ja som Pán, tvoj Boh, nebudeš mať iných bohov okrem mňa, neurobiš si nijakú modlu. Nevezmeš meno

Pána nadarmo. Zasvätiť sobotňajší deň. Cti otca svojho a matku svoju. Nezabiješ. Nescudzoložíš. Nepokradneš. Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu. Nepožiadáš manželku svojho blížneho. Nepožiadáš nič, čo je tvojho blížneho. Pán ich hovoril sprostred ohňa z mraku a napísal na dve kamenné tabule. Mojžiš je prostredníkom medzi Bohom a ľuďom a učil ich všetkým nariadeniam.

⁶ Mojžiš dáva ľudu prikázanie: Boj sa Pána, svojho Boha a zachovávaj všetky jeho rozkazy a prikázania. Pán je náš jediný Boh. Budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojim srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou. Stále uvažuj o týchto slovách. Priviaž si ich ako znamenie na ruku, nech sú ako znamenie medzi tvojimi očami. Dostaneš krajinu aj s jej mestami a bohatstvom. Nezabudni na Pána, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny. Nebudeš chodiť za cudzími bohmi. Nepokúšaj Pána, svojho Boha. Svojim synom budú rozprávať o Pánových nariadeniach.

⁷ Keď vojdú do krajiny, do ktorej sa uberajú, vyženú pred sebou sedem národov, početnejších a mocnejších ako sú oni. Nesmú s nimi uzatvárať manželstvá, ani uzatvárať zmluvy. Spoznajú, že Pán je mocný a verný Boh, ktorý zachováva svoju zmluvu a láskavosť na tisíc pokolení k tým, čo ho milujú a zachovávajú jeho prikázania. Tým, čo ho nenávidia odpláca priamo. Keď budú počúvať tieto ustanovenia, Pán ich štedro požehná a bude s nimi.

⁸ Ako človek vychováva svojho syna, tak Pán vychováva človeka. Zachovávajú príkazy Pána, svojho Boha, chodievaj po jeho cestách a boj sa ho. Nezabudni na Pána ani v časoch, keď sa ti bude dariť a nezabudni, že bohatstvo ti dožičí Pán.

⁹ Pán ti vydá nepriateľov nie pre tvoju spravodlivosť, ale pre ich bezbožnosť. Nezabúdajte, ako ste rozhnevali Boha na púšti, keď ste po návrate s kamennými tabuľami urobili liatu modlu. Aj do krajiny ste nechceli vstúpiť. Mojžiš veľaokrát orodoval za ľud pred Pánom.

¹⁰ Pán si žiada poslušnosť a oddanosť. Majte radi cudzinca, lebo aj vy ste boli cudzincami v Egypte.

¹¹ Milujte Pána, lebo urobil veľké veci, keď vyviedol ľud z Egypta. Krajina, do ktorej sa uberáte, je pod zrakom Pána. Budete mať požehnanie, ak budete poslúchať príkazy Pána, kliatbu, ak odbočíte z cesty, ktorú prikazujem.

¹² Cudzie modly zničte a na mieste, ktoré sa zapáči Pánovi, prinášajte obety. Mäso jesť môžete, ale krv vylejte na zem. Desiatky z úrody ani prvotiny z dobytky sa nesmú jesť. Vyvarujte sa pred uctievaním cudzích bohov.

¹³ Keby povstal prorok, alebo snár, ktorý by sa snažil zviest' za inými bohmi, musí byť ukameňovaný. Ak by v meste potvrdilo, že muži by navádzali k odpadnutiu k iným bohom, musia zahynúť ostrím meča a všetku korisť spáliť uprostred trhoviska.

¹⁴ Ste synmi Pána, preto si nerobte zárezy, ani si nestrihajte vlasy medzi očami pre mŕtveho. Nesmiete jesť mäso z nečistých zvierat, ani nič zdochnuté. Oddel'te desiatky z úrody a z dobytky a jedzte aj s levitmi na mieste, ktoré si Pán vyvolí. Každý tretí rok sa z desiatku z všetkej úrody najedia v bydlisku levita, cudzinec, sirota a vdova.

¹⁵ Siedmy rok sa zachová úľava, vtedy sa nesmie vymáhať dlh od súkmeňovca. Štedro dajte chudobnému. Hebrej, alebo Hebrejka bude slúžiť šesť rokov a potom bude prepustený na slobodu aj s výslužkou. Ak by chcel ostať aj naďalej v službe, šidlom mu prepichne ucho a nech je sluhom navždy. Všetko prvorodené z dobytky a mužského pohlavia bude zasvätené Pánovi.

¹⁶ V mesiaci abíb sa slávi Pascha na mieste, ktoré si vyvolí Pán. Sedem týždňov po začiatku žatvy sa slávi sviatok a obeta Pánovi. Sedem dní sa slávi sviatok stánkov. Vo všetkých mestách ustanovia sudcov a pisárov.

¹⁷ Ak sa niekto bude klaňať slnku, mesiacu, alebo celému nebeskému voju, nech je ukameňovaný. Ukameňovať možno na základe výpovede dvoch alebo viacerých svedkov. Kráľa treba vybrať spomedzi svojho

národa. Kráľ nech nechová veľa koní, nech nemá veľa žien, nech nemá veľa striebra a zlata, aby sa neodvrátil od Pána.

¹⁸ Kňazi – leviti, nebudú mať dedičný podiel, ale budú žiť z Pánových obiet a darov. Nech niet nikoho, kto by sa vypytoval hádačov, čarodejníkov, zaklínačov, veštcov, to sa oškľiví Pánovi. Pán vzbudí proroka z tvojho národa a treba ho počúvať, ak sa však jeho predpovede nesplnia, netreba mať z neho strach.

¹⁹ V novej krajine treba vybudovať šesť miest útočiska, aby sa mal kde uchýliť ten, kto uteká pre nevedomú vraždu. Ak niekto úmyselne zabije človeka a ujde do mesta útočiska, starší z jeho mesta ho predvolajú a vydajú na smrť príbuznému zabitého. Výpoveď jedného svedka nestačí na obžalovanie. Ak sa pred sudcom dokáže, že niekto krivo svedčil, naložia s ním tak, ako on zamýšľal urobiť so svojim bratom.

²⁰ Ak potiahnete do boja presile, nebojte sa ich, lebo s vami je Pán. Pred šípmi vojska vyvolávajú: Ak niekto postavil dom a ešte ho neposvätil, alebo ak vysadil vinicu a ešte neoberal z nej, alebo ak sa zasnúbil a ešte nevoviedol ženu do domu, alebo kto je bojazlivý a ľakavý srdcom, tak nech sa vráti domov, aby nepadol v boji. Pri dobývaní mesta najprv ponúknite mier a ak ho príjmu, ľud bude poddaným, inak mesto dobyte a všetkých mužov pozabíjajte a korisť si rozdeľte. Pobijete všetkých Hetejcov, Ferezejcov, Hevejcov a Jebuzejcov. Pri obliehaní mesta urobte okolo neho valy, ale stromy, ktoré dávajú ovocie neničte.

²¹ Keď sa nájde na poli zabitý človek a nebude sa vedieť, kto ho zabil, odmerajú vzdialenosť od okolitých miest a starší z najbližšieho mesta zabijú pri potoku jalovicu a umyjú si ruky nad tým miestom, aby bola z nich odňatá vina. Za manželku si môžete vziať zajatkyňu, ak si ostrihá vlasy, poobrezáva nechty a mesiac bude oplakávať otca a matku. Neskôr sa môže prepustiť, ale nesmie sa predať. Ak má niekto dve ženy a s každou synov, právo prvorodenému mu prináleží, aj keby nemal jeho matku rád. Zatátého a nepoddajného syna, hýrivca a pijana možno ukameňovať pred všetkými ľuďmi.

²² Nájdenú vec treba vrátiť bratovi, aj ak nie je rodinou. Žena nech sa neoblieka do mužských šiat, ani muž do ženských. V jednom záprahu neor na býkovi a oslovi. Neobliekaj si šaty utkané z vlny i ľanu. Na štyroch koncoch svojho pláštá si urob kystky. Ak sa ukáže, že novomanželka nie je pannou, ukameňujú ju. Ak niekto bude spať s ženou iného, obaja nech zomrú. Ak sa niekto násilne zmocní zasnúbenej devy, musí zomrieť. Ak sa však deva dobrovoľne poddá, zomrie aj ona. Nezasnúbenú devu si násilník musí vziať za manželku.

²³ Eunuch, Amončania ani Moabčania nesmú vojsť do Pánovho zhromaždenia, ani mamzer (zrodený z pobehlice) až do desiateho pokolenia. Edomiti sú bratia a nesmiete ich nenávidieť. Mimo tábora bude miesto, keď si budeš chcieť čupnúť, vyhrabeš lopatkou jamku a potom zahrabeš výkal, aby bol tábor čistý. Otroka, ktorý sa bude k tebe utiekať, nevydáš do rúk jeho pána. Nech niet medzi Izraelitmi modloslužobnej smilnice, ani smilníka. Bratovi nesmieš nič požičiavať na úrok, iba cudzincovi. Sľub urobený Pánovi neodkladaj splniť. Z vinice svojho blížneho sa môžeš najesť dosýta, no odniesť nesmieš nič. Z poľa blížneho môžeš natrhať a mrviť klásky rukami, nie však kosákom.

²⁴ Muž môže priepustným listom prepustiť manželku, ak sa mu zne páči pre niečo odporné, no ak ju prepustí aj druhý muž, späť ju už vziať nemôže. Ak sa niekto nedávno oženil, nemusí ísť do boja, ale môže byť rok doma. Ak nejaký Izraelita násilne predá brata do otroctva, nech zomrie. Bud' opatrný aby si nedostal malomocenstvo, ale správaj sa podľa naučenia Léviho kňazov. Keď budeš požadovať späť, čo ti blížny dlží, nevojdeš do jeho domu a ak je chudobný, dlh mu do večera vrátiš. Plácu vyplať chudobnému ešte pred západom slnka. Nebudú zomierať otcovia za synov ani naopak, ale každý zomrie za svoj hriech. To čo ostane z úrody na poli, alebo vo vinici nechaj cudzincovi, sirote a vdove.

²⁵ Vzniknutý spor rozsúdi sudca a ak uzná za potrebné, dá vinníka natiahnuť a biť, počtom úderov podľa veľkosti viny, nie však viac ako štyridsiatimi údermi. Ak zomrie jeden z bratov, druhý si vezme jeho

manželku a ak bol bezdetný, prvého syna pomenuje po ňom. Ak by si ju nechcel vziať, tak pred staršími mu žena zobuje obuv, napľuje mu do tváre a jeho meno bude dom zobutého. Ak pri bitke dvoch mužov siahne žena jedného muža druhému na prirodzenie, v snahe vyslobodiť ho, treba jej odseknúť ruku. Nemaj dvojaké závažie ani dvojekú efu (mericu). Musíš vyhladiť pamiatku na Amalekitov spod neba, za to, čo ti urobili, keď si vychádzal z Egypta.

²⁶ Z prvotín úrody dones obetu kňazovi, dobroreč Pánovi a desiatok z úrody daj levitovi, cudzincovi, sirote a vdove. Budeš kráčať po Pánových cestách.

²⁷ Keď prejdete cez Jordán, na vrchu Hebal postavíte veľké kamene, natriete ich vápnom a napíšete na ne všetky slová tohto zákona. Na vrchu Gerazim budú žehnať šiesti a oproti na vrchu Hebal budú ďalší šiesti zlorečiť prekliatie pre tých, kto: si urobí modlu, neuctí svojho otca alebo matku, preloží medzný kameň svojho blížneho, zavedie slepého na bludnú cestu, prevráti právo cudzinca, siroty a vdovy, bude spať so ženou svojho otca a odkryje prikrývku jeho lôžka, bude spať s akýmkoľvek zvieraťom, bude spať so svojou sestrou, spať so svojou testinou, tajne zabije svojho blížneho, príjme dary, aby vytiekla nevinná krv a prekliaty ten, kto nezachová slová tohto zákona a nevyplní ich skutkami.

²⁸ Keď budeš počúvať jeho hlas svojho Boha, zachovávať príkazy Pána a neodchýliš sa od nich napravo, ani naľavo a ak nepôjdeš za cudzími bohmi, budeš vo všetkom požehnaný. Ak však neposlúchneš, budeš prekliaty.

²⁹ Zachovávajte slová tejto zmluvy, aby ste mali úspech vo všetkom. Ak nezachováte zmluvu, doľahnú na vás súženia a kliatby.

³⁰ Keď sa vyplnia tieto slová a budeš poslušný Pánovi z celého srdca, z celej svojej duše, Pán zmení tvoj údel a zľutuje sa nad tebou. Tieto slová sú ti blízko, aby si ich zachovával. Keď budeš milovať Boha a poslušne a verne sa k nemu vinúť, zvolíš si život a požehnanie.

³¹ Mojžiš ustanovil Jozueho za vodcu, ktorý povedie ľud do krajiny, ktorú Pán prisľúbil ich otcom. Každý siedmy rok na sviatok Stánkov sa bude čítať tento zákon pred celým Izraelom. Pán zjavil, že Mojžišova smrť nie je ďaleko a že ľud sa odvráti od zmluvy a Pán skryje pred nimi svoju tvár. Naučíš ľud pieseň, keď sa odvrátia od Pána, aby svedčila proti nim.

³² Mojžiš napísal pieseň. Uložte si všetky tieto slová do srdca a poučujte o nich synov. Pán káže Mojžišovi vystúpiť na pohorie Abarim, aby tam zomrel.

³³ Mojžiš požehnal synov Izraela.

³⁴ Potom vystúpil na Moabské výšiny na vrch Nebo, končiar pohoria Fasgy a Pán mu ukázal celý kraj, ktorý dá Izraelitom a tam zomrel vo veku 120 rokov. Tridsať dní ho oplakávali. Odvtedy sa v Izraeli neobjavil prorok, ktorý by sa vyrovnal Mojžišovi.

Kniha Jozue.

¹ Pán povzbudil Jozueho, prikázal mu, aby bo silný a udatný a aby vo dne i v noci premýšľal o knihe zákona a Pán ho bude stále spravádzať vo všetkom, čo podnikne. Jozue pripravuje ľud na prechod cez Jordán do krajiny. Rubenovci, Gadovci a polovica Manassesovho kmeňa pôjde do boja s ostatnými a keď dobjú krajinu, vrátia sa za Jordán k svojim manželkám.

² Nunov syn Jozue vyslal tajne dvoch mužov na výzvedy. Prišli do domu neviestky Rachab a keď kráľ Jericha hľadal mužov, ona ich skryla na strechu svojho domu a poslala kráľových mužov preč. Vyzvedači prisľúbili Rachab a jej rodine ochranu na znak čoho si má dať červený povraz na okno, cez ktoré ich vypustila. Oni šli na vrchy a zostali tam tri dni, kým sa ich prenasledovatelia nevrátili, potom prešli cez Jordán k Jozuemu a vyrozprávali mu všetko.

³ Utáborili sa pri Jordáne kde prenocovali a Jozue im kázal posvätiť sa a ísť za archou zmluvy. Pán urobil zázrak, aby dokázal ľudu, že je s ním tak, ako bol s Mojžišom. Keď sa pri meste Adam nosiči archy dotkli vôd Jordánu, pritekajúca voda sa zastavila a všetci prešli na druhú stranu po suchu.

⁴ Vybrali z každého kmeňa po jednom mužovi a z prostriedku rieky vybrali dvanásť kameňov, aby na veky pripomínali zmiznutie vôd Jordánu. Keď všetci prešli, pohli sa aj kňazi s archou a keď vyšli na breh, vody sa opäť vrátili a tiekli ako predtým. Utáborili sa v Galgale.

⁵ Keď sa o tom zázraku dozvedeli amorejskí a kakaánski králi, srdce im ochablo a zmizla ich odvaha. Jozue dal kamennými nožmi obrezať všetkých Izraelových synov, lebo boli neobrezaní. Slávili Veľkú noc a nasledujúci deň už prestala manna, lebo sa mohli už živiť plodmi kanaánskej krajiny. Jozuemu sa zjavil anjel ako muž s vytaseným mečom, povedal, že je vodca Pánovho vojska a kázal sa Jozuemu vyzuť, lebo miesto na ktorom stál bolo sväté.

⁶ Mesto Jericho zatvorilo brány a nik nemohol ísť dnu, ani von. Pred

archou zmluvy pôjdu siedmi kňazi so siedmimi trúbami a budú trúbiť. Trúbiac obišli mesto a vrátili sa do tábora. Jozue prikázal ľudu, aby z ich úst nevyšlo ani slovko až kým im nedá znamenie, aby kričali. Takto sa to opakovalo šesť dní. Na siedmy deň vstali zavčasu ráno a obišli mesto sedemkrát. Iba neviestku Rachab a všetkých v jej dome nechajú nažive, lebo ukryla vyzvedačov. Vystríhal ich, aby z mesta nebrali nič prekliate. Ľud začal na Jozueho príkaz mohutne kričať a trúby zvučali. Múry sa zosypali a ľud vnikol do mesta, každý z toho miesta, kde bol. Zaujali mesto a mečom vykonali kliatbu na obyvateľoch aj na dobytku. Rachab aj s rodinnými príslušníkmi vyviedli z mesta k táboru a ponechali ich nažive. Mesto podpálili. Len striebro, zlato, medené a železné náradie vložili do Pánovho pokladu. Jozue zaprisahal ľud, aby nepostavili viac mesto Jericho.

⁷ Achan z Júdovho kmeňa vzal z mesta niečo prekliate a vzbĺkol Pánov hnev proti Izraelovým synom. Jozue poslal vyzvedačov do Hai na prieskum a doniesli správu, že na ich dobytie postačí iba 3000 mužov, lebo ich je málo. Vytiahli proti nim, no boli prinútení dať sa na útek pred haiským obyvateľstvom. Jozue si roztrhol odev a ležal tvárou na zemi pred archou až do večera. Pán povedal Jozuemu, že kým neodstránia prekliatu vec, nebude s nimi. Keď predstupovali po kmeňoch a rodinách, bol označený vinník. Achan sa priznal. Doniesli ukradnuté veci a ukameňovali ho aj s rodinou. Potom ich v údolí Achor spálili a zasypali kamením. Pánov hnev prestal.

⁸ Jozue vybal 30000 bojaschopných mužov a v noci ich poslal k mestu, kým on s ostatným ľuďom vyšiel a utáboril sa pred údolím. Jozue predstieral, akoby bol porazený a utekal pred haiským vojskom. Mesto bolo otvorené a bez bojovníkov. Jozue zdvihol oštep a vojaci zo zálohy vyrazili do mesta, zaujali a podpálili ho. Potom ich z dvoch strán dobyli, iba kráľa priviedli k Jozuemu. Vzali si dobytok a korisť. Mesto spálili a kráľa obesili. Na vrchu Hebal postavili oltár a Jozue prečítal ľudu celý Mojžišov zákon.

⁹ Keď sa Gabaončania dopočuli, čo urobili Izraelti, vymysleli aj oni lešť. Naložili na osly staré vínne mechy, starý chlieb a vzali si starú obuv. Prišli k Jozuemu a tvárili sa, že prichádzajú zďaleka a chcú

uzavrieť zmluvu o mieri. Izraeliti však zistili, že klamali a pretože prisahali na Pána, nepobili ich, ale ustanovili ich za drevorubačov a vodárov, aby slúžili.

¹⁰ Keď sa o tom dozvedeli piati amorejskí králi, spojili sa a zaútočili na Gabaon. Jozue sa Gabaončanom vydal na pomoc a porazili ich a hnali až k Azeku. Ako utekali, Pán zoslal z neba veľké kamene a veľa nepriateľov tam zomrelo. Jozue povedal Pánovi, aby zastavil slnko na oblohe, a tak sa aj stalo. Päť kráľov sa skrylo v jaskyni pri Makede, ale Jozue dal zavalit' vchod do jaskyne kameňmi. Potom ich vyviedli z jaskyne, pošliapali im po šijách a obesili ich na piatich stromoch. Dobyli celú ich krajinu a nenechali nikoho nažive. Jozue si podmanil celú krajinu od Kadešbarny po Gazu, celú krajinu Gosen až po Gabaon. Izraeliti sa vrátili do galagského tábora.

¹¹ Ostatní králi sa spojili a rozostavili sa pri Meromskom jazere. Jozue so všetkými bojovníkmi na nich zaútočil a všetkých do jedného pobili. Dobyli aj Asor a ostatné mestá. Všetkých do jedného pobili a koristi' zobrali. Tak si Jozue podmanil celú krajinu, ktorú Pán prisľúbil Mojžišovi.

¹² Jozue spolu porazil 31 kráľov.

¹³ Jozue už bol vo vysokom veku a ostalo ešte mnoho krajiny, ktorú treba obsadiť, preto krajinu rozdelil lósom medzi kmene, okrem Rubenovho, Gadovho, polovice Manassesovho, lebo oni dostali krajinu pred Jordánom a okrem Levitov, lebo oni majú podiel z obiet prinášaných Pánovi.

¹⁴ Krajinu Kanaán rozdelili lósom medzi deväť a pol Izraelových kmeňov kňaz Eleazar, Jozue a náčelníci kmeňov. Dvom a pol kmeňu dal Mojžiš podiel na druhej strane Jordánu a Leviti dostali iba mestá na bývanie s okolitými pastvinami. Kaleb pripomenul Jozuemu, ako mu po návrate z výzvedov pred 45 rokmi Mojžiš prisľúbil krajinu po ktorej prešiel. Jozue ho požeňnal, a dal mu Hebron do vlastníctva.

¹⁵ Hranice Júdovho podielu siahajú na juhu k hranici Edomska až k

Moru, východnou hranicou je Soľné more až po ústie Jordánu, severná hranica od výbežku mora pri ústí Jordánu popri Jeruzaleme až k moru a západnou hranicou je Veľké more. Kaleb vypudil troch Enakových synov. Tomu, kto dobyje Karjat-sefer, Kaleb sľúbil svoju dcéru Aksu za ženu. Územie dobyl Otoniel a dostal ju za ženu aj s venom - s poľom v Negebe a vodnými prameňmi. Júdovci dostali mestá v Negebe až po edomskú hranicu, mestá na nížine až po Veľké more, aj na vrchovine. Jebuzejcov, obyvateľov Jeruzalema, Júdovci nemohli vypudiť, tak bývajú s nimi až dodnes.

¹⁶ Jozefovcom pripadlo územie od Jordánu oproti Jerichu, cez územie Jefleťanov k moru. Jozefovi synovia Manasses a Efraim dostali svoj podiel. Efraimovi synovia dostali krajinu od Atarot Adaru po Horný Brthoron, severne od Machmetata, na výode do Janoe, dosahuje Jericho a končí pri mori. Dostali aj mestá uprostred podielu Manassesových synov. Kanaánčanov z Gazery nevypudili, tak žijú ako poddaní dodnes.

¹⁷ Manassesovi synovia dostali Galaád, Bášan a podiely podľa rodov. Salfádove dcéry dostali tiež dedičný podiel. Manassesova hranica tiehne od Asera popri potoku Kana až k moru. Juh patrí Efraimovcom a sever Manassesovcom. Na severe hraničili s Aserom, na východe s Isacharom a v ich území mu patrili aj tri hornaté okresy. Ale Manassesovci sa nevládali zmocniť týchto miest a tak ponechali Kanaánčanov a donútili ich na roboty. Boli početní a krajina sa im zadla malá, preto dostali vrchovinu, kde si mali vyrúbať lesy.

¹⁸ Zhromaždili sa v Šíle a postavili stánok zjavenia. Ešte sedem kmeňov nedostalo dedičný podiel, preto Jozue kázal vyslať z každého kmeňa troch mužov, aby spísali ostávajúcu krajinu, rozdelili ju na sedem dielov a ľosom si ju rozdelili. Benjamínovcom pripadlo územie medzi Júdovcami a Jozefovcami od Jordánu po púšť Bet-Aven, cez Atarot-Adar k Karjatiarimu po severný výbežok Soľného mora na južnom konci Jordánu.

¹⁹ Podiel Simeonovcov oddelili z podielu Júdovcov uprostred ich územia, lebo im bol priveľký. Hranica Zabulonovcov siaha po Sarid,

na západ ide až k Debasetu a končí v údolí Jeftahel. Isachar dostal šesťnásť miest s ich dedinami. Aserovi synovia dostali územie od Halkatu, Karmelu až k Zabulonovi a cez Hosu až k moru. Danovci tiež dostali územie, ale strácalo sa im, preto dobyli a obsadili územie Leseho. Jozuemu dali v strede územia mesto Tamnat-Sáru na Efraimskom pohorí.

²⁰ Vyčlenili mestá útočiska pre tých, ktorí niekoho nevedomky zabili, aby sa v nich skryli pred pomstiteľom krvi a po smrti veľkňaza sa mohli vrátiť späť do svojho domu.

²¹ Aj Levitom prideliť mestá s okolitými pastvinami, Áronovcom, Kaátovcom, Gersonovcom a Merarovcom. Tak dal Pán Izraelovi celú krajinu, ktorú prisahal dať ich otcovi a daroval im pokoj.

²² Keďže Rubenovci, Gadovci a polovica Manassesovho kmeňa splnili, čo sľúbili a pomohli dobyť bratom krajinu Kanaán, Jozue ich požehnal a poslal ich aj s bohatým majetkom do krajiny Galaád za Jordánom, ktorú im prisľúbil Mojžiš. Prikázal im, aby dodržiavali Mojžišov zákon. Ako sa vracali, postavili na kopcoch pri Jordáne veľký oltár. Ostatní Izraeliti sa to do počuli a v domnení, že sa odklonili od Pána, vytiahli proti nim do boja. Oni im však zdôvodnili, že oltár postavili na pamiatku preto, aby ich deti nepovedali, že nemajú nijaký podiel na Pánovi. Táto odpoveď sa im zapáčila a oltár nazvali 'E D, to jest svedectvo.

²³ Jozue zostareľ s vyzval ľud, aby verne dodržiaval Mojžišov zákon, aby milovali svojho Boha a aby neslúžili cudzím bohom, inak vzbĺkne proti nim Pánov hnev.

²⁴ Jozue zhromaždil do Sichemu všetky Izeaelove kmene a povedal: Toto hovorí Pán: Odpradáva bývali vaši otcovia na druhej strane rieky a slúžili iným bohom. Vzal som teda Abraháma a previedol som ho po celej krajine Kanaán a rozmnožil som jeho potomstvo. Dal som mu Izáka, Izákovi synov Ezaua a Jakuba. Ezau zaujal pohorie Seir, Jakub a jeho synovia zostúpili do Egypta. Poslal som Mojžiša a Árona

a bil som Egyptčanov. Vyviedol som vás a došli ste k moru, ktoré prikrylo Egyptských prenasledovateľov aj s ich vozmi. Na vlastné oči ste videli, čo som urobil v Egypte. Potom ste dlhý čas bývali v púšti. Nato som vás priviedol do krajiny Amorejčanov, ktorých som vám dal v boji do vašej ruky a zaujali ste ich krajinu. Potom bojoval proti Izraelovi moabský kráľ Balak, povolal Balaáma, aby zlorečil, ale musel vám ešte žehnať. Prešli ste cez Jordán a pobili ste všetky národy. Dal som vám zem, na ktorej ste sa nenamáhali. Teraz sa však bojte Pána a slúžte mu úprimne a verne. Ak sa vám nepáči slúžiť Pánovi, tak teraz si vyvoľte, komu chcete slúžiť. Ľud odpovedal: kiež je od nás ďaleko, aby sme opustili Pána a slúžili iným bohom. V ten deň Jozue uzavrel s ľuďmi zmluvu a dal mu zákon. Jozue postavil kameň ako svedectvo proti ľudu, aby nezapierali svojho Boha. Jozue zomrel vo veku 110 rokov a pochovali ho na Efraimskej vrchovine. Izrael slúžil Pánovi po všetky dni Jozueho života. Jozefove kosti, ktoré doniesli z Egypta pochovali v Sicheme. Aj Áronov syn Eleazar zomrel a pochovali ho v Gabae.

Kniha sudcov.

¹ Po Jozueho smrti sa Júda s Simeonom vybrali do boja a pri Bezeku porazili 10000 Kanaánčanov a Farezejcov. Ich kráľa Adonibezeka zajali a odťali mu palce na rukách a nohách tak, ako on robil svojim kráľom. Potom ho priviedli do Jeruzalema, kde zomrel. Potom Júdovi synovia zaujali Jeruzalem, vyhubili ho mečom a podpálili. Nato tiahli proti Kanaánčanom, ktorí bývali na vrchovine v Negebe a v nížine. Kaleb slúbil svoju dcéru Aksu za ženu tomu, kto dobyje Karjat-sefer. Dobil ho Otoniel, syn mladšieho Kalebovho brata a dal mu svoju dcéru za ženu. Ako veno dostala pole a vodné pramene. Synovia Kenejcu, Mojžišovho svokra sa usadili v Júdskej púšti. Júda s bratom Simeonom porazili obyvateľov Safátu a mestu dali meno Horma (Kliatba). Dobil aj Gazu, Askalon a Akaron a Pán bol s Júdom. Obyvateľov nížiny nemohli vypudiť, lebo mali železné vozy. Hebron dali Kalebovi, ako rozkázal Mojžiš a on odtiaľ vypudil troch Enakových synov. Jebujejcov Benjamínovi synovia nevypudili a bývajú s nimi v Jeruzaleme dodnes. Zabulon, Aser, Neftali ani Dan nevyhnali obyvateľov, tí však museli na nich robiť.

² Pánov anjel vrael Izraelovým synom, že zmluvu, ktorou prisľúbil krajinu ich otcom nezruší, ale preto že porušili príkaz, aby zbúrali oltáre obyvateľov krajiny a neuzatvárali s nimi zmluvy, Pán nevyženie obyvateľov, stanú sa odporcami a ich bohovia budú pascou. Ľud sa nato dal do plaču a to miesto nazvali Bochim (Plačúci). Izraelovi synovia robili, čo je zlé v Pánových očiach, slúžili bálom a opustili Pána. Pánov hnev vzbĺkol proti nim, dal ich do ruky okolitých nepriateľov a vodilo sa im zle. Pán vzbudzoval sudcov, ktorí ich vyslobodzovali z rúk lúpežníkov, lenže ani ich neposlúchali. Pán nevypudí pred nimi ani jeden národ, aby ich vyskúšal, či sa budú pridržať Pánovej cesty.

³ Pán ponechal národy, aby ich skúšal. Ostalo päť filištínskych vodcov, Kanaánčania, Sidončania a Hevejci. Bývali aj uprostred Hetejcov, Amorejčanov, Ferezejcov a Jebujejcov. Brali si ich dcéry za manželky a svoje dcéry dávali ich synom a slúžili ich bohom. Vzbĺkol Pánov hnev a predal ich do ruky Chusana Rasataim, kráľa z Aram Naharajim.

Izraelovi synovia mu slúžili osem rokov. Volali v Pánovi a Pán vzbudil osloboditeľa, Otoniela, syna Kenéza, mladšieho Kalebovho brata. Vytiahol do boja a Pán dal do jeho ruky Chusana Rasataima a krajina mala 40 rokov pokoj. Potom Otoniel zomrel. Ale synovia Izraela opäť robili, čo sa nepáči Pánovi a preto Pán dodal odvahy moabskému kráľovi Eglonovi a s Amončanmi a Amalekitmi porazil Izrael a vládol nad nim 18 rokov. Izraelovi synovia opäť volali k Pánovi a Pán im vzbudil osloboditeľa, Gerovho syna Aoda, Benjamínovca, ľavorukého muža. Po ňom poslali Izraelovi synovia dary kráľovi Eglonovi. Aod si zhotovil piad' dlhý dvojsečný meč a pripásal si ho na pravý bok pod šaty. Eglon bol tučný a keď prijal dary, prepustil ľudí, čo niesli dary. Aod mu povedal, že má preňho Božie slovo, a keď sa postavil, vrazil mu meč do brucha. Zavrel za nim dvere a vzdialil sa. Potom ho tam našli služobníci. Aod unikol a pod jeho vedením pobili Moabčanov a krajina mala pokoj 80 rokov. Po ňom bol Anatov syn Samgar, ktorý pobil voliarskou palicou 600 filišťínskych mužov a oslobodil Izrael.

⁴ Po Aodovej smrti Izraeliti opäť robili, čo je zlé v Pánových očiach, preto ich Pán vydal do ruky kanaánskeho kráľa Jabina, ktorý ich náramne utláčal 20 rokov. Jeho vojvodca bol Sisara. Izraelovi synovia volali k Pánovi. V tom čase súdila Izrael Lapidotova manželka, prorokyňa Debora. Dala si zavolať Abinoemovho syna Baraka a posla ho proti Sisarovi, ktorého mu dá Pán do ruky. Spolu s Deborou a 10000 mužmi vytiahli na vrch Tábor. Pán uviedol do zmätku Sisarove vojsko, Barak prenasledoval železné vozy a celé vojsko do jedného padlo ostrím meča. Sisara utekal pešo a ukryl sa s stane u Heberovej ženy Jahel. Ľahol si u nej a Jahel mu vrazila kladivom stanový kolík do spánku, až prenikol do zeme a zomrel. Izraeliti napokon zničili aj kanaánskeho kráľa Jabina.

⁵ V ten deň Debora a Barak spievali Pánovi oslavnú pieseň.

⁶ Izraeliti znova robili, čo je zlé v Pánových očiach a Pán ich na sedem rokov vydal do ruky Madiánčanov. Robili si skrýše na horách a často sa stávalo, že došli Madiánčania, Amalekiti a synovia východu, zničili im úrodu a pobrali im dobytok. Zbiedení volali k Pánovi. Pánov anjel sa prihovril Joasovmu synovi Gedeonovi a povoláva ho,

aby vyslobodil Izraelitov. Gedeon pripravil kozliatko a nekvasené chleby a položil to na skalú. Ako znamenie pánov anjel vystrel koniec palice, čo mal v ruke a zo skaly vyšľahol oheň a strávil mäso a chleby. Nato Pánov anjel zmizol. Gedeon tam postavil Pánovi oltár. Potom mu Pán prikázal, aby zbúral Bálov oltár, ktorý patrilo otcovi, zoťal Ašeru, ne dreve ktorej obetuje býka. Urobil tak v noci a na vrchole pevnosti postavil oltár Pánovi. Chceli ho za to zabiť, ale potom povedali: „Nech si Bál bojuje proti nemu“ a nazvali ho Jerobál. Gedeon zvolal Izraelove kmene. Žiadal od Pána dôkaz, že on má vyslobodiť Izrael. Nechal cez noc vlnené rúno na humne a všade bolo sucho, iba na rúne bola rosa a po druhej noci bolo rúno suché a na celej zemi bola rosa.

⁷ Pán vravel Gedeonovi, že ľudu, ktorý bol s ním je mnoho a potom by sa mohli vychvalovať, že Madiánčanov pobili vlastnými silami, preto kázal, aby odišli všetci bojazliví a nesmelý. Nato odišlo 22000 mužov, kým 10000 ostalo. Pán povedal, že ich je stále mnoho a kázal im ísť k vode. Tých čo lízali vodu ako pes bolo 300 a ostatní si pri pití kľakli. Pán povedal, že s tými 300 mužmi, ktorí lízali vodu, chce ich vyslobodiť a Madiánčanov dať do jeho ruky. Všetok ostatný ľud poslal domov. Pán poslal Gedeona so sluhom Farom do tábora. Madiánčanov, Amalekitov s synov východu bolo ako kobyliiek. Tam si vypočul, ako sa dvaja zhovárali o sne, ako sa kotúľal bochník chleba do madiánskeho tábora a keď narazil do stanu, stan sa prevrátil a zostal tak ležať. Ten druhý mu povedal, že to je meč Gedeona, ktorému dal Boh do ruky celý tábor. Keď si to Gedeon vypočul, poklonil sa, vrátil sa do izraelského tábora a zvolal: „Vstaňte, lebo Pán dal do vašej ruky madiánaky tábor.“. Všetkým dal do ruky trúby a prázdne džbány a do džbánov fakle. Priblížili sa k táboru, zatrúbili, roztrieskali džbány a zostali okolo tábora. Kým trúbili sa 300 trúbach, Pán obrátil meč jedného proti druhému a tábor utekal až na pomedzie Abel-Mehuly. Zvolali izraelské mužstvo z Neftaliho, Asera a Manasessa a prenasledovali Madiánčanov. Efraimovci obsadili vody až k Jordánu a zajali a zabili dve madiánske kniežatá, Oreba a Zeba.

⁸ Efraimovci sa hnevali na Gedeona, že ich nezavolať do boja, ale potom ich upokojil. Gedeon prenasledoval madiánskych kráľov Zebea

a Salmanu, ktorí boli aj s 15000 mužmi. Padlých bolo asi 120000 mužov. Skotskí a fanuelskí náčelníci odmietli dať Gedeonovmu vojsku chleba, za čo im Gedeon pohrozil. Prepadol tábor. Ktorý sa už cítil v bezpečí, zajaľ obidvoch kráľov a uviedol tábor do zmätku. Za to, že mu skotskí muži nedali chlieb, zmlátil ich bodľáčím púšte. Zbural aj vežu Fanuela a pozabíjal ich mužov, ako im povedal, keď prenasledoval kráľov. Za to, že Zebee a Salman zabili jeho bratov v tábore, kázal svojmu prvorodenému, Jetrovi, aby ich zabil. On však nevytasil meč, tak ich zabil Gedeon. Izraelovi synovia chceli Gedeona za kráľa, on však odmietol s tým, že Pán je ich kráľom. Pýtal si od nich len zlaté prstene, ktoré ukoristili. Kým žil, krajina mala 40 rokov pokoj. Mal mnoho žien a 70 synov. Jeho vedľajšia žena mu porodila aj syna Abimelecha. Joasov syn Gedeon zomrel vo vysokom veku. Po jeho smrti sa však Izraelovi synovia zvrhli, urobili si bohom Bál-berita a nepamätali na Pána.

⁹ Abimelech nahovoril bratov svojej matky, aby o ňom verejne prehlasovali, že je vhodný na kráľa a srdcia sichemských občanov sa k nemu naklonili. Dali mu z chrámu Bál-berita 70 šeklov striebra, za ktoré si najal družinu povalačov a bezočivcov s ktorými pozabíjal všetkých svojich bratov, iba najmladší Joatam sa skryl. Nato obyvatelia ustanovili Abimelecha za kráľa. Joatam volal: Ak čestne urobili, nech sa radujú, ak nie, nech vyšľahne oheň a Abimelecha a strávi občanov a oheň z občanov nech strávi Abimelecha. Panoval nad ľuďom tri roky a potom Boh poslal ducha nezhody medzi neho a sichemských občanov, takže mu ostali neverní. Občania postavili proti nemu zálohy na vrcholoch hôr a olupovali každého, kto prichádzal po ceste. Obedov syn Gál začal poburovať sichemčanov proti Abimelechovi a jeho správcovi Zebulovi. Abimelech sa na Zebulovu radu vybral aj s vojskom do zálohy na vrchy. Ráno Gál vytiahol a zastavil sa pri mestskej bráne a vtedy Abimelech s vojskom vyrazil zo zálohy, bojovali spolu a donútil Gála k ústupu. Zebul vyhnal Gála a nesmeli už ostať v Sicheme. Na druhý deň vyšiel ľud do poľa a Abimelech vyrazil proti nim, mesto zaujal a rozbúral a ľudí pobil. Asi 1000 obyvateľov, ktorí sa ukryli na sichemskej veži, Abimelech podpálil aj s hradbami. Abimelech zaujal aj Tebes a všetci obyvatelia sa uchýlili do veže. Keď chcel vežu podpáliť, zhodila mu jedna žena na hlavu

mlynský kameň a prerazila mu lebku. Abimelech kázal sluhovi aby ho prebodol a tak zomrel. Keď Izraeliti videli, že je mŕtvy, vrátili sa všetci domov. Tak Boh odplatil Abimelechovi zločin, keď zabil svojich 70 bratov.

¹⁰ Potom povstal Isacharovec Tola, aby oslobodil Izrael, ktorý súdil 23 rokov. Po ňom povstal Jair, ktorý súdil 22 rokov. Izraelovi synovia opäť robili, čo je zlé v Pánových očiach, slúžili cudzím bohom. Vzbĺkol Pánov hnev a vydal ich do ruky Filištíncov a Amončanov. Vodilo sa im zle a začali volať na Pána, no on ich už nechcel viac vyslobodiť. Odstránili cudzích bohov, začali slúžiť Pánovi a On sa zľutoval.

¹¹ Galaádčan Jefte bol udatný. Bol synom neviestky, tak ho bratia vyhnali, aby nededil. S nemajetnými mužmi chodil po zboji. Počas vojny s Amončanmi sa vybrali starší Izraela za Jeftem a porsili ho, aby bol ich vodcom. Potom, ako mu prisľúbili, že bude ich vodcom aj potom, čo mu dá Pán Amončanov do ruky, Jefte šiel s nimi a ľud ho ustanovil za vodcu. Jefte vyslal poslov a amonský kráľ chcel späť svoje územie a odkázal kráľovi, že územie im patrí, pretože keď chceli prejsť ako putovali z Egypta, napadli ich, ale Pán im dal krajinu do ruky. Jefte sľúbil, že ak zvíťazí, dá Pánovi ako zápalnú obeť toho, kto mu vyjde v ústrety z dvier jeho domu. Vytiahol proti Amončanom a porazil ich. Keď sa vracal domov, vyšla mu tancujúc s bubienkami v ústrety jeho jediná dcéra. Roztrhol si odev, no sľub nemohol odvolať. Pustil ju na dva mesiace oplakávať panenstvo na hory a potom splnil sľub.

¹² Efraimci sa vyhrážali Jeftemu, za to, že ich neprizval do boja. Jefte zhromaždil všetkých galaádskech mužov, zaútočil na Efraimcov a porazil ich. Keď chcel prejsť najaký utečenec, kázali mu, aby vyslovil „šibboleth“. Ak to nevedel správne vysloviť, zabili ho, lebo tak sa ukázalo, že bol Efraimec. Vtedy padlo z Efraima 42000 mužov. Jefte súdil Izrael šesť rokov a zomrel. Po ňom súdil Izrael Abesan sedem rokov, po ňom Ahialon a po ňom Abdon.

¹³ Synovia Izraela opäť robili, čo je zlé v Pánových očiach a Pán ich vydal na 40 rokov do ruky Filištíncov. Manueho manželka bola

neploďná a ešte neporodila. Zjavil sa jej Pánov anjel a zvestoval jej, že porodí syna, ktorého hlavy sa britva nedotkne, bude zasvätený Bohu a on začne vyslobodzovať Izrael z ruky Filištíncov. Po Manueho modlitbe sa znova ukázal Pánov anjel a zopakoval, aby nepožívala nič z viniča, ani nič nečisté. Obetovali Pánovi kozľa ako zápalnú obeť a anjel vystúpil v plameni oltára. Podľa toho spoznali, že to bol Pánov anjel a padli tvárou na zem. Narodil sa chlapec a dali mu meno Samson. Chlapec rástol a Pán ho požehnal.

¹⁴ V Tamnate sa zahľadel do filištínskej dievčiny a požiadal rodičov, aby mu ju vzali za manželku. Ako raz zostupoval s rodičmi do Tamnaty, zareval oproti nemu maldý lev a on ho roztrhal holými rukami, ale otcovi a matke sa s tým nepochválil. O nejaký čas sa šiel pozrieť na mŕtvolu leva a našiel v nej roj včiel a med. Nabral si ho do rúk a vyjedal. Potom zostúpil k žene a vystrojil hostinu tak, ako to robievali mladoženisi. Samson dal družbom hádanku a stavil sa s nimi o 30 šiat a oblekov. Hádanka znela: „Z požierajúceho vyšiel pokrm a zo silného vyšla sladkosť“. Tri dni nevedeli rozlúštiť hádanku, tak pohrozili žene a tá pred ním vyplakávala a naliehala. Od jej prezradil rozlúštenie a ona to vyradila svojim krajanom. Na siedmy deň mu dali odpoveď: „Čo je sladšie nad med a čo je silnejšie nad leva“. Zostúpil na neho Pánov duch, zašiel do Askalona a tam pobil 30 mužov, pobral im odevy a dal ich tým, ktorí rozlúštili hádanku. Samsonovu ženu však dali jednému z družbov.

¹⁵ V dňoch žatvy chcel Samson navštíviť svoju manželku a priniesol jej kozliatko. Jej otec mu však nedovolil vojsť k nej, povedal, že ju už dal družbovi a ponúkol mu mladšiu dcéru. Samson vyšiel, nachytil 300 šakalov, priviazal im na chvosty horiace fakle a pustil ich do obilia, ktoré zhorelo. Za to Filištínci upálili otca aj s dcérou a chceli chytiť Samsona. Hľadali ho u Júdocov, ktorí ho poviažali a zo strachu ho chceli vydať Filištíncom. Keď prišli do Lechy, Filištínci mu vyšli vďaka v ústrety. Zostúpil na neho Pánov duch, roztrhal povrazy a osliou čeľusťou pobil 1000 Filištíncov. Volal k Pánovi, že zomrie smädom a tak Pán dal, aby vyvrela z priehlbiny voda. Súdil Izrael 20 rokov za čias Filištíncov.

¹⁶ Raz šiel Samson do Gazy a vošiel k neviestke. Rozchýrilo sa to, číhali na neho a keď sa rozvidnie, chceli ho zabiť. O polnoci vstal, vytrhol mestskú bránu, vyložil si ju na plec a vyniesol na končiar naproti Hebronu. Potom sa zamiloval do ženy menom Dalila. Filištínsky náčelníci jej kázali, aby od neho vyzvedela, v čom je jeho sila. Tri krát oklamal Dalilu, no napokon jej prezradil, že jeho sila sa skrýva v tom, že jeho hlavy sa ešte britva nedotkla. Ona ho uspala na svojich kolenách, ostrihala mu z hlavy sedem vrkočov a zavolala filištínskych náčelníkov. Tak ho oslabila a sila od neho odišla. Chytili ho, vylúpili mu oči a uväznili ho, kde musel točiť mlyn. Ale po ostrihaní mu vlasy na hlave opäť podrástli. Filištínski náčelníci oslavovali v dome so stĺpami a dali zavolať aj Samsona, aby im zahral. Došli tam aj všetci filištínski náčelníci a na streche bolo asi 3000 mužov a žien. Samson však vyzýval Pána a prosil ho o silu, aby sa mohol pomstiť. Tu Samson nahmatol dva stĺpy, zaprel sa do nich a dom za zrútil. Spolu s ním zomrelo viac ľudí, ako pobil za svojho života. Jeho bratia ho pochovali v hrobe jeho otca Manua.

¹⁷ Muž menom Micha sa priznal matke, že jej vzal 1100 šeklov striebra, pre ktoré vyhlásila kliatbu. Vrátil ich matke a ona dala urobiť z 200 šeklov modlu s obťahom. Micha mal doma svätyňu, zhotovil aj efód a ustanovil jedného zo svojich synov za kňaza. Istý levita prechádzal ako cudzinec a Micha mu navrhol, aby u neho zostal a bol mu otcom i kňazom. Levita s tým súhlasil.

¹⁸ V tom čase nebolo v Izraeli kráľa. Kmeň Danovcov si hľadal územie na osídlenie a vyslali päť mužov, aby preskúmali krajinu. Prišli do Michovho domu a levita im na ich dopytovanie povedal, že ich cesta je milá Bohu. Tak sa pobrali ďalej a prišli do Lais, kde videli bezstarostných, pokojných obyvateľov. Keď sa vrátili, povedali, že v krajine je hojnosť a treba ju len zaujať. Vytiahlo teda 600 vyzbrojených mužov a zastali pri Michovom dome. Zobrali modlu, efód a terafim a navrhli levitovi, aby sa stal kňazom celého kmeňa. To sa levitovi zapáčilo a pripojil sa k nim. Micha za nimi kričal, no nakoniec sa radšej vrátil do svojho domu. V Lais obyvateľov pobili a mesto vypálili. Potom si mesto postavili, usadili sa v ňom a nazvali ho Dan, podľa svojho otca. Danovci si postavili modlu a Jonatán a jeho

synovia boli kňazmi až do dňa, keď bola krajina vyľudnená.

¹⁹ V čase, keď nebolo v Izraeli kráľa, usadil sa istý levita v Efraimskom pohorí. Vzal si vedľajšiu ženu z Betlehema a ona sa na neho nahnevala a odišla do domu svojho otca. Bola tam štyri mesiace a vybral sa za ňou aj so svojim sluhom a dvoma oslami. S jej otcom jedli a popíjali a niekoľko dní sa chystal už odísť, no jej otec ho zakaždým prehovoril, aby ostal. Nakoniec odišiel aj s vedľajšou ženou do blízkosti Jebuza, teda Jeruzalema. Deň sa už schýlil a sluha navrhoval, aby tam prenocovali, no išli ďalej, lebo tam nebolo Izraelových synov. Došli do Gabay, zložili sa na námestí, no nebolo nikoho, kto by ich prichýlil. Z poľa sa vracal starec, ktorý ich doviedol do svojho domu. Jedli, pili a keď už boli v dobrej nálade. Zlosynovia z mesta obstali dom a tĺkli na bránu a chceli zneužiť muža, čo k nemu prišiel. Starec im otvoril a levita im dal von svoju vedľajšiu manželku. Oni ju znásilnili a týrali až do rána. Keď jej pán ráno vstal, družka ležala pri dverách. Keď neodpovedala, naložil ju na osla a odišli. Keď dorazili domov, rozrezal ju nožom na 12 častí a rozposlal po celom Izraelovom území.

²⁰ 400000 ozbrojených Izraelitov od Dana po Bersabu sa zhromaždilo do Masfy. Levita im všetko rozpovedal, čo sa mu prihodilo v Benjamínovej Gabae. Lósom vybrali každého desiateho a zhromaždili sa spolu k mestu. Žiadali, aby im vydali tých zločincov, no Benjamínovci zvolali 26000 mužov okrem 700 mužov z Gabay. Izraelitom Pán povedal, že Júda zaútočí najsamprv. Izraeliti sa utáborili pri meste, Benjamínovci zaútočili a zabili 22000 mužov. Pán povedal, že Izraeliti majú ešte zaútočiť, no aj na druhý deň ich padlo 18000. Izraeliti plakali a priniesli Pánovi zápalné obety. V tých dňoch tam bola archa zmluvy a službu konal Finés, syn Eleazara, Áronovho syna. Pán im povedal, že majú zaútočiť a dá im Benjamínovcov do ruky. Izraeliti postavili mužov aj do zálohy a keď Benjamínovci proti nim zaútočili, Izraeliti predstierali útek a v ten deň pobili 25100 Benjamínovcov. Izraelská záloha pobila celé mesto Gabae a nechali z neho vystupovať dym. Keď to zbadali Benjamínovci, preľakli sa a utekali na púšť, no aj tých pobili mečom. Ku skale Remon sa podarilo újsť 600 mužom, kde ostali štyri mesiace. Všetky Benjamínovské

mestá vypálili a všetkých pobili mečom.

²¹ Izraeliti zložili pri Masfe prísahu, že nedajú svoje dcéry Benjamínovcom za manželky. Kto by sa nedostavil na zhromaždenie, bude potrestaný smrťou. Zistili, že sa nedostavil nikto z Jábesa Galaádskeho a preto ich všetkých pobili a nechali iba 400 panenských dievčat. Aby nevymizol Izraelský kmeň, tak po posloch odkázali mužom na skale Remon, že si s nimi želajú pokoj. Vtedy sa Benjamínovci vrátili a dali im manželky, ktoré ostali z Jábesa Galaádskeho. Aby sa ušla manželka každému, poslali ich do Šílu, aby si na slávnosti uchytli šílske dcéry. Vrátili sa do svojho dedičného podielu, postavili si mestá a usadili sa v nich. V tých dňoch nebolo v Izraeli kráľa a každý si robil, čo sa mu páčilo.

Kniha Rút.

¹ V krajine nastal hlad a Elimelech s manželkou Noemi a dvomi synmi sa vysťahoval z Betlehema na Moabské roviny. Elimelech zomrel a synovia sa oženili s Moabkami, jedna sa volala Orfa a druhá Rút. Žili tam asi 10 rokov a aj synovia Machlon a Kiljon zomreli. Pobrала sa aj s nevestami na cestu do júdskej krajiny a posielala nevesty každú do domu svojej matky. Orfa pobožkala svoju svokru a vrátila sa, no Rút ostala s Noemi a jej Bohom. Obe prišli do Betlehema na začiatku žatvy.

² Noemi mala zámožného príbuzného z Elimelechovho rodu menom Bóz. Noemi dovolila Rút zbierať klásky na Bózovom poli po žencoch. Bóz sa pristavil pri poli a vypytoval sa na Rút u žencov. Prihovoril sa jej, aby naďalej zbierala na jeho poli, že dal príkaz, aby jej nik nekrivdil. Veľmi ocenil, čo Rút spravila pre svokru a že opustila svoju vlasť. Dovolil jej aj najesť sa do sýtosti spolu s žencami. Bóz prikázal, aby pre ňu náročky nechávali na poli klasy. Zbierala klasy až do ukončenia žatvy a potom bývala pri svojej svokre.

³ Noemi poslala Rút za Bózom. Až sa najedol a napil a odobral sa odpočívať, ľahla k jeho nohám. Keď sa prebudil, veľmi sa mu páčila táto láskavosť. Prisľúbil jej, že ak si jej príbuzný neuplatní na ňu právo, uplatní si ho Bóz. Nad ránom, ešte za tmy, mu podržala plášť a on jej nameral šesť mier jačmeňa a vrátila sa k svokre a všetko jej rozpovedala.

⁴ Bóz si sadol s najbližším príbuzným Noemi a pred staršími mesta ho vyzval, aby si odkúpil čiastku poľa, čo patrila Elimelechovi. Najprv ho chcel kúpiť, no keď sa dozvedel, že by si musel vziať aj Moabku Rút, odmietol a ponúkol všetko Bózovi, čo potvrdil aj tým, že si zobul obuv, ako bolo zvykom. Bóz pred svedkami všetko odkúpil a Rút si vzal za manželku. Rút porodila syna Obeda a Noemi mu bola pestúnkou. Fáres bol predkom Bóza, Obed bol otcom Izaiho a Izai bol Dávidovým otcom.

1. Kniha Samuelova.

¹ Bol istý muž menom Elkána, ktorý mal dve manželky. Fenena mala dve deti a Anna nie, preto Annu rok čo rok urážala, že až plakala a nejedla. Raz sa dlho v trpkosti duše modlila pred veľkňazom Héliom k Bohu a prisľúbila, že ak jej Pán požehná chlapčeka, zasväti mu ho. Keďže pohybovala len perami, Héli si myslel, že je opitá, no ona mu to vysvetlila a na to povedal, nech Pán splní jej prosbu. Kým uplynul rok, narodil sa Anne syn Samuel. Keď ho oddojčila, priniesla ho Héliemu aj s obetnými darmi a klaňali sa Pánovi.

² Anna vebila Pána a chlepeček posluhoval pred Pánom pod dozorom Héliho. Héliho synovia sa nestarali o Pána a kvôli obetovaným pokrmom mali hriech. Anna po Héliho požehnaní porodila ešte troch synov a dve dcéry. Héli napomenul svojich synov, ale nepočúvil ho. Samuel rástol a páčil sa Bohu i ľuďom. Prišiel Boží muž a povedal Héliemu: preto, že si nectili Boha, celé jeho potomstvo zomrie predčasne, na dôkaz toho jeho synovia zomrú v jeden deň. A Pán si vzbudí verného kňaza.

³ Chlapec Samuel posluhoval pred Pánom. Héli už dobre nevidel a ležal na lôžku. Samuel spal v Pánovom chráme, kde bola archa zmluvy. Tu zavolať Samuela Pán, on odpovedal „Tu som“ a bežal k Héliemu. On mu povedal, že ho nevolal a poslal ho spať. Keď zaspal, Pán ho znovu zavolať „Samuel“. Samuel šiel za Héliom a on mu opäť povedal, že ho nevolal. Samuel ešte nepoznal Pána a Pánovo slovo sa mu ešte nezjavilo. Pán aj tretí krát zavolať Samuela. Vstal a šiel za Héliom. Héli však pochopil, že chlapca volá Pán a preto mu povedal, aby si ľahol a keď zasa bude počuť volanie, nech povie „Hovor, tvoji sluha počúva“. Samuel odišiel a spal. Pán prišiel a zavolať „Samuel, Samuel“ a on mu odpovedal, ako mu kázal Héli. A Pán povedal Samuelovi, že bude trestať Héliho dom preto, že jeho synovia sa rúhali a on ich nekarhal. Vinu Héliho domu nemožno napraviť ani obetami, ani darmi. Samuel sa bál oznámiť videnie Héliemu, no napokon mu všetko rozpovedal. Héli povedal, nech Pán urobí čo uzná za dobré. Celý Izrael sa dozvedel, že Samuel je spoľahlivý Pánov

prorok.

⁴ Izrael tiahol do boja proti Filištíncom, rozpútal sa boj a Izrael podľahol. V bitke padlo asi 4000 mužov. Zo Šíla dali doniesť archu zmluvy a hlasno sa tešili. Keď Filištínci počuli jasavý krik a dozvedeli sa o arche, preľakli sa, no napokon sa vzmužili a aj porazili Izraelitom, ktorých padlo 30000. Archu zmluvy ukoristili a dvaja Héliho synovia, Ofni a Finés, zomreli. Do Šíla dobehol jeden posol rovno z bojiska a všetko rozpovedal Hélimu. Len čo spomenul archu zmluvy, Héli spadol dozadu z kresla, zlomil si väz a zomrel. Súdil Izrael 40 rokov. Keď sa dozvedela Finésova žena o smrti manžela a Héliho, predčasne porodila chlapca Ichaboda, pričom pri pôrode zomrela.

⁵ Filištínci archu postavili vedľa Dagona (Filištínskeho boha) a ráno našli Dagona padnutého tvárou na zem pred Pánovou archou. Dagona postavili a na druhé ráno ho našli znavu spadnutého na zemi s odlomenými rukami a hlavou. Archu preniesli do viacerých miest, no Pán ich trestal vredmi všade, kde archu doniesli.

⁶ Pánova archa bola v kraji Filištíncov sedem mesiacov. Veštcí a kňazi prikázali, aby archu aj so zlatými zmiernymi darmi naložili na voz zapriahnutý kravami a nechali ho ísť k hraniciam. Voz prešiel hranice Betsamesu a zastal. Leviti zložili Pánovu archu na kameň a obetovali Pánovi, no Pán Betsamesanov potrestal a ranil 70 mužov, lebo pozerali do archy.

⁷ Obyvatelia Kirjatiarimu prišli po archu a zanesli ju do domu Abinadaba. Celý dom Izraela sa s plačom obrátil k Pánovi a Samuel im povedal, nech sa celým srdcom obrátia k Pánovi, odstránia spomedzi seba cudzích bohov a Pán ich vyslobodí z ruky Filištíncov. Oni tak urobili a Samuel dal zhromaždiť do Masfy celý Izrael a robili pokánie. Filištínci vytiahli proti nim. Samuel sa modlil k Bohu. Pán zahrnel v ten deň nad Filištíncami a podesil ich, takže Izraelitom podľahli a viac neprišli na ich územie. Mestá, ktoré Filištínci odňali Izraelitom, vrátili späť. Samuel súdil Izrael po všetky dni svojho života.

⁸ Keď Samuel ostarel, ustanovil za sudcov Izraela svojich synov Joela a

Abiu. Oni však išli za ziskom, prijímali dary a prevrátili právo. Starší Izraela žiadali Samuela, aby im ustanovil kráľa. On im rozpovedal, ako ich kráľ bude obmedzovať a využívať, no oni aj napriek tomu trvali na svojom a požadovali kráľa. Samuel predniesol ich reči Pánovi a Pán mu povedal, aby im vyhovel.

⁹ Istý bohatý Benjamíнец menom Kis mal mladého, pekného syna, Šaula. Kisovi sa raz stratili oslice a poslal Šaula so sluhom hľadať ich. Prešli veľa krajov, no nenašli ich. Už sa chcel vrátiť, no sluha si spomenul, že v tom kraji je Boží muž – videc, a vybrali sa teda za nim, aby im ukázal cestu. Dievčatá, ktoré šli po vodu im povedali, že sa chystá akurát požeňať obeť, tak sa teda vybrali do mesta. Deň predtým mal Samuel videnie od Pána, že stretne muža, ktorého pomaže za kráľa, ktorý vyslobodí ľud z ruky Filištíncov. Keď Samuel uvidel Šaula, Pán mu oznámil, že to je ten vyvolený muž. Šaul pristúpil k Samuelovi a pýtal sa na vidca, ktorý mu povedal, že on je videc a pozval ho hore na výšinu. Samuel zaviedol Šaula do siene na popredné miesto a pohostil ho. Potom zostúpili dole do mesta a prespali na streche. Ráno vstali, vyšli von a poslali sluhu napred.

¹⁰ Samuel vylial Šaulovi olej na hlavu, pobozkal ho a povedal, že ho Pán pomazal za knieža nad svojím dedičstvom. Predpovedal mu, čo sa mu prihodí na ceste domov. Ako sa vracali, stretli zástup prorokov a Šaul bol s nimi vo vytržení. Samuel zvolal ľud do Masfy, predstavil Šaula ako kráľa a všetok ľud zajasal.

¹¹ Amončan Nachas vytiahol a obliehal Jábés v Galaáde. Obyvatelia s ním chceli uzavrieť zmluvu a slúžiť mu, no on ich chcel potupiť tak, že im vylúpne pravé oko. Starší požiadali, že ak do siedmych dní nezoženú nikoho, kto by ich zachránil, poddajú sa. Všetok ľud plakal. Keď sa to do počul Šaul vracajúc sa z poľa, vnikol doň Pánov duch a veľmi sa rozhneval. Rozsekal voly a rozposlal so správou, že kto nepôjde s nim a so Samuelom, toho dobytok pochodí takto. Zhromaždilo sa spolu 330 000 mužov. Nasledujúceho dňa porazili Amončanov a vybrali sa do Galgaly, kde ustanovili Šaula za kráľa.

¹² Samuel prehovoril k celému Izraelu, že nikoho neukrátil, neobral,

neutláčal a od nikoho nevzal úplatok a ustanovil im kráľa, ako chceli. Potom prehovoril Šaul, pripomenul im, či všetkým prešli a vyzval ich, aby slúžili Pánovi. Samuel prisľúbil, že sa bude za ľud modliť, ale ak budú páchať zlo, zahynú aj s kráľom.

¹³ Keď druhý rok kraľoval, vybral 3000 Izraelitov a Jonatán porazil posádku Filištíncov, dal to všade roztrúbiť a poštval Filištíncov na Izrael. Filištínci sa zhromaždili do boja a bolo ich ako piesku na morskom brehu. Keď to Izraeliti videli, poschovávali sa do dier a jaskýň. Šaul čakal sedem dní do času, ktorý určil Samuel. Ale Samuel neprichádzal do Galgaly, takže ľud sa začal rozchádzať. Šaul obetoval celopal. Samuel prišiel a povedal: „Čo si to urobil?“ Povedal, že nezachoval príkaz Pána, ktorý by bol upevnil jeho kráľovstvo, ale Pán si už vyhlíadol muža podľa svojho srdca a ustanovil ho za knieža nad svojim ľudom. Samuel odišiel a so Šaulom ostalo okolo 600 mužov. Šaul, jeho syn Jonatán a ľud sa zdržovali v Gabae. Filištínci táborili v Machmase. Z tábora Filištíncov vyrazili tri oddiely. V celej Izraelskej krajine nebolo žiadneho kováča, lebo im to Filištínci nedovolili, aby sa nemohli ozbrojiť. Meč sa našiel len Šaula a Jonatána.

¹⁴ Jonatán sa so svojim zbrojnošom vybral bez Šaulovho vedomia k Filištíncom a keď sa im ukázali, Filištínci ich zavolali. Potom zabili asi 20 mužov a v tábore nastal zmätok. Šaul zistil, že Jonatán a jeho zbrojnoš chýbajú a dal priniesť archu. V zmätku mali meče obrátené proti sebe a Filištínci sa dali na útek. Šaul zaprisahal ľud, aby sa nikto nedotkol jedla, kým sa nevypomstí. Jonatán o tom nevedel a nabral z plástu medu. Ľud sa veľmi unavil a vrhol sa na korisť a jedol dobytok aj s krvou, čím sa prehrešili. Šaul prišiel na to, že Jonatán sa prehrešil a mal zomrieť, ale ľud sa zastal Jonatána. Filištínci odišli bez prenasledovania domov. Šaul bojoval proti okolitým nepriateľom a konal udatne.

¹⁵ Samuel povedal Šaulovi slovo od Pána, že má potrestať Amalekitov za to, čo urobili Izraelitom, keď šli z Egypta a všetkých má pobiť aj s dobytkom. Kinejci sa vzdialili od Amalekitov, aby boli ušetrení. Šaul však ušetril kráľa Agaga aj najtučnejšie kusy dobytká. Samuel oznámil

Šaulovi, že Pán oľutoval, že ho ustanovil za kráľa, lebo sa protivil Pánovej vôli. Keď Samuel odchádzal, Šaul mu odtrhol kus pláštá a Samuel mu povedal, že Pán od neho odtrhol kráľovstvo a dal ho lepšiemu. Samuel rozsekal Agaga potom sa už so Šaulom nevidel až do smrti.

¹⁶ Pán poslal Samuela do Betlehema k Izaimu, aby spomedzi jeho synov pomazal jedného za kráľa. Postupne mu ukázal všetkých synov, čo boli v dome, no ani jedného nevybral. Napokon dal priviesť najmladšieho, ryšavého Dávida, ktorý pásol ovce. Vzal roh s olejom a pomazal ho. Od Šaula odstúpil Pánov duch a trápil ho zlý duch. Sluhovia mu poradili, aby si zohnal niekoho, kto vie hrať na citare, aby mu hral, keď ho zlý duch bude trápiť. Tak poslali po Dávida a Šaul si ho obľúbil. Zakaždým keď Dávid hral, tak sa kráľovi uľavilo.

¹⁷ Filištínci zhromaždili vojsko na boj. Izraeliti so Šaulom sa zhromaždili na návrší, takže medzi nimi bolo údolie. Vysoký ozbrojený Filištíнец Goliáš volal na izraelské šíky a vyzýval ich, aby vybrali niekoho, aby s ním bojoval, že keď ho porazí budú mu slúžiť. Ak však porazí on jeho, slúžiť budú Izraeliti. Šaul a celý Izrael sa naľakal a veľmi sa báli. V Šaulovej armáde boli aj traja najstarší Izaiho synovia, Dávidovi bratia. Filištíнец sa približoval ráno i večer po 40 dní. Izai posielala Dávida za bratmi s chlebami. Dávid zveril ovce pastierovi a prišiel za bratmi. Vypočul si, ako Goliáš zastrásoval Izraelitov, ktorí pred ním v strachu utekali. Dávid sa vypytoval, čo dostane muž, ktorý ho porazí a oni mu povedali, že kráľ bohato odmení toho muža. Keď ho zbadal brat Elibáb, nahneval sa naňho. Šaul sa do počul reči, ktoré hovoril Dávid a dal ho predviesť. Nechcel ho pustiť, no Dávid mu povedal, že bude s Filištíncom bojovať. Vravel, že keď mu medveď uchytil ovcu, vytrhol mu ju z pysku a ak sa postavil proti nemu, zabil ho. Nato Šaul súhlasil a obliekol Dávida do svojho odevu s pancierom a prilbou, no nevládal v tom chodiť, tak to zobliekol za seba. Vzal si svoju palicu a z potoka vybral päť hladkých kameňov, ktoré si vložil do pastierskej kapsy. So svojím prakom sa približoval k Filištíncovi. Filištíнец preklínal Dávida svojimi bohmi. Dávid odpovedal, že ide v mene Pána a za to, že hanobil ich Boha, Pán mu ho vydá do ruky. Filištíнец sa pohol a Dávid sa rozbehol oproti

nemu. Potom vytiahol jeden kameň a prakom ho zrazil na zem a vytiahol mu meč a odrezal hlavu. Keď to Filištínci videli, utiekli, no Izraeliti ich prenasledovali a vyplienili im tábor. Dávid vzal Filištíncovu hlavu do Jeruzalema a jeho výzbroj si uložil vo svojom stane. Dávida priviedol vojvodca pred Šaula s Filištíncovou hlavou v ruke.

¹⁸ Jonatán si veľmi obľúbil Dávida a dal mu svoj plášť a výstroj. Natešené ženy hrali a spievali: „Porazil Šaul svojich tisíc, ale Dávid svojich desaťtisíc.“ To sa znepáčilo Šaulovi a odvtedy na Dávida zazeral. Šaula napadol zlý duch a chcel Dávida dvakrát trafiť kopijou, on sa však uhol. Dávida dal preč a vymenoval ho za plukovníka. Dávid mal dostať Šaulovu dcéru Merobu za ženu, dostal ju ale iný. Druhá Šaulova dcéra Michol sa zamilovala do Dávida a Šaul ho chcel druhý krát urobiť svojim zaťom. Dávid odpovedal, že ja chudobný a bezvýznamný. Zobral sa so svojím mužstvom, zabil 200 Filištíncov a ich predkožky doniesol Šaulovi tak, ako si žiadal. Potom dostal Michol za ženu. Filištínske kniežatá opätovne vyrážali, no Dávid konal úspešne a bol slávny.

¹⁹ Šaul hovoril synovi Jonatánovi a všetkým svojim služobníkom, že Dávida treba zabiť. Ale Jonatán mal Dávida rád, preto mu to oznámil. Jonatán rozprával pochvalne o Dávidovi a Šaul mu prisľúbil, že ho nezabije. Opäť vypukla vojna proti Filištíncom a Dávid im zapríčinil veľkú porážku. Šaul hodil kopiju po Dávidovi, keď hral na citare, no on sa uhol a ušiel. V tú noc poslal Šaul poslov do Dávidovho domu, aby ho ráno zabili. Jeho žena Michol mu to povedala a spustila ho cez okno a utiekol. Michol vzala sochu, položila ju na lôžko a na hlavu jej dala sieť z kože srsti a poslom povedala, že je chorý. Šaul kázal doniesť ho aj s posteľou, aby ho zabil. Keď prišiel na to, že ho Michol podviedla, povedala že ho pustila, lebo ju chcel zabiť. Dávid odišiel k Samuelovi do Najotu pri Ráme a všetko mu rozpovedal. Šaul sa to dozvedel a poslal poslov, aby Dávida zajali. Oni videli zástup prorokov vo vytržení a keď sa priblížili, aj oni padli do vytrženia. Oznámili to Šaulovi a on poslal iných poslov, no aj tí padli do vytrženia a tak isto pochodili aj tretí poslovia. Vybral sa teda za ním sám a keď prichádzal, upadol do vytrženia, vyzliekol si šaty a bol pred

Samuelom vo vytržení celý deň a celú noc.

²⁰ Dávid stadiaľ ušiel a rozprával sa s Jonatánom. Dohodli sa, že Šaulovi povedia, že Dávid odišiel do Betlehema a Jonatán mu príde oznámiť, či je to pre Dávída priaznivé. Oznámi mu to tak, že príde na miesto, kde sa schoval a vystrelí tri šípy akoby na cieľ. Ak povie chlapcovi, že šípy sú z tejto strany a aby ich zobral, potom je v bezpečí. No ak povie, že šípy sú ďalej za ním, bude to znamenať, aby šiel preč. Keď po novomesiaci kráľ stoloval, všimol si, že Dávidovo miesto je prázdne, no myslel, že je to náhoda. Na druhý deň sa pýtal Jonatána, kde je a on mu povedal, ako sa dohodli, že odišiel do Betlehema na rodinnú obeť. Nato sa Šaul nazlostil na Jonatána a vrhol na neho kopiju a tak sa presvedčil, že je rozhodnutý zabiť Dávída. Ráno šiel Jonatán podľa dohovoru na pole a vystrelil šípy. Keď chlapec bežal po ne, kričal na neho, že šíp je ďalej, aby rýchlo utekal. Jonatán dal výstroj sluhovi a poslal ho, aby to zanesol do mesta. Keď odišiel, vstal Dávid spoza skaly, vrhol sa tvárou na zem a tri razy sa uklonil. Vzájomne sa pobozkali a v objatí plakali.

²¹ Dávid vstal a odišiel do Nobu ku kňazovi Achimelechovi a povedal mu, že ho kráľ čímsi poveril. Potom od neho popýtal chleby, no Achimelech mu povedal, že má iba svätý chlieb a opýtal sa ho, či sa zdržoval od žien. Keď mu Dávid povedal, že ženy boli zakázané, dal mu sväté chleby. Od kňaza si vzal Goliášov meč. Prišiel k Achisovi, kráľovi Gétu, ktorého sa veľmi bál, preto predstieral, že je choromyselný, púšťal si sliny na bradu, zúrilo a trepal na bránu. Achis sa pýtal, že načo k nemu vodia šialeného.

²² Dávid odtiaľ utiekol do jaskyne Odolam. Dupočuli sa to jeho bratia a celá rodina a zhromaždili sa k nemu všetci utláčani, zatrpknutí a tí, čo mali veriteľa a Dávid im bol veliteľom. Bolo s ním asi 400 mužov. Odišiel k moabskému kráľovi poprosil ho, aby pri ňom ostali jeho otec a matka. Prorok Gad povedal Dávidovi, aby odišiel z pevnosti do júdskej krajiny. Šaul sa dupočul, že objavili Dávída. Hovoril sluhom, že mu nik neoznámil, keď sa jeho syn postavil proti nemu. Nato sa ozval Doeg a prezradil, že videl Dávída u kňaza Achimelecha a dal ho zavolať aj s rodinou a kňazmi. Šaulovi povedal, že o tej veci nič nevie.

Nato Šaul rozkázal drabantom, aby ich zabili, no oni nechceli. Oslovil teda Doega a on pozabíjal 85 kňazov. Dal pozabíjať aj všetkých v meste Nobe, no zachránil sa jediný syn Achimelecha, Abiatar a ušiel k Dávidovi.

²³ Dávidovi oznámili, že Filištínci plienia v Keile a na Pánovo slovo šiel proti nim a porazil ich. Šaulovi oznámili, že je Dávid v Keile a chcel ho napadnúť. Dávid sa to dozvedel a keď sa dopytoval u Pána, Pán mu povedal, že ho vydajú Šaulovi. Nato sa Dávid zobral a s asi 600 mužmi vytiahli z Keily. Keď sa to dopyčul Šaul, zastavil výpravu. Dávid sa zdržoval na púšti v pevnostiach, Šaul ho hľadal, ale Boh mu ho nevydal. Do Horesy ho prišiel povzbudiť aj Jonatán. Zifania vyšli k Šaulovi a prezradili mu, kde sa skrýva Dávid. Šaul začal prenasledovať Dávida k púšti Máon a už sa k nemu blížil z jednej strany kopca a Dávid šiel po druhej strane. Keď ho začal obkolesovať, prišiel k Šaulovi posol sa správou, že Filištínci vpadli do krajiny a nato nechal prenasledovanie a šiel proti Filištíncom.

²⁴ Dávid odišiel do pevnosti Engadi, no aj to sa Šaul dozvedel. Vzal 3000 mužov a vyšiel hľadať Dávida. Prišiel k jaskyni, kde šiel na potrebu. Dávid bol schovaný hlbšie v tej jaskyni. Potajomky odťal okraj Šaulovho plášťa, ale Pánovmu pomazanému nič neurobil. Šaul vyšiel z jaskyne a Dávid za ním volal, poklonil sa a povedal, že prečo počúva reči ľudí. Pán mu ho vydal do ruky, ale zľutoval sa a ukázal mu kraj plášťa, ktorý mu odsekol. Nech je Pán sudcom medzi nimi. Vtom Šaul pozdvihol hlas, plakal a vyznal, že Dávid je budúci kráľ Izraela. Dávid sa zaprisahal Šaulovi, že nevyhubí jeho potomstvo a jeho meno z rodu.

²⁵ Keď Samuel zomrel, zhromaždil sa celý Izrael a nariekal nad ním a pochovali ho v Ráme. Dávid odišiel na púšť Máon za Nabalom, ktorý bol bohatý a mal majetok na Karmeli. Poslal za ním desať mladíkov, dal ho pozdraviť a pýtali aby poslal Dávidovi čo môže. No on im nič nedal. Keď to vyrozprávali Dávidovi, opásali si meče a vyrazili. Ktorýsi sluha to oznámil Nabalovej žene Abigail. Vzala chleby, víno, ovce a iné dary, naložila to na osly a vyšla naproti. Nabalovi to však neoznámila. Len čo Dávida zbadala, uklonila sa až po zem, ospravedlnila sa a

ponúkla mu dary. Dávid ich prijal a ďakoval, že sa nemusel poškvрниť krvou, lebo keby neprišla, vyhubil by v Nábaloovom dome všetko mužské. Nábál usporiadal hostinu, no Abigail mu nič nepovedala, až keď vyprchalo z neho víno, všetko mu vyrozprávala. Asi o 10 dní Nábál zomrel. Keď sa to Dávid dopočul, poslal k nej posla, že si ju chce vziať za ženu a ona sa mu stala ženou. Vzal si za ženu aj Achinoam a Jezraelu a Dávidovu manželku, Michol, dal Šaul Faltimu.

²⁶ Zifania prišli povedať Šaulovi, že Dávid sa schováva na kopci Hachila na okraji púšte. Šaul vzal 3000 mužov a šiel za Dávidom. Dávid a Abisai zostúpili v noci do tábora a videli Šaula spať. Vzali kopiju a krčah, čo mal pri hlave a nik ich nevidel. Postavil sa na hrebeň vrchu a volal na vojvodcu Abnera, že prečo nestrážili kráľa. Ukázal im kráľovu kopiju a krčah. Šaul spoznal Dávidov hlas a povedal, že sa previnil a už mu nič neurobí.

²⁷ Dávid odišiel svojou cestou a Šaul sa vrátil domov. Dávid so svojimi dvomi ženami a 600 mužmi odišiel do krajiny Filištíncov k Achisovi do Gétu a Šaul ho viac neprenasledoval. Kráľ Achis mu dal mesto Sikeleg, kde bol rok a štyri mesiace. Kým tam boli, napadli Gesurovcov, Gerzitov a Amalekitov, nenechali nikoho nažive a pobrali korisť. Achis teda dôveroval Dávidovi.

²⁸ Filištínci stiahli svoje vojská do vojny proti Izraelitom. Šaul dal odstrániť z krajiny vyvolávačov duchov a veštcov. Filištínci sa utáborili v Suname a Šaul zhromaždil celý Izrael v Gelboe. Keď Šaul videl Filištínsky tábor, veľmi sa bál. Šaul sa dopytoval Pána, no neodpovedal mu. Šaul sa teda preobliekol a v noci išiel za vyvolávačkou duchov, ktorá bola v Endore. Kázal jej vyvolať ducha Samuela, no ona vtom Šaula spoznala. Šaul sa zaprisahal, že jej nič neurobí. Samuel mu povedal, že Šaul a Izraeliti padnú do ruky Filištíncov. Žena zabila teliatko, upiekla nekvasený chlieb a Šaul so sluhami sa najedli a odišli.

²⁹ Filištínci zhromaždili celé vojsko do Afeku. Dávid postupoval vzadu s Achisom. Filištínske kniežatá sa začali obávať Dávida a nechceli ho medzi sebou. Achis ho teda poslal ráno späť do krajiny Filištíncov.

³⁰ Do Sikelegu vpadli Amalekiti, dobili ho a zajali ženy, medzi nimi aj Dávidove dve manželky. Keď to Dávid videl, plakal. Pán mu odpovedal, že má ísť za nimi prenasledovať ich. Spolu so 400 mužmi šli za nimi, no 200 z nich nevládalo prebrodiť potok Besor, tak tam ostali. Na poli našli egyptského chlapca vyhladnutého a vysmädnutého. Dali mu najesť a napiť a povedal im, že je otrokom istého Amalekitu. On ich doviedol za tou bandou a Dávid ich bil od svitu až do večera. Zachránilo sa iba 400 mužov, ktorí ušli na ťavách. Tak Dávid oslobodil všetko, čo zobrali Amalekiti; aj svoje dve manželky. Ako sa vracali, nechceli dať z koristi tým 200 mužom, čo ostali pri potoku Besor, no Dávid rozdelil korisť spravodlivo aj im. Z koristi poslal aj starším Júdu, svojim priateľom.

³¹ Filištínci bojovali proti Izraelitom, zabili Šaulových troch synov Jonatána, Abinadaba a Melchisuu. Keď Šaula strelci ťažko poranili kušou, kázal svojmu zbrojnošovi, aby ho zabil, no on sa bál. Preto sa Šaul vrhol na svoj meč a takisto potom aj jeho zbrojnoš. Izraeliti opustili mestá a Filištínci sa v nich usadili. Keď našli mŕtveho Šaula, odťali mu hlavu a zobrali výstroj a obesili ho aj so synmi na múr Betsanu. Bojaschopní muži z Jábese Galaádu pochodovali celú noc, sňali ich mŕtvolu, spálili ich a pochovali pod tamariškou v Jábese. Postili sa sedem dní.

Druhá kniha Samueľova

¹ Do Sikelegu k Dávidovi prišiel človek z Šaulovho tábora. Mal roztrhnutý odev a na hlave zem. Padol pred Dávidom na zem, poklonil sa a rozpovedal mu, ako zabil Šaula, keď ho o to prosil. Doniesol mu Šaulovu korunu a obrúčku. Nato si Dávid roztrhol odev, podobne ako všetci mužovia, ktorí boli pri ňom. Nariekali, plakali a postili sa až do večera. Dávid povedal mláďencovi, že ako to, že sa nebál vziať ruku na Pánovho pomazaného. Na Dávidov rozkaz ho jeden zo sluhov zrazil tak, že zomrel. Dávid spieval žalospev za Šaulom a Jonatánom.

² Keď sa Dávid pýtal, Pán odpovedal, že má vtiahnuť do Hebronu. Šiel teda so svojimi ženami aj mužmi, čo boli s ním. Mužovia Júdska pomazali Dávida za kráľa nad domom Júdu. Dávid poslal poslov k obyvateľom Jábesu a poďakoval im za to, že pochovali Šaula. Šaulov vojvodca Abner vzal Šaulovho syna Isboeta a ustanovil ho za kráľa nad Galaádom, Aserom, Jezraelom, Efraimom, Benjamínom a nad celým Izraelom. Kraľoval dva roky. Dom Júdu bol za Dávidom a kraľoval im 7 rokov a 6 mesiacov. Pri Gabaonskom rybníku sa stretli Abner s Isboetovými sluhami a Joab s Dávidovými služobníkmi. Boli odpočítaní dvanásti z Benjamína a dvanásti z Dávidových sluhov. Každý chytil svojho protivníka za hlavu a vrazil svoj meč do boku svojho protivníka. Tak padli všetci a v ten deň sa strhla zúrivá bitka. Abner a mužovia Izraela utrpeli porážku. Boli tam traja bratia: Joab, Abisai a Asael. Abner pri prenasledovaní prepichol Asaela kopijou. Joab a Abisai prenasledovali Abnera. Benjamínci sa zhromaždili okolo Abnera a prehovoril k Joabovi, že dokedy bude ešte prenasledovať svojich bratov. Nato Joab zatrúbil a prestali ich prenasledovať. Boj skončil. Z Dávidových služobníkov chýbalo 19 mužov a Asael. Abnerových mužov však zomrelo 360.

³ Vojna medzi Šaulovým domom a Dávidovým domom bola zdĺhavá. Dávidovi sa v Hebrone narodili títo synovia: Amnon, Cheleab, Absolón – syn Maáchy, dcéry gesurského kráľa Tolmaiho; Adaniáš, Safatia a šiesty Jetraám. Abner držal pevne so Šaulovým domom. Šaul mal vedľajšiu ženu menom Resfa. Raz povedal Isboet Abnerovi, že

prečo vošiel k vedľajšej žene môjho otca? Abner sa veľmi nahneval a povedal, že sa k Dávidovi zachová tak, ako prisľúbil Pán, keď Dávidovi prisľúbil kráľovstvo nad Izraelom. Isboset mu na to nepovedal ani slovo, lebo sa ho bál. Abner poslal poslov k Dávidovi so správou, že privedie k nemu celý Izrael, ak s ním uzavrie zmluvu. Dávid súhlasil, ale najprv ho požiadal, aby privedol Michol. Dávid poslal k Isbosetovi poslov s odkazom, aby mu dal Michol. Isboset poslúchol a dal ju vziať od jej muža. Abner povedal starším Izraela a Benjamíncom, či chcú mať za kráľa Dávida, ktorý by ich vyslobodil z ruky Filištíncov. Potom šiel Abner s dvadsiatimi mužmi za Dávidom do Hebronu. Oznámil mu, na čom sa uzhodli Izraeliti a všetci Benjamínci, že k nemu zhromaždí celý Izrael. Dávid usporiadal hostinu a Abner potom odišiel. Z výpravy prišiel Joab a dozvedel sa o Abnerovej návšteve a hovoril, že Abner ich chce oklamať. Joab bez Dávidovho vedomia poslal poslov po Abnera a on sa vrátil do Hebronu. Odviedol Abnera stranou a tam ho bodol do brucha a on zomrel. Tak pomstil smrť svojho brata Asaela. Keď sa to neskôr Dávid dozvedel, vyriekol, nech v Joabovom dome nikdy nechýba taký, čo trpí na výtok, malomocenstvo, čo chodí o palici, čo padne pod mečom a čo si žiada chleba. Dávid kázal Joabovi a ľudu, ktorý bol s ním, aby si roztrhli odev, obliekli sa do vrecoviny a nariekali za Abnerom. Pochovali ho a Dávid aj s celým národom plakal pri hrobe. Potom zložil o Abnerovi žalospev. Do západu slnka Dávid odmietal jesť.

⁴ Keď sa Šaulov syn, Isboset, dozvedel o smrti Abnera, ovisli mu ruky a celý Izrael ostal zarazený. Mal dvoch vodcov výprav, Bánu a Rechaba, ktorí boli Benjamínovci. Šaulov syn Jonatán mal na obe nohy chromého päťročného syna Mifiboseta. Jeho dojke pri úteku spadol a ochromel. Jedného dňa sa Rechab a Bána vybrali za Isbosetom, v spánku mu odťali hlavu, ktorú potom doniesli Dávidovi. Za to, že zavraždili nevinného človeka na lôžku, dal príkaz sluhom, aby im poobtnali ruky a nohy a zavesili ich pri rybníku. Isbosetovu hlavu pochovali v Abnerovom hrobe.

⁵ Všetky Izraelské kmene prišli k Dávidovi do Hebronu, tam uzavreli zmluvu a pomazali ho za kráľa nad Izraelom. Vtedy mal Dávid 30 rokov a kraloval 40 rokov. Tiahol proti Jebuzejcom v Jeruzaleme a

zaujal pevnosť Sion, ktorú nazval Dávidovým mestom. Kráľ Týru, Hiram, poslal k Dávidovi poslov aj cédrové drevo, tesárov i kamenárov, aby mu postavili dom. Dávid si vzal ďalšie vedľajšie ženy z Jeruzalema a narodili sa mu ďalší synovia a dcéry. Keď sa dozvedeli Filištínci, že Dávída pomazali za kráľa, tiahli všetci, aby sa Dávída zmocnili. Dávid sa to dozvedel a dopytoval sa u Pána, ktorý mu odpovedal, že mu vydá Filištíncov do ruky. Pri Bál Parašime ich porazil. Filištínci tiahli ešte raz a rozložili sa v údolí Refaim. Dávidovi Pán odpovedal, že ich má obklúčiť zozadu. Bil Filištíncov až po cestu do Gezeru.

⁶ Dávid vybral 30000 Izraelitov a šiel do júdskej Bály po Pánovu archu. Archu naložili na nový voz a tancujúc a hrajúc ju odviezli z Abinadabovho domu. Abinadabovi synovia Oza a Aiho viedli voz. Voly sa potkli a Oza vystrel ruku, dotkol sa archy a zachytil ju. Pán sa rozhneval pre opovážlivosť a zasadil Ozovi úder, že zomrel. Dávid sa zarmútil a potom sa bál doniesť archu k sebe, tak ju doniesli do domu Gétčana Obededoma, u ktorého ostala archa tri mesiace. Keď sa Dávid dozvedel, že Pán požehnáva Obededomov dom, naložil archu a niesol ju tancujúc do Dávidovho mesta. Michol z okna videla Dávída tancovať pred archou a opovrhla ním v srdci. Archu uložili do stanu, ktorý dal pre ňu zhotoviť Dávid a priniesol obety. Michol mu vyčítala, ako sa obnažoval pred očami sluhov a on jej na to povedal, že sa pred Pánom pokorí ešte viac. Michol nemala deti až do smrti.

⁷ Dávid chcel postaviť dom pre Pánovu archu, no Pán mu prostredníctvom proroka Nátana povedal, že vždy počas putovania býval v stane a dom postaví Dávidov potomok, ktorého Pán požehná. Dávid sa posadil, ďakoval Pánovi, velebil ho a modlil sa.

⁸ Potom Dávid porazil Filištíncov a podrobil si ich. Porazil Moabčanov, dal im ľahnúť na zem a povrázkom ich odmeral. Dva povrázky na zabitie, jeden nažive. Tak sa Moabčania stali Dávidovými poddanými. Porazil aj Adadezera, kráľa Soby. Keď prišli Aramejčania z Damasku na pomoc Adadezerovi, Dávid porazil ich dvadsaťdvoatisícové vojsko a platili mu poplatky. Vzal aj zlaté štíty a mnoho koristi. Kráľ Ematu Tou poslal svojho syna Jorama k Dávidovi

poblahoželať mu k víťazstvu a doniesol aj dary. Keď sa Dávid vracal, porazil v soľnom údolí aj 18000 Edomčanov, ktorí mu potom boli poddaní. Tak Pán pomáhal Dávidovi všade, kde šiel. Dávidovi synovia boli kňazmi.

⁹ Kráľ Dávid chcel preukázať milosrdenstvo niekomu zo Šaulových príbuzných, tak dal doniesť chromého Jonatánovho syna Mifiboseta, ktorý sa pred Dávidom uklonil. Dávid mu vrátil všetky Šaulove polia a Šaulovho sluhu Sibú poveril, aby Mifibosetovi slúžil a obrábal mu polia. Mifiboset mohol vždy jedávať pri Dávidovom stole.

¹⁰ Kráľ Amončanov zomrel a na jeho miesto nastúpil jeho syn Hanon. Dávid chcel preukázať milosrdenstvo, ako jeho otec preukázal Dávidovi, tak poslal k nemu poslov, aby mu vyslovili sústrasť. No amonské kniežatá v tom videli lešť a Hanon im oholil pol brady, odstrihol im šaty do polovice a poslal ich späť. Boli tak veľmi potupení, preto im Dávid kázal ostať v Jerichu, kým im nedorastú brady. Amončania najali mnoho tisíc Aramejčanov. Dávid vyslal Joaba s vojskom. Amončania sa usporiadali do boja pred bránou. Aramejčania, mužovia z Tobu a Maáchy boli osobitne na poli. Joab postavil najvyberanejších mužov proti Aramejčanom a ostatných postavil so svojím bratom Abisajom proti Amončanom. Joab sa pustil do boja a Aramejčania pred ním utiekli. Keď to videli Amončania, ušli do mesta. Joab od nich upustil a šiel do Jeruzalema. Celý Izrael prešiel cez Jordán a bojoval proti Aramejčanom, no napokon utiekli, pričom im zabili aj veliteľa Sobacha. Keď videli, že sú porazení, uzavreli mier a boli im poddaní.

¹¹ Keď uplynul rok, Joab spustošil Amončanov. Raz večer uvidel Dávid zo strechy kráľovského domu veľmi peknú ženu a dozvedel sa, že je to Betsabe, žena Hetejca Uriáša. Poslal po ňu poslov a spal s ňou. Ona počala a odkázala Dávidovi, že je ťarchavá. Dávid dal zavolať Uriáša a pýtal sa ho, ako sa vedie mužstvu a ako beží vojna. Potom mu kázal ísť domov a za ním poslal dar, ale on spal pri vchode do kráľovského domu, lebo Joab aj všetci bývajú v stanoch. Ostal v Jeruzaleme ešte jeden deň. Ráno poslal Dávid po Uriášovi list pre Joaba, v ktorom písal, nech ho postavia do najtuhšieho boja a potom nech sa stiahnu

od neho späť, aby tam zomrel. Keď Uriáš zomrel v boji, Joab poslal posla, aby to oznámil Dávidovi. Dávid mu odkázal, nech sa pre to netrápi. Keď Uriášovej manželke pominul smútok, stala sa Dávidovou ženou a porodila mu syna. To, čo urobil, sa však nepáčilo Pánovi.

¹² Pán poslal za Dávidom Nátana, ktorý mu povedal, že v ktoromsi meste bol bohatý a chudobný človek. Chudobný mal len jednu ovečku, ktorá mu bola blízka ako dcéra. K bohatému prišiel pocestný a bolo mu ľúto vziať ovцу zo svojho stáda, tak vzal chudobnému ovečku a pripravil ju pocestnému. Dávid sa veľmi rozhneval na toho človeka a povedal, nech je synom smrti a ovečku nahradí štvornásobne. No Nátan mu povedal: „Ty si ten muž.“ a zvestoval mu Pánovo slovo, že od jeho domu nikdy neodstúpi meč, z jeho vlastného domu dopustí na neho nešťastie a vezme jeho ženy a dá ich inému. Dávid vyznal, že zhrešil. Nátan mu povedal, že Pán mu odpustil a nezomrie, no syn, ktorý sa mu narodí, isto zomrie. Dieťa, ktoré porodila Uriášova žena, ochorelo. Dávid sa prísne postil a v noci spal na zemi. Na siedmy deň chlapec zomrel. Keď sa to dozvedel, vstal zo zeme, vzal si iné šaty a šiel sa klaňať Pánovi. Potom sa najedol. Dávid spal s Betsabe a ona mu porodila syna Šalamúna. Joab zaujal kráľovské mesto Amončanov, Rabe. Poslal po Dávida s vojskom, dobyl ho a vzal mnoho koristi. Ľud, ktorý tam bol, roztrhal píľami, mláťačkami a sekerami. Podobne urobil so všetkými mestami Amončanov.

¹³ Dávidov syn Absolón, mal krásnu sestru, Tamar, ktorá bola ešte panna. Absolónov brat Amnon sa do nej zamiloval a trápil sa pre to. Zveril sa s tým priateľovi Jonadabovi a on mu poradil, aby predstieral chorého a pýtal si, aby mu Tamar sama pripravila jedlo. Keď ho videl Dávid, poslal po sestru, aby mu urobila jedlo. Ona prišla a urobila mu koláče. Potom ju znásilnil a pocítil k nej odpor. Napokon ju vyhnal. Tamar si dala popol na hlavu a roztrhla si tuniku. Dávid sa veľmi rozhneval a brat Absolón sa s ním nerozprával a nenávidel ho. Po dvoch rokoch boli u Absolóna strihačky a pozval všetkých bratov. Pozýval aj kráľa, no on nešiel, tak ho pýtal, aby s ním šiel brať Amnon. Keď bol už Amnon opitý, tak ho sluhovia na jeho príkaz zabili. Keď to jeho bratia videli, ušli. Kým boli ešte na ceste, dostal sa chýr ku

kráľovi, že Absolón pobil všetkých kráľových synov. Kráľ si roztrhol rúcho a ležal na zemi. Jonadab, syn Dávidovho brata, mu povedal, že zomrel iba Amnon. Keď prišli ku kráľovi, všetci plakali. Absolón utiekol do Gesuru a bol tam tri roky. Dávid sa zmieril so smrťou Amnona a prestal ho prehasledovať.

¹⁴ Joab videl, že kráľovo srdce je naklonené Absolónovi a preto poslal po jednu ženu, ktorú nahovoril aby predstierala smútok a šla za kráľom. Ona sa pred kráľom vrhla na zem a rozpovedala mu príbeh, ako jej prikázal Joab. Vravela, že po smrti jej muža sa jej dvaja synovia povadili a jeden zabil druhého. Celý rod povstal proti nej a žiadali ju, aby im vydala syna na smrť. Kráľ jej prisľúbil, že vydá rozkaz v jej prospech a synovi sa nič nestane. Spýtal sa jej, či v tom nemá ruky Joab a ona sa priznala. Poslal Joaba po Absolóna, ktorý sa vrátil do Jeruzalema, no nechcel ho vidieť. Absolón bol krásny a veľmi ho vychvalovali. Musel sa strihať na konci každého roku, lebo mal ťažké vlasy. Narodili sa mu traja synovia a jedna dcéra – Tamar.

V Jeruzaleme býval dva roky, no kráľovu tvár nevidel. Chcel ku kráľovi poslať Joaba, no on nechcel prísť ani na druhý raz, preto mu dal vypáliť pole s jačmeňom. Joab napokon šiel za kráľom, ktorý zavolał Absolóna. Absolón sa uklonil pred ním až po zem a kráľ ho pobozkal.

¹⁵ Absolón vstával včasráno, postavil sa vedľa cesty do brány a tým, čo prichádzali ku kráľovi po rozhodnutie hovoril, že od kráľa tam nebolo nikoho, kto by ich vypočul a že keby bol on ustanovený za sudcu, priznal by im právo. Tak ukradol srdce izraelských mužov. Po uplynutí štyridsiatich rokov povedal Absolón kráľovi, že musí splniť sľub a ísť do Hebronu vzdať úctu Pánovi za to, že sa mohol vrátiť do Jeruzalema. Vstal a odišiel aj s dvesto mužmi do Hebronu. Potom poslal vyzvedačov rozhlásiť, že on je kráľom v Hebrone. Tak sprisahanie silnelo a ľud šiel s ním v čoraz väčšom počte. Dávid sa to dozvedel a ušiel pred ním z Jeruzalema aj so všetkým svojím služobníctvom. Zanechal len svojich 10 vedľajších žien strážiť dom. Celá krajina hlasito plakala. Kráľ poslal Sadoka a Abiataru, aby zanesli Božiu archu späť do mesta. Späť poslal aj svojho priateľa Chusaia, aby ho informoval o všetkom.

¹⁶ Dávid stretol Mifibosetovho sluhu Sibú ako šiel s párom naložených oslíkov. Oslíky mal pre kráľovskú rodinu, jedlo pre služobníkov a víno pre tých, čo ustanú na púšti. Syn jeho pána ho čaká v Jeruzaleme a vraví, že dostane späť kráľovstvo svojho otca. Kráľ mu povedal, že všetko čo mal Mifiboset je jeho. Kráľ ďalej stretol Šaulovho príbuzného, Semeia. Keď zbadal Dávida, začal ho preklínať a hádzať doňho kamene. Abisai mu chcel zato zraziť hlavu, no kráľ mu v tom zabránil. Absolón došiel do Jeruzalema a Chusai sa mu ponúkol do služby. Achitofel poradil Absolónovi, aby spal s vedľajšími ženami svojho otca Dávida, vraj to posmelí všetkých, čo sú s ním a on to aj urobil.

¹⁷ Achitofel povedal, že sa vyberie s 12000 mužmi prenasledovať a zabiť Dávida a Absolónovi sa to páčilo. Dal zavolať Chusaia a ten mu poradil lepšie, aby sa aj on s celým Izraelom vybral prenasledovať a napadnúť kráľa. Chusai poslal kňazov Sadoka a Abiataru, aby všetko rozpovedali Dávidovi a varovali ho, aby ušiel. Služka podala správu Jonatánovi a Achimásovi a oni to mali oznámiť kráľovi, no akýsi chlapec to videl a oznámil to Absolónovi. Oboch ich skryla jedna žena v studni, takže Absolónovi sluhovia ich nenašli a oni podali Dávidovi správu. Nato Dávid a všetok ľud, ktorý bol s ním prešiel cez Jordán do Mahanaimu. Keď Achitofel videl, že nekonajú podľa jeho rady, šiel domov a obesil sa. Absolón prešiel cez Jordán a postavil na čelo vojska Amasu namiesto Joaba. Dávidovi priniesli jedlo a pitie.

¹⁸ Dávid po tretinách zveril svoje vojsko Joabovi, Abisaimu a Etaimu. Chcel ísť s nimi, no prehovorili ho, aby ostal. Prikázal im, aby boli mierni k Absolónovi. Dávidovo vojsko vytiahlo proti Izraelitom a zvíťazili. Ako šiel Absolón na mulici, zasekol sa a visel na dube. Jeden muž z Dávidovho vojska sa bál zabiť ho a povedal to Joabovi. Ten vzal tri kopije a prebodol Absolóna. Zbrojnoši ho dorazili, hodili do jamy a zasypali skalami. Sadokov syn Achimás a Kušita to bežali oznámiť Dávidovi. Achimás dobehol prvý, ale keď sa ho kráľ opýtal na Absolóna, povedal, že pre veľký zhluk nevidel, čo sa deje. Prišiel aj Kušita a povedal kráľovi, ako dopadol Absolón.

¹⁹ Kráľ zaplakal a aj vojsko sa vracalo v smútku. Joab vyčítal kráľovi, že preukazuje lásku tým, čo ho nenávidia a nenávidí tých, čo ho milujú. Nato si kráľ sadol do brány a všetok ľud prišiel pred kráľa. Amasovi prisľúbil miesto vojvodcu namiesto Joaba. Júdovcom odkázal, že sú mu blízki ako bratia, čím si naklonil ich srdcia. Oni poslali po kráľa, aby sa vrátil. Kráľ prišiel k Jordánu a naproti mu prišli Júdovci, Semei s Benjamíncami a Siba. Semei prosil kráľa o milosť za previnenia a kráľ bol k nemu milostivý. Aj Mifiboset prišiel kráľovi naproti. Keď sa ho kráľ pýtal, prečo nešiel s ním, hovoril, že ho sluha oklamal. Prikázal mu podeliť si pole so Sibom. Kráľ volal so sebou do Jeruzalema aj Berzelaiho za to, že mu pomohol, no on ostal radšej doma, lebo bol už starý. Namiesto seba poslal s kráľom Chamáma. Kráľa sprevádzal všetok Júdsky ľud a polovica izraelského. Všetci Izraeliti začali vyčítať kráľovi, že prečo ho odprevádzali Júdovci.

²⁰ Istý naničhodník, Bochriho syn menom Seba, zatrúbil a volal, že nemajú podielu na Dávidovi a všetci Izraeliti okrem Júdovcov odstúpili od Dávida. Keď sa Dávid vrátil do Jeruzalema, dal doživotne zatvoriť do väzenia svojich 10 vedľajších žien. Potom poslal Amasu, aby zavolať Júdu, ale prekročil stanovenú lehotu, tak poslal Joabových mužov, aby prenasledovali Sebu. Joab dohnal Amasu a prepichol ho mečom. Došli až k opevnenému mestu a pokúšali sa zboriť múr. Akási žena sa začala Joaba pýtať, že prečo chce mesto dobyť. Keď jej vysvetlil, že prenasleduje len Sebu, tak mu sťali hlavu a vyhodili cez múr Joabovi. Zatrúbili a odišli od toho mesta.

²¹ Tri roky po sebe bol v krajine hlad a Pán povedal Dávidovi, že je to preto, lebo Šaul usmrtil Gabaončanov. Nato sa Dávid pýtal Gabaončanov, čo by ich zmierilo. Oni si vyžiadali sedem Šaulových potomkov a keď im ich kráľ vydal, obesili ich. Šaulova vedľajšia žena, Resfa, vzala vrece, prestrela si ho na skalú. Dávid išiel zobrať Šaulove a Jonatánove kosti z Galaádu, pripojil ich ku kostiam usmrtených a pochoval do hrobu ich otca Kisa. Potom sa Boh zľutoval nad krajinou. Došlo k vojne Filištíncov s Izraelitmi a Dávid pri boji ustal a prišiel mu na pomoc Abisai, ktorý Filištínca Jesbiho zabil. Vtedy zaprisahali Dávida, že viac nesmie ísť s nimi do boja. Pri ďalších vojnách zabili Filištíncov Safa, Goliášovho brata a ohromného muža,

čo mal spolu 24 prstov na rukách a nohách.

²² Dávid spieval ďakovnú pieseň.

²³ Mená Dávidových hrdinov: Ibošet; Eleazar; Semá; traja hrdinovia, čo doniesli Dávidovi vodu z cisterny v Betleheme cez tábor Filištíncov; Abisai; Banaiáš; Asael a ďalší.

²⁴ Boží hnev vzplanul na Izraelitov. Ktosi pokúšal Dávida, aby dal sčítať Izraelitov. Joab s vojvodcami urobili sčítanie za deväť mesiacov a dvanásť dní. Izrael mal 800000 bojovníkov a 500000 Júdovcov. Dávid prosil Pána o odpustenie za to, čo vykonal. Pán prostredníctvom proroka Gada oznámil Dávidovi, aby si vybral jednu z týchto troch možností. Má prísť na krajinu trojročný hlad, alebo bude tri mesiace utekať pred nepriateľom, alebo bude v krajine tri dni mor? Dávid povedal, že radšej nech padnú do Pánovej ruky a nie do ruky človeka. Tak Pán dopustil mor, na ktorý zomrelo v krajine 70000 ľudí. Dávid videl Pánovho anjela, ktorý hubil ľud, práve pri humne Areunu. Na Gadovu radu postavil Dávid oltár Pánovi na mieste toho humna, ktoré kúpil za 50 šeklov striebra. Keď tam Dávid urobil obety, Pán sa zmiloval nad krajinou a náказа zmizla.

Prvá kniha kráľov

¹ Kráľ Dávid už bol vo vysokom veku a nevedel sa zohriať, hoci ho prikrývali, preto zohnali veľmi pekné dievča, Abisagu, ktoré spávalo v jeho lone a staralo sa oňho, no kráľ s ňou nič nemal. Adoniáš chcel byť kráľom a zaopatril si vozy a 50 mužov. Mal peknú postavu. Na jeho stranu sa postavil Joab aj kňaz Abiatar, no kňaz Sadok, Banaiáš, prorok Nátan, Semei, Rei a Dávidovi hrdinovia nedržali s ním. Adoniáš obetoval dobytok. Pozval všetkých bratov, kráľových synov a všetkých Júdovcov, ale svojho brata Šalamúna, proroka Nátana a hrdinov nepozval. Vtedy Nátan povedal Šalamúnovej matke Betsabe, že sa Adoniáš stal kráľom a Dávid ani o tom nevie. Poradil jej, aby šla za Dávidom a povedala mu, že prečo kraľuje Adoniáš, keď jej prisľúbil, že kráľom sa stane jej syn Šalamún a všetko mu vyrozprávala. Vošiel aj Nátan a všetko potvrdil. Nato Dávid prisľúbil, že kráľom po ňom sa stane Šalamún. Na kráľov príkaz Šalamúna posadili na kráľovu mulicu a Nátan a Sadok ho pri Gihone pomazali za kráľa. Potom trúbili a volali: „Nech žije kráľ Šalamún“. Dupočul sa to aj Adoniáš a všetci jeho pozvaní sa naľakali a rozišli sa. Tak sa naľakal, že sa až chytil rohov oltára. Keď prišiel pred Šalamúna, hodil sa na zem, no Šalamún ho poslal domov.

² Dávid dal pred smrťou Šalamúnovi príkazy, čo má zachovať. Prial si, aby nenechal len tak Joaba a Geru a aby mal v úcte Berzelaiho synov. Potom Dávid zomrel a pochovali ho v Jeruzaleme. Nad Izraelom kraľoval 40 rokov, v Hebrone 7 rokov a v Jeruzaleme 33 rokov. Šalamún nastúpil na trón. Adoniáš prišiel za Betsabe a prosil ju, aby sa prihovorila u svojho syna Šalamúna, lebo chcel za manželku Abisagu. Šalamún sa rozhneval a na jeho príkaz Banaiáš dal Adoniášovi smrteľný úder. Vyhnal aj kňaza Abiataru. Keď sa to dupočul Joab, bežal k Pánovmu stánku, chytil sa rohov oltára. Šalamún poslal Banaiáša, aby ho zoťal, no on sa nechcel pohnúť od oltára. Vrátil sa teda k Šalamúnovi, no on mu zopakoval, že musí zomrieť pre nevinnú krv Abnera a Amasu, tak sa teda vrátil a zoťal ho. Potom ho kráľ postavil na čelo svojho vojska a Sadoka postavil namiesto Abiataru. Semeimu pod prisahou prikázal, aby si postavil dom v Jeruzaleme a nikde sa odtiaľ nevzdľaloval. Po troch rokoch

Semeimu ušli dvaja otroci do Gétu a on ich šiel priviesť späť. No do počul sa o tom Šalamún a prikázal Banaiášovi, aby mu dal smrteľný úder. Tak sa upevnilo kráľovstvo v Šalamúnovej ruke.

³ Šalamún si vzal za manželku dcéru egyptského faraóna a doviedol si ju do Jeruzalema. Keď obetoval Pánovi v Gabaone, zjavil sa mu v noci vo sne Boh a povedal, aby si niečo žiadal. Keďže bol mladý, tak si žiadal od Pána pozorné srdce, aby vedel rozlišovať medzi dobrým a zlým. Pánovi sa to páčilo a splnil mu jeho žiadosť. Prisľúbil mu k tomu aj bohatstvo a dlhý vek, ak bude kráčať po Pánových cestách. Pred kráľa predstúpili dve neviestky a jedna mu vavela, že žijú v tom istom dome a porodila dieťa. O tri dni porodila aj druhá, no v noci zomrel synček tej ženy, lebo ho priľahla. Druhá vzala jej syna a vymenila deti navzájom. Ráno našla mŕtve dieťa a rozpoznala, že to nie je jej syn. Druhá žena tvrdila, že nažive je jej syn a dohovárali sa pred kráľom. Kráľ prikázal, aby priniesli meč a rozsekli dieťa na polovice a každej žene dali jednu polku dieťaťa. Nato jedna žena povedala, nech ho radšej dajú živé tej druhej. Druhá žena hovorila, nech ho pretnú, nech nie je ani jednej. Nato kráľ rozkázal, aby dieťa nezabíjali a dali ho pravej matke.

⁴ Šalamún mal kniežatá a 12 správco v nad celým Izraelom. Každý mesiac v roku sa jeden staral o zásobovanie kráľovho domu. Bol jeden správca nad celou krajinou.

⁵ Šalamún vládol nad krajinou od Rieky až po krajinu Filištíncov, až po hranice Egypta a mal pokoj od všetkých okolitých susedov. Na kráľovskom dvore bol dostatok všetkého. Šalamúnovi sa v múdrosti nik nevyrovnal. Hiram, kráľ Týru, poslal k Šalamúnovi svojich sluhov, lebo sa do počul o jeho vymenovaní za kráľa. Šalamún ho poprosil o drevo z Libanonských cédrov na stavbu chrámu pre Pána. Hiram mu vyhovel a na oplátku mu Šalamún dodával jedlo. Šalamún mal množstvo robotníkov a kamenárov, ktorí pripravili drevo z Libanonu a otesávali kamenné bloky na stavbu chrámu.

⁶ V štvrtom roku kralovania začal Šalamún stavať Pánovi dom s rozmermi 60 x 20 laktvov. Na okná dal husté mreže a k múrom

dookola primuroval prístavby. Z kameňolomu nosili už opracované kamene. Pán mu povedal, že ak bude zachovávať jeho prikázania, tak splní prísľúbenia, ktoré dal jeho otcovi Dávidovi a neopustí Izraelitov. Staval chrám a dokončil ho. Zvnútra ho celkom obložil drevom. Dnu urobil príbytok pre archu, ktorý celý obložil zlatom. Vnútri boli dvaja cherubi z olivového dreva, ktorých obtiahol zlatom. Všetky steny chrámu dal povyrezávať do podoby cherubov, paliem a polootvorených kvetov. Aj dvere a podlahu dal obložiť zlatom. Po siedmych rokoch chrám dokončil.

⁷ Svoj dom staval 13 rokov. Postavil aj Libanonský lesný dom krytý cédrovým drevom, súdnu sieň, dom na inom dvore a dom pre faraónovu dcéru, jeho manželku. Poslovia dovedli k nemu Hiram, kráľa Týru, ktorý bol zručný pri práci s kovem a odliat mu dva stĺpy s hlavicami do predsieň chrámu. Urobil mu aj more z liatiny, ktoré stálo na dvanástich býkoch a desať kovových podstavcov s umývadlami, ktoré umiestnil po stranách chrámu. Zhotovil aj hrnce, zmetáky a kropáče. Šalamún dal zhotoviť zo zlata oltár, stôl, svietniky a iné vybavenie. Keď boli všetky práce hotové, dal uložiť do pokladnice v Pánovom dome posvätné dary svojho otca Dávida.

⁸ Šalamún zvolal všetkých Izraelitov, obetovali veľké množstvo dobytka a Pánovu archu vniesli do veľsvätyne chrámu pod krídla cherubov. Keď kňazi vyšli, Pánov dom naplnil oblak. Šalamún požehnal zhromaždenie, velebil Pána a modlil sa na kolenách, aby Pán vypočul ich modlitby na tom mieste, aby spravodlivo rozsúdil spory, aby odpustil vinu a pomohol, keď sa budú kajať. Potom obetoval 22000 kusov hovädzieho dobytka a 120000 oviec a zasvätili dom Pánovi.

⁹ Pán sa po druhý raz zjavil Šalamúnovi a povedal mu, že vypočul jeho prosby a upevní jeho trón, ak bude zachovávať jeho prikázania. Ak sa však odvrátia od Boha, tak Izraelitov vyhubí z povrchu zeme a tento dom bude zrúcaniskom. Počas dvadsiatich rokov, čo stavali domy, dal kráľ Šalamún Hiramovi 20 miest v galilejskej krajine, ale nepáčili sa mu. Hiram poslal Šalamúnovi 120 hrivien zlata. Všetkých Amorejčanov, Hetejcov, Ferezejcov, Hevejcov a Jebujejcov zadelil

Šalamún na otrocké roboty. Tri razy do roka prinášal obety na oltári, ktorý postavil Pánovi. Na berhu Červeného mora postavil loďstvo, ktorého posádku tvorili aj Hiramovi ľudia a doniesli Šalamúnovi 420 hrivien zlata.

¹⁰ Keď sa kráľovná Sáby dopočuła o Šalamúnovom chýre, prišla aj so sprievodom, aby ho skúšala hádankami. Šalamún jej dal odpoveď na všetky jej otázky a to všetko urobilo na ňu veľký dojem. Dala mu 120 hrivien zlata, voňavky a drahokamy. Hiramove lode priviezli veľké množstvo ebenového dreva, z ktorého vyrobili náradie pre Pánov dom, citary a hafry. Šalamún ju štedro obdaroval a pobrala sa do svojej krajiny. Dal zhotoviť dvesto štítov a tristo pavéz z rýdzeho zlata a trón zo slonoviny potiahnutý zlatom. Šalamúnovu múdrosť prichádzalo obdivovať množstvo ľudí, ktorí prinášali dary. Mal početnú jazdu s vozmi. Kone mu obstarávali z Egypta a z Koy.

¹¹ Šalamún mal aj 700 kniežacích žien a 300 vedľajších žien, medzi nimi aj Moabčanky, Amončanky, Edomčanky a iné, o ktorých Pán povedal, aby k nim nevchádzali. Keď bol už starý, zviadli jeho srdce k iným bohom. Tak uctieval bohyňu Aštaru a ohavy Molocha a Kamoša, ktorým postavil výšiny. Srdce sa mu odvrátilo od Pána a ten sa rozhneval. Dva razy sa mu Pán zjavil a dal mu v tejto veci príkaz, aby nešiel za cudzími bohmi. Pretože neposlúchol, Pán dá kráľovstvo jeho sluhovi, ale až za vlády jeho syna, ktorému nechá jeden kmeň, kvôli Dávidovi a Jeruzalemu. Pán povzbudil proti Šalamúnovi Edomčana Adada, ktorý za Joabovho plienenia ušiel do Egypta, kde si vzal sestru faraónovej ženy. S ňou mal syna Genubata. Keď sa dopočul o Dávidovej smrti, pýtal faraóna, aby ho prepustil. Boh vzbudil ďalšieho protivníka, Razona, ktorý sa pri prenasledovaní za čias kráľa Dávida ukryl v Damasku, kde panoval. Adad sa stal kráľom v Edome. Aj Šalamúnov sluha Jeroboam sa vzbúril proti nemu. Bol šikovný a kráľ ho postavil nad všetky roboty Jozefovho domu. Raz cestou z Jeruzalema stretol proroka Ahiáša, ktorý rozsekol svoj nový plášť na 12 častí a 10 dal Jeroboamovi ako znak, že mu Pán dá panovať nad desiatimi kmeňmi Izraela. Pán mu sľúbil požehnanie a moc, ak bude zachovávať jeho príkazy. Šalamún ho hľadal na smrť, preto odišiel do Egypta až do Šalamúnovej smrti. Šalamún po štyridsiatich rokoch

panovania zomrel a pochovali ho v Dávidovom meste. Po ňom sa stal kráľom jeho syn Roboam.

¹² V Sicheme sa zišiel celý Izrael, aby ustanovili Roboama za kráľa. Keď sa to dopočul Jeroboam, vrátil sa z Egypta a hovoril Roboamovi, nech uvoľní z ľudu ťažké jarmo, ktoré na nich dal jeho otec Šalamún. On ich poslal na tri dni preč a radil sa. Starší mu poradili, aby vypočul ľud a uľavil mu a budú mu poddaní. No radil sa aj s mladíkmi s ktorými vyrastal, a tí mu poradili, aby ľudu nevyhovel a ešte mu pridal. Keď sa na tretí deň ľud s Jeroboamom vrátil, dal im tvrdú odpoveď podľa rady mladíkov. Ľud odpovedal, že nemajú podiel na Dávidovom dedičstve a odišli domov. Kráľ Roboam poslal Adurama, ktorý stál nad robotami, ale Izraeliti ho ukameňovali a kráľ ledva ušiel do Jeruzalema. Tak Izraeliti odpadli od Dávidovho domu a zvolili si za kráľa Jeroboama nad celým Izraelom, okrem Júdovcov. Roboam zhromaždil Júdov a Benjamínov kmeň a vytiahli, aby získali späť kráľovstvo. No Pán prostredníctvom proroka Semeiáša dohovoric Roboamovi, aby nebojovali, a oni poslúchli. Jeroboam opevnil Sichem a býval tam. Báľ sa, že Izraeliti budú chodiť obetovať do Jeruzalema do Pánovho domu a tak by sa priklonili späť k Roboamovi, preto dal zhotoviť dve zlaté teľce a zakázal ľudu chodiť do Jeruzalema. Vyhlásil teľce za bohov, narobil svätyne a vymyslel aj sviatok. Ustanovil kňazov zo spodiny, ktorí neboli leviti a priniesol obety zlatým teľcom.

¹³ Na Pánov pokyn prišiel do Betelu Boží muž práve keď chcel Jeroboam páliť tymian a začal hovoriť, že Dávidovmu domu sa narodí syn menom Joziáš, ktorý bude na tom oltári zabíjať kňazov výšin. Znamením bude, že oltár sa roztrhne a popol sa rozsype. Keď to Jeroboam počul, odtiahol ruku od oltára a začal kričať, nech ho chytiť. Vtom mu ruka, ktorú mal vystretú proti nemu uschla a nemohol ju pritiahnúť k sebe. Oltár sa roztrhol a popol sa rozsypal. Kráľ prosil Božieho muža, aby udobril Pána a on tak aj urobil a kráľova ruka opäť ožila. Kráľ ho volal k sebe a chcel ho pohostiť, no Boží muž odmietol s tým, že mu Pán prikázal, aby nejedol chlieb, ani nepil vodu a aby sa vrátil inou cestou. Vybral sa inou cestou. V Beteli býval starý prorok a jeho synovia mu o tom všetkom rozpovedali a ukázali mu cestu, ktorou odišiel. Synovia mu osedlali oslicu a vybral

sa za Božím mužom. Našiel ho sedieť a povedal mu, aby si s ním zajedol. Boží muž mu povedal o Pánovom príkaze, no prorok ho oklamal, že sa mu zjavil Pánov anjel a prikázal mu, aby ho priviedol k nemu a pohostil ho. Vrátil sa k nemu a jedol a pil. Ako sedeli pri stole, Pán oslovil proroka a ten povedal Božiemu mužovi, že nezachoval príkaz a preto sa jeho mŕtvola nedostane do hrobu jeho otcov. Osedlali mu osla a odišiel. Cestou ho napadol lev a usmrtil ho. Keď sa to dopočul prorok, osedlal osla a vybral sa za ním. Osol a lev stáli pri mŕtvole. Naložil Božieho muža na osla, pochoval ho vo svojom hrobe a oplakával ho. No ani po tomto sa Jeroboam neodvrátil od svojej zlej cesty a ustanovoval kňazov z každého, kto to chcel.

¹⁴ Keď ochorel Jeroboamov syn Abiáš, tak poslal svoju ženu v preoblečení aj s darmi do Šíla za prorokom Ahiášom, aby sa dozvedel, čo bude s chlapcom. Ahiášovi Pán odhalil, kto je a povedal jej, že Jeroboam nezachoval príkazy a preto privedie nešťastie na jeho dom. Všetko mužského rodu z jeho domu zomrie a Izraelitov roztrúsi za riekou, lebo si narobili ašier. Keď sa Jeroboamova manželka vrátila, jej syn už bol mŕtvy, ako predpovedal Ahiáš. Jeroboam kraľoval 22 rokov a po ňom sa stal kráľom jeho syn Nadab. Roboam kraľoval v Júdsku 17 rokov a robili čo sa Pánovi nepáči. Postavili si výšiny, pomníky a ašery. V piatom roku kráľa Roboama pritiahol egyptský kráľ Sesak a zobral všetky poklady Pánovho domu aj kráľovského domu. Namiesto zlatých štítov zhotovili kovové. Roboam zomrel a namiesto neho kraľoval jeho syn Abiam.

¹⁵ Abiam, syn Absolónovej dcéry Maáchy, nad Júdom kraľoval tri roky. Robil tie isté hriechy ako jeho otec. Medzi Abiamom a Jeroboamom bola vojna. Zomrel a 41 rokov po ňom kraľoval jeho syn Asa. Asa odstránil z krajiny všetky modly. Medzi ním a izraelským kráľom Básom bola stále vojna. Bása opevnil Rámu, aby Asovi zamedzil prístup. Nato vzal Asa všetko striebro a zlato z pokladnice Pánovho domu a poslal ho ku kráľovi Aramu, Benadadovi, do Damasku a požiadal ho, aby s ním uzatvoril zmluvu. On s tým súhlasil a porazil Keneret aj s územím Neftaliho. Bása prestal opevňovať Rámu a vrátil sa do Tersy. Drevo a kameň z toho opevnenia použil Asa na opevnenie Gabay a Masfy. Zomrel a po ňom sa stal kráľom jeho syn Jozafat.

Izraelský kráľ Nadab robil čo sa nepáči Pánovi. Sprisahal sa proti nemu Bása a zabil jeho aj celý Jeroboamov dom, presne podľa Pánovho slova. Robil, čo sa nepáči Pánovi.

¹⁶ Pán oslovil proroka Jehua proti Básovi slovami, že kráčal po Jeroboamovej ceste a zvedol izraelský ľud, preto s ním naloží tak, ako s Jeroboamovým domom; kto zomrie, nedostane sa do hrobu, ale ho zožerú psy, alebo vtáctvo. Zomrel a po ňom 2 roky kraľoval jeho syn Ela. Sprisahal sa proti nemu jeho sluha Zambri. Opil sa a Zambri ho udrel, zabil ho. Stal sa namiesto neho na 7 dní kráľom a pobil celý Básov rod. Keď sa o tom dozvedeli vojaci, ktorí vtedy obliehali Gebeton, vyhlásili za kráľa veliteľa vojska, Amriho. Nato tiahli a obklúčili Tersu. Keď to videl Zambri, podpálil sa aj s kráľovským palácom a tak zomrel. Vtedy sa izraelský ľud rozdelil na dve časti. Jedni sa priklonili k Tebnimu a ostatní k Amrimu. Ale ľud, ktorý šiel za Amrim prevládol tých druhých a tak Tebni zomrel a kráľom sa stal na 12 rokov Amri. Od Semera kúpil za dve hrivny striebra vrch Samáriu, ktorý opevnil a postavil na ňom mesto. On robil, čo sa nepáči Pánovi. Keď zomrel, tak po ňom kraľoval 22 rokov jeho syn Achab, ktorý robil väčšmi, čo sa Pánovi nepáči. Vzal si za manželku dcéru sidonského kráľa, Jezabel. Potom šiel a klaňal sa Bálovi, ktorému postavil aj oltár v Bálom chráme. Postavil aj Ašeru, čím ešte viac popudil Pána. Za jeho čias postavil Betelčan Hiel Jericho, za cenu svojich dvoch synov.

¹⁷ Eliáš z Tesbe povedal Achabovi, že v krajine nebude dážď, ani rosa, iba na jeho slovo. Potom na Pánovo oslovenie odišiel k potoku Karit, kde mu krkavce nosili mäso a chlieb ráno aj večer. Po istom čase bez dažďa potok vyschol. Pán ho oslovil, aby šiel do Serpety, lebo tam prikázal istej vdove, aby ho živila. Keď tam došiel zbadal pri bráne vdovu, ako zbierala drevo. Poprosil ju, aby mu priniesla vody a dala kúsok chleba. Ona mu však povedala, že má len v hrnci trochu múky a v krčahu trochu oleja pre seba a pre syna. Poslal ju, aby urobila pre neho malý pecník. Sebe a synovi nech spraví neskôr. Tak vraví Boh, že múky ani oleja neubudne až do dňa, keď Pán dá na zem dážď. Ona tak aj urobila a naozaj odvtedy nechýbalo ani múky, ani oleja. Jej syn ochorel až prestal dýchať. Obrátila sa na Eliáša a on vyniesol chlapca

hore do svojej izby a prosil Pána, aby sa vrátila chlapcova duša späť do tela. Pán ho vyslyšal a chlapec ožil.

¹⁸ Po dlhšom čase sa Eliáš na Pánov popud ukázal Achabovi. Správca Achabovho domu, Abdiáš, schovával 100 prorokov v jaskyni a zásoboval ich chlebom a vodou, lebo Jezabel zabíjala Pánových prorokov. Achab s Abdiášom sa rozdelili a šli po krajine ku všetkým prameňom, aby našli trávu a vodu pre kone a mulice. Abdiáš cestou stretol Eliáša, padol pred ním na tvár. Eliáš mu povedal, aby oznámil svojmu pánovi, že je tu. No on sa bál, že ak ho Achab nestretne, zabije ho. Abdiáš šiel, oznámil mu to. Keď sa stretli, Eliáš ho vyzval, aby na vrchu Karmel zhromaždil celý Izrael, 400 Bálových prorokov a 400 prorokov Ašery. Keď sa všetci zhromaždili, Eliáš vyzval ľud, aby sa priklonil buď na Pánovu stranu, alebo na Bálovu, no neodpovedali mu. Dal priviesť dvoch býčkov a jedného pripravili na drevo oni a jedného Eliáš, ale oheň nepodložili. Tak od rána až do poludnia vzývali Bála, ale nič sa nestalo a Eliáš sa im posmieval. Eliáš urobil z dvanástich kameňov oltár a kázal, aby trikrát obliali drevo vodou. Potom vzýval Pána a nato spadol Pánov oheň a strávil obeť aj s drevom. Všetok ľud padol na tvár a hovoril: „Pán je Boh!“. Pochytali Bálových kňazov a pobili ich. Eliáš poslal sluhu, aby sa šiel pozrieť smerom k moru. Na siedmy raz tam zbadal obláčik ako dlaň. Oznámil Achabovi, aby sa pobral, aby ho nezastihol dážď. O chvíľu sa strhol vietor a veľký dážď. Achab odišiel do Jezraelu, Eliáš si opásal bedrá a bežal pred ním.

¹⁹ Achab všetko rozpovedal Jezabel a tá poslala Eliášovi posla s odkazom, že urobí s jeho životom tak, ako on urobil s prorokmi. On sa naľakal a ušiel, aby sa zachránil a dokonca žiadal Pána, aby vzal jeho život. Keď cestou zaspal pod borievkou, dotkol sa ho anjel a pri hlave mal pecník a krčah vody. Najedol sa a znova zaspal. Pánov anjel sa ho opäť dotkol, posilnil sa a 40 dní šiel k Božiemu vrchu Horeb. Tam vošiel do jaskyne a prenocoval v nej. Pán ho oslovil a on mu povedal, ako je plný horlivosti za Pána. Vyšiel von a postavil sa na vrchu pred Pána. Išiel silný vietor, ale Pán v ňom nebol. Pán nebol ani v zemetrasení a ani v ohni. V tichom šume sa mu prihovril Pán. Prikázal mu, aby pomazal Hazaela za kráľa nad Aramom, Jehua za

kráľa nad Izraelom a Elizea za proroka namiesto seba. V Izraeli si nechá iba 7000 mužov, ktorí sa nesklonili pred Bálom. Odišiel odtiaľ a stretol Elizea, ako orol za dvanástimi záprahmi volov. Eliáš naňho prehodil svoj plášť a on šiel hneď za ním. Dovolil mu, aby ešte pobozkal otca a matku. Zabil záprah volov, uvaril mäso a dal ľuďom jesť. Potom šiel za Eliášom a poslušoval mu.

²⁰ Kráľ Aramu, Benadad, zhromaždil celé svoje vojsko. Obklúčil Samáriu, útočil na ňu a poslal k Achabovi poslov so správou, že mu vezme zlato, ženy a najlepšie deti. Kráľ Izraela mu odkázal, že je jeho aj so všetkým, čo má. Po posloch si posielali odkazy a na radu starších sa mu nepodvolil. Benadad zaútočil. Istý prorok povedal Achabovi, že zvíťazí. Napoludnie Izraeliti zaútočili a Aramejčania aj s Benadadom sa dali na útek. Benadad sa na radu sluhov postavil na odpor na rovine. Po uplynutí roku opäť zhromaždil vojsko a bol v prevahe. Táborili proti sebe a na siedmy deň sa strhol boj a Izraeliti zvíťazili, ako predpovedal prorok. Došli do Afeku, kde sa Benadad so sluhami opásali vrecovinou, dúfajúc, že k ním budú milosrdní. Uzavrel s ním zmluvu a prepustil ho. Vtedy jeden prorok požiadal priateľa, aby ho zbil, no keď nechcel, povedal mu, že nepočúvol hlas Pána a preto ho zabije lev. A tak sa aj stalo. Požiadal teda druhého a ten ho zbil, až ho poranil. Obviazal sa, šiel kráľovi do cesty a hovoril mu, že akýsi človek mu kázal strážiť muža. Ak mu utečie, má mu zaplatiť životom, alebo dať hrivnu striebra. No kým mal robotu, muž ušiel. Nato kráľ povedal, že rozsudok si sám vyriekol. Vtom si odstránil z tváre obvaz a kráľ spoznal proroka. On kráľovi povedal, že Pán hovorí, keď prepustil muža v kľatbe, tak bude jeho život za život prepusteného a ľud za jeho ľud. Kráľ odišiel do Samárie.

²¹ Istý Nabot mal vinicu v susedstve Achabovho paláca, ktorú od neho Achab chcel kúpiť, alebo vymeniť. No Nabot sa nechcel vzdať dedičstva. Jezabel poslala list v Achabovom mene starším, aby vyhlásili pôst a dvaja vyvrheli krivo svedčili, že sa Nabot rúhal Bohu a kráľovi, aby ho ukameňovali. Ako napísala, tak aj urobili. Oznámili to Jezabel a Achab šiel do vinice, aby sa jej zmocnil. Boh oslovil Eliáša, aby šiel za Achabom a povedal mu, že vraždil a preto na mieste, kde psy lízali Nabotovu krv, budú aj jeho. Pán vyhubí z Achaba všetko

mužského rodu. Jezabel budú žrať psy na poli. Keď Achab počul tie slová, roztrhol si rúcho, obliekol si vrecovinu a postil sa. Keď Pán videl, ako sa Achab pokoril, povedal prostredníctvom Eliáša, že nešťastie neprivedie za jeho života, ale za dní jeho syna.

²² Júdsky kráľ Jozafat prišiel za kráľom Izraela a dohodli sa, že spolu dobijú Ramot v Galaáde. Zhromaždili približne 400 prorokov a tí povedali, aby tiahli, že budú mať úspech. Zavolali aj proroka Micheáša, ktorý tiež prorokoval, aby tiahli. Videl celý Izrael roztratený ako ovce bez pastiera. Pán sa spýtal, že kto chce podviesť Achaba. Vyšiel akýsi duch a povedal, že bude lživým duchom v ústach všetkých prorokov. On povedal, aby tak urobil. Kráľ dal Micheáša uväzniť. Izraelský a júdsky kráľ vytiahli proti Ramotu. Aramejský kráľ kázal svojim vojakom, aby bojovali iba so samým izraelským kráľom. Najprv si mysleli, že Jozafat je izraelský kráľ, no keď spoznali, že nie je, obrátili sa preč od neho. Jeden muž náhodou zasiahol izraelského kráľa a ten zomrel vo voze. Na súmraku rozpustili vojsko a kráľa pochovali v Samárii a psy lízali jeho krv z voza. Po ňom sa stal kráľom jeho syn Ochoziáš a robil, čo sa nepáči Pánovi. Jozafat robil, čo sa páči Pánovi, ale obety na výšinách ešte pretrvávali. Jozafat dal postaviť lode, ktoré mali ísť po zlato, ale stroskotali. Ochoziáš chcel poslať aj svojich sluhov na lodiach, ale Jozafat s tým nesúhlasil. Jozafat zomrel a po ňom kraľoval jeho syn Joram.

Druhá kniha kráľov.

¹ Ochoziáš prepadol cez mreže hornej izby, zranil sa a poslal poslov, aby sa dopytovali boha Belzebuba, či sa uzdraví. Pán poslal Eliáša naproti poslom s odkazom, že či už nieto v Izraeli Boha, že sa idú dopytovať Belzebuba? Odkázal kráľovi, že už nevstane z lôžka a zomrie. Posli sa vrátili a povedali to kráľovi a on spoznal, že mu to odkazuje Eliáš. Poslal za ním 50 mužov keď Eliáš práve sedel na temene vrchu a zoslal oheň z neba na päťdesiatich a potom aj na ďalších päťdesiatich. Kráľ poslal aj tretích, no ten päťdesiatnik kľáčiac na kolenách prosil Eliáša o zľutovanie. Eliáš zostúpil s ním ku kráľovi, zopakoval mu posolstvo a kráľ zomrel. Po ňom sa stal kráľom jeho brat Joram.

² Pán chcel vziať Eliáša vo víchrici do neba. Eliáš povedal Elizeovi, že musí odísť do Galgaly a aby ostal, no Elizeus ho neopustil a šli spolu. Chcel ho nechať aj druhý raz, lebo ho Pán poslal do Jericha, no Elizeus šiel s ním. To isté sa opakovalo na ceste k Jordánu, tak išli aj s päťdesiatimi mužmi prorockých synov. Eliáš udel svojim plášťom po Jordáne, vody sa rozostúpili a oni prešli suchou nohou. Eliáš sa ho pýtal, čo mu má splniť, kým odíde. Elizeus ho pýtal, aby bol na ňom dvojnásobne jeho duch. Odpovedal mu, že ak ho uvidí, ako bude od neho vzatý, stane sa mu tak. Ako išli, zrazu ich oddelil od seba ohnivý voz a Eliáš vystúpil vo víchrici do neba. Elizeus si roztrhol odev na dva kusy, zodvihol Eliášov plášť a udel vody Jordána, ktoré sa rozostúpili. Prorockí synovia sa mu uklonili a chceli ísť hľadať Eliáša, no on ich nechcel poslať, ale napokon ho márne hľadali tri dni. Obyvateľom mesta soľou ozdravil vodný prameň. Ako šiel, chlapani sa mu posmievali, že je plešivec a on ich preklial v Pánovom mene. Nato vyšli z hory dve medvedice a roztrhali 42 chlapcov. Odtiaľ odišiel na vrch Karmel a stadiaľ do Samárie.

³ Achabov syn Joram sa stal kráľom nad Izraelom a robil, čo sa Pánovi nepáči, hoci odstránil Bálove pomníky. Moabský kráľ Mesa dodával Izraelu ovce a vlnu, no po Achabovej smrti odpadol od Izraela. Preto sa izraelský kráľ Joram, júdsky kráľ Jozafat a edomský kráľ vytiahli proti moabskému kráľovi, no cestou cez púšť im po siedmych dňoch

došla voda a oni hľadali proroka, aby sa u neho dopytovali. Elizeus povedal, aby vykopali jamy, že tie sa naplnia vodou a aj Moabčanov porazia. Ráno sa od Edomu privalila voda, ktorá vo vychádzajúcom slnku vyzerala ako krv. Izraeliti bili Moabčanov, ktorí utekali pred nimi. Mestá spustošili, pramene zasypali, úrodné stromy vyťali. Keď moabský kráľ videl, že ho premohli, obetoval na múre svojho prvorodeného syna a vtedy vypukol proti Izraelu veľký hnev, takže sa vrátili do svojej krajiny.

⁴ Jedna žena sa obrátila na Elizea, že jej zomrel manžel a veriteľ prišiel vziať jej synov za otrokov. V dome mala len krčah oleja. Elizeus jej kázal, aby si od susediek požičala veľa nádob. Začala nelievať do tých nádob olej a naplnila všetky, potom ich predala a vyplatila veriteľa. Keď chodieval cez Sunam, zakaždým sa zastavil pri jednej žene, aby si zajedol. Dokonca mu prichystali izbičku. Pýtal sa, čo môže pre ňu urobiť. Boli starí a nemali syna, tak jej povedal, že o rok bude mať syna a tak sa aj stalo. Keď chlapec dorástol, raz išiel za otcom na pole a nariekal, že ho bolí hlava. Vrátil sa k matke a zomrel. Matka sa na oslici vybrala na Karmel za Božím mužom -Elizeom. Jeho sluha Giezi chlapcovi položil na tvár Elizeovu palicu, no chlapec sa neprebral. Elizeus sa modlil k Pánovi a ľahol si na chlapca a rozohrial ho. Chlapec sedem ráz kýchol a otvoril oči. Raz varili jedlo a nevedomky do neho dali divé uhorky. Keď začali pokrm jesť, začali volať, že smrť je v hrnci. Elizeus vysypal do hrnca múku a jedlo viac nebolo škodlivé. Akýsi človek mu doniesol zo chlebkov a nasýtili 100 chlapov a ešte zvýšilo, podľa Pánovho slova, ako vravel Elizeus.

⁵ Vojenský veliteľ aramejského kráľa Náman bol malomocný. Aramejskí korisťníci zajali z Izraela malé dievča, ktoré sa dostalo do služby k Námanovej žene a hovorilo, že prorok v Samárii by ho určite zbavil malomocenstva. Aramejský kráľ teda poslal Námana aj so sprievodným listom a darmi k izraelskému kráľovi s prosbou, aby ho vyliečil. Izraelský kráľ si roztrhol rúcho a nevedel mu pomôcť. Dupočul sa o tom Elizeus a zavolať k sebe Námana. Kázal mu, aby sa sedem krát okúpal v Jordáne a bude čistý, no on odmietol. Až na dohovor jeho sluhov tak urobil a naozaj ozdravel. Chcel ho za to obdarovať, no Elizeus to odmietol. Náman si vypýtal zeme, koľko

unesú dve mulice, lebo už neprinesie obeť iným bohom, iba Pánovi. Elizeov sluha Giezi sa rozbehol za Námantom a pýtal od neho striebro, ktoré potom schoval v dome. Elizeus mu povedal, že si ho môže nechať, ale malomocenstvo bude naveky na ňom i jeho potomstve.

⁶ Prorockí synovia sa vybrali spolu s Elizeom k Jordánu, aby tam povytínali stromy na stavbu obydli. Ako ktorýsi rúbal, odpadlo mu železo do vody. Boží muž odťal kus dreva, hodil ho do vody na to miesto a železo vyplávalo. Aramejský kráľ viedol s Izraelom vojnu a išli táboriť na istom mieste. Elizeus varoval izraelského kráľa a on to miesto dal pozorovať. Aramejský kráľ sa nad tým rozčuloval a povedali mu, že to bol Elizeus. V noci obklúčili mesto a Elizeus sa modlil, aby ich Pán zasiahol slepotou. Potom ich všetkých zaviedol do Samárie k izraelskému kráľovi, ktorý ich chcel postínať. Na Elizeovo slovo ich pohostili a poslali späť. Už viac neprišli do izraelskej krajiny. Aramejský kráľ Benadad obliehal Samáriu tak dlho, až tam vypukol veľký hlad. Raz sa izraelský kráľ prechádzal po múre a akási žena naň volala o pomoc, lebo sa s druhou ženou dohodli, že zjedia jej syna a keď mali zjesť syna druhej ženy, tá ho schovala. Keď to kráľ počul, roztrhol si odev a chcel dať sťať Elizeovi hlavu. Elizeus sedel so staršími, keď k nemu zostupoval kráľ hovoriac, že nešťastie prišlo od Pána, ako má v neho ešte dôverovať.

⁷ Elizeus povedal, že zajtra bude pri bráne múka a jačmeň. Kráľovmu pobočníkovi povedal, že to uvidí, ale jest' z toho nebude. Pri vchode do brány sa zdržovali štyria malomocní, ktorí si povedali, že aj tak zomrú, tak teda išli do tábora Aramejčanov. Ale keď tam prišli, zbadali, že v tábore niet nikoho. Pán spôsobil, že tábor Aramejčanov počul hrkot vozov a dupot koní. Mysleli si, že proti nim najali Hetejcov a Egyptanov a preto z tábora všetci ušli za prítmnia. Zanechali tam celý tábor. Malomocní to oznámili svojmu kráľovi a ten tam poslal vozy s koňmi, aby to pozreli. Nato národ vyšiel a vyraboval tábor, takže sa splnilo Pánovo slovo. Kráľ postavil pobočníka do brány, no ľud ho pošliapal a zomrel.

⁸ Žena, ktorej Elizeus vzkriesil syna, na jeho slovo odišla bývať do krajiny Filištíncov, lebo v krajine nastal hlad na sedem rokov. Po

siedmich rokoch práve rozprával Giezi kráľovi, ako Elizeus vzkriesil syna ženy, keď vtom vošla táto žena, aby sa domáhala svojho domu a poľa. Všetko mu porozprávala a kráľ prikázal, aby jej všetko vrátili. Aramejský kráľ Benadad ochorel a Elizeus prichádzal do Damasku. Kráľ mu poslal naproti Hazaela aj s množstvom darov, aby sa dopytoval, či sa uzdraví. Elizeus povedal, že sa uzdraví, ale zomrie a začal plakať, lebo videl Hazaela ako aramejského kráľa ako vypaľuje a zabíja Izraelitov. Vrátil sa a povedal kráľovi, že sa uzdraví a na druhý deň zomrel. Namiesto neho sa stal kráľom Hazael. Júdskym kráľom sa stal 32-ročný Joram a robil, čo sa nepáči Pánovi. Edomsko sa vymanilo spod nadvlády Júdska a Joramov útok to nezmenil. Joram zomrel a po ňom nastúpil na trón jeho 22-ročný syn Ochoziáš a robil, čo sa nepáči Pánovi. S Achabovým synom Joramom bojoval proti Hazaelovi, ale Aramejci Jorama porazili. Kráľ Joram sa vrátil do Jezraelu, aby si vyliečil rany z vojny a Joramov syn Ochoziáš ho tam prišiel pozrieť.

⁹ Elizeus poslal jedného prorockého syna, aby šiel do Ramotu za Jehuom a aby ho olejom pomazal za kráľa nad Izraelom a hneď odtiaľ bežal. Keď tam došiel, práve zasadali velitelia vojsk. Pomazal ho so slovami, že porazí dom svojho pána Achaba. Potom utiekol. Keď o tom povedal ostatným, položili mu svoje plášte pod nohy a volali: „Jehu je kráľom“. Jehu sadol na voz a so zástupom šiel do Jezraelu. Keď Joram uvidel zástup, poslal jazdca v ústrety, no on sa pripojil k zástupu. Takisto sa k nim pripojil aj druhý jazdec. Nato Joram a Ochoziáš vyšli Jehuovi vo vozoch naproti. Jehu sa opýtal Jorama, či ešte trvajú smilstvá a čarodejstvá jeho matky Jezabel. Joram sa dal na útek, no Jehu ho zastrelil kušou a hodili ho na ostredok Nabota. Keď to videl Ochoziáš, dal sa na útek, no poranili ho a on zomrel. Jehu prišiel do Jezraelu a keď vstupoval do brány, Jezabel pozerala von oknom. Komorníci ju na Jehuov príkaz zhodili a kone ju pošliapali. Keď ju pochovávali, našli z nej iba lebku a končatiny. Tak sa splnilo Pánovo slovo, ktoré povedal prostredníctvom Eliáša.

¹⁰ Achab mal v Samárii 70 synov a Jehu poslal list predstaveným mesta, v ktorom ich vyzval, aby na trón posadili najudatnejšieho z nich a aby bojoval za dom svojho pána. Oni sa naľakali a poslali mu

odkaz, že sú mu podriadení, neustanovia nikoho za kráľa a urobia tak, ako on sám uzná za dobré. V druhom liste ich teda vyzval, aby mu priniesli hlavy kráľovských synov. Oni im postínali hlavy a doniesli v košoch Jehuovi. Potom ešte pobil tých, čo ostali z Achabovho domu a tak sa splnilo Eliášovo proroctvo. Cestou do Samárie stretol Ochoziášových bratov, ako išli pozdraviť kráľovských synov. Všetkých 42 mužov namieste pozabíjali. Odtiaľ stretol Jonadaba, s ktorým šiel na voze a pozabíjal ešte tých, čo ostali po Achabovi. Jehu vyhlásil, že bude veľké zhromaždenie na počesť Bála a zvolal úplne všetkých Bálových ctiteľov do Bálovho chrámu, obliekol im rúcha a dal ich všetkých pobiť. Pomníky spálili a z Bálovho chrámu urobili záchod. Za toto Pán prisľúbil Jehuovi trón po štyri pokolenia. Jehu sa však nevzdal zlatých teliec, ktoré boli v Beteli a Dane. V tých dňoch sa Pán začal hnevať na Izraelitov a Hazael ich bil po celom území. Jehu zomrel.

¹¹ Keď Ochoziášova matka Atalia videla, že jej syn zomrel, vzala sa a vyvraždila celý kráľovský rod. Ochoziášova sestra schovala Ochoziášovho syna Joasa na šesť rokov, kým panovala Atalia. Kňaz Jojada dal strážiť kráľovho syna a vyhlásili ho za kráľa. Ataliu vyviedli von a zabili. Zbúrali Bálov chrám a Bálovho kňaza zabili. Joas začal kraľovať ako sedemročný.

¹² Joas pod vedením kňaza Jojadu robil, čo sa páči Pánovi, ale na výšinách stále obetovali a pálili tymian. Peniaze, ktoré sa vybrali v chrámoch si mohli nechať, no mali sami opravovať poruchy na chráme, ale neopravovali. Jojada vzal debnu, urobil do nej diery a postavil ju k oltáru. Dnu dávali peniaze, ktoré ľudia prinášali a potom z nich platili tesárov a majstrov, ktorí opravovali chrám. Peniaze z obetí za vinu a hriech nešli na Pánov chrám, ale nechávali si ich kňazi. Aramejský kráľ dobyl Gét a strojil sa ísť proti Jeruzalemu, ale Joas mu poslal všetko zlato z chrámu a paláca. Nato Hazael odtiahol od Jeruzalema. Joasa zabili jeho sluhovia a namiesto neho sa stal kráľom jeho syn Amasiáš.

¹³ Nad Izraelom sa stal kráľom Joachaz a robil, čo sa Pánovi nepáči a preto ich pán vydal do ruky aramejského kráľa Hazaela a jeho szna

Benadada. Joachazovi ostalo po bojoch len maličké vojsko. Zomrel a po ňom nastúpil na trón jeho syn Joas a robil, čo sa Pánovi nepáči. Pochovali ho v Samárii a po ňom kraľoval Jeroboam. Elizeus ležal chorý a Joas nad ním plakal. Kázal kráľovi, aby vystrelil šíp z okna, to ako proroctvo, že porazí Aramejsko. Potom mu kázal, aby udieral šípmi a kráľ udrel tri razy o zem. Nato sa naňho nahneval, že udrel len tri razy, lebo iba tri razy ich porazí. Potom Elizeus zomrel a pochovali ho. Keď raz pochovávali akéhosi muža, zazreli lupičov a hodili ho na Elizeove kosti a on ožil. Hazael utlačoval Izrael a keď zomrel, nastúpil po ňom jeho syn Benadad. Joas ho tri razy porazil a získal späť mestá.

¹⁴ Júdsy kráľ Amasiáš robil, čo sa páči Pánovi okrem výšin. Pobil svojich sluhov, ktorí zavraždili jeho otca, ale ich synov nechal na žive podľa Mojžišovho zákona. Porazil 10000 Edomčanov v Soľnom údolí. Amasiáš poslal izraelskému kráľovi Joasovi odkaz, aby sa stretli, no on odmietol. Joas tiahol nahor, stretli sa a Amasiáš bol porazený pri Betsamese. Joas ho chytil, zaviedol do Jeruzalema, zručal múr Efraimskej brány, zobral všetko zlato a vrátil sa do Samárie. Keď zomrel, nastúpil po ňom jeho syn Jeroboam. Amasiáš žil ešte pätnásť rokov. V Jeruzaleme zosnovali proti nemu sprisahanie, ušiel do Lachisa, ale tam ho zabili. Jeho syna, ktorý mal šesťnásť rokov ustanovili za kráľa. Izraelský kráľ Jeroboam robil, čo sa nepáči Pánovi a dobyl zasa územie až po More púšte. Po ňom sa stal kráľom jeho syn Zachariáš.

¹⁵ V dvadsiatom siedmom roku izraelského kráľa Jeroboama sa nad Júdom stal kráľom šesťnásťročný Azariáš, Amasiášov syn. Robil, čo sa páči Pánovi, okrem výšin. Boh ranil kráľa malomocenstvom. Jeho syn Joatam spravoval krajinu a po kráľovej smrti nastúpil namiesto neho. Nad Izraelom sa stal kráľom Zachariáš a robil, čo sa nepáči Pánovi. Selum ho zabil, stal sa namiesto neho kráľom a kraľoval jeden mesiac. Pritiahol Manahem, zabil ho a stal sa namiesto neho kráľom. Keď mu nechceli otvoriť v Tapuachu, celý ho spustošil. Robil čo sa Pánovi nepáči. Asýrskemu kráľovi Fúlovi dal tisíc hrivien striebra, aby mu pomohol udržať si moc. Po ňom nastúpil na trón jeho syn Fakeiáš a robil, čo sa Pánovi nepáči. Sprisahal sa proti nemu Pekach, zabil ho

a stal sa namiesto neho kráľom. Robil, čo sa Pánovi nepáči. Pritiahol asýrsky kráľ Tiglatpilésar, zaujal celé územie Neftaliho a odviedol ich do zajatia. Proti Pekachovi zosnoval sprisahanie Osé a stal sa namiesto neho kráľom. Nad Júdom sa stal kráľom Joatam a robil, čo sa Pánovi páči, okrem výšin. Zomrel a namiesto neho sa stal kráľom jeho dvadsaťročný syn Achaz.

¹⁶ Nerobil, čo sa páči Pánovi. Obetoval na výšinách a páčil tymian. Aramejský kráľ Rasin a izraelský kráľ Pekach vyšli do boja proti Achazovi, ktorý však poslal striebro asýrskemu kráľovi Tiglatpilésarovi a on vyrázil proti Damasku, zaujal ho a Rasina zabil. Achaz dal postaviť oltár a kráľ na ňom obetoval celopal. Dal polámať ryté podstavce a odstrániť z nich nádoby. Aj more zložil z kovových býkov a položil ho na podlahu. Po jeho smrti sa stal kráľom jeho syn Ezechiáš.

¹⁷ Izraelský kráľ Osé robil, čo sa Pánovi nepáči, nie však natoľko, ako králi pred ním. Asýrsky kráľ Salmanassar vytiahol proti nemu a Osé sa stal jeho poddaným a platil mu poplatok. Osé poslal poslov ku kráľovi Egypta Suovi a neposlal každoročný poplatok, tak ho asýrsky kráľ uvrhol do žalára, tri roky obliehal Samáriu a Izraelitov odviedol do zajatia. Izraeliti sa prehrešili proti Pánovi, lebo uctievali cudzích bohov a posatavali si výšiny a pomníky. Slúžili modlám a pálili tymian. Pán varoval Izrael a Júdu prostredníctvom prorokov, no oni sa zatvrdili a neposlúchli. Urobili si dve liate telce a ašery, zaoberali sa čarodejníctvom a veštením. Pán sa rozhneval a odstránil Izrael, okrem kmeňa Júdu. Vydával ich do rúk lupičov. Asýrsky kráľ priviedol do miest Samárie ľudí z okolitých miest namiesto Izraelitov. Nepreukazovali Pánovi úctu a preto na nich prišli levy a zabíjali ich. Dali zavolať jedného z kňazov, aby im ukázal, ako uctievať Pána, no oni si narobili vlastných bohov. Uctievali aj Pána, no aj svojich bohov a tak robia až po dnešný deň.

¹⁸ Ezechiáš sa stal kráľom, keď mal dvadsaťpäť rokov a robil, čo sa Pánovi páči. Odstránil výšiny, zrúcal pomníky, povytlínal ašery. Vzoprel sa asýrskemu kráľovi a porazil Filištíncov až po Gazu. Asýrsky kráľ dobyl Samáriu a odviedol Izraelitov do zajatia. Neskôr

Sennacherib dobyl aj opevnené Júdske mestá. Ezeziáš mu poslal striebro a zlato z Pánovho chrámu, no asýrsky kráľ poslal k nemu oddiel hovoriac, že nech sa nespoliehajú na Pána, ktorý by ich ochránil.

¹⁹ Keď to Ezechiáš počul, roztrhol si rúcho, obliekol si vrecovinu a šiel do Pánovho chrámu. Správcu domu Eliakima, pisára Sobnu a starších z kňazov poslal poobliekaných do vrecoviny k prorokovi Izaiášovi a rozpovedali mu o rabsakeho vyhrážkach. Izaiáš odkázal, nech sa neboja tých rečí. Ezechiáš sa modlil v chráme k Pánovi a Izaiáš mu odkázal, že Pán vypočul jeho modlitbu, že asýrsky kráľ nevkróčí do tohto mesta. V tú noc Pánov anjel zabil v asýrskom tábore 175000 mužov a nato odtiahli. Keď sa asýrsky kráľ raz klaňal v dome svojho boha, jeho vlastní synovia ho zabili mečom. Namiesto neho sa stal kráľom jeho syn Asarhadon.

²⁰ Ezechiáš raz ochorel na smrť. Prišiel k nemu prorok Izaiáš a povedal mu, nech si usporiada dom, lebo zomrie. Nato sa Ezechiáš obrátil k stene a modlil sa k Pánovi až sa nahlas rozplakal. Izaiáš sa vrátil a povedal, že Pán počul jeho modlitbu a uzdraví ho pridajúc mu pätnásť rokov k životu. Prisľúbil mu, že jeho aj celé mesto vyslobodí z ruky asýrskeho kráľa. Ako znamenie žiadal, nech sa tóna vráti o 10 stupňov nazad, a tak sa aj stalo. Babylonský kráľ poslal písmo a dary Ezechiášovi a on im poukazoval všetko, aj pokladnice. Nato mu Izaiáš prorokoval, že prídu dni, keď to všetko odnesú do Babylonu aj s jeho synmi. Ezechiáš zomrel a po ňom kraľoval nad Júdom jeho dvanásťročný syn Manasses.

²¹ Manasses robil, čo sa Pánovi nepáči. Zasa postavil výšiny, oltáre Bálovi aj Ašeru. Zaoberal sa veštením a čarodejníctvom. Pán hovoril prostredníctvom prorokov, že ich vydá do rúk nepriateľa. Keď zomrel, pochovali ho v záhrade jeho domu a po ňom dva roky kraľoval jeho dvadsaťdvaročný syn Amon a robil tiež, čo sa Pánovi nepáči. Sluhovia sa sprisahali proti nemu a zabili ho v jeho dome, ale vidiecky ľud pobil všetkých sprisahancov a na kráľovský trón dosadili jeho osemročného syna Joziáša.

²² Joziáš kraľoval tridsaťjeden rokov a robil, čo sa Pánovi páči. Raz poslal pisára k veľkňazovi Helkiášovi, aby peniaze z chrámovej pokladnice dali dielovedúcim, čo opravovali chrám a on poslal späť kráľovi knihu zákona. Keď z nej čítali kráľovi, roztrhol si rúcho a poslal, aby sa dopytovali na obsah knihy, pretože je veľký Pánov hnev, lebo otcovia nepočuli slová tejto knihy. Išli k prorokyni Holde, ktorá povedala, že Pán privedie nešťastie pre ich hriechy, ale pretože sa kráľ pokoril, on to neuvidí a zomrie v pokoji.

²³ Kráľ dal zhromaždiť všetkých starších, prečítal z nájdenej knihy a všetok ľud sa pripojil ku zmluve, že budú zachovávať Pánove príkazy. Z Pánovho chrámu odstránili všetko náradie urobené pre Bála a Ašeru. Odstránil modlárske kňazov, poškrvnil výšiny, polámaval pomníky a povytínal ašery. Kosti Božieho muža, čo to všetko prorokoval, však nechal na pokoji. Na kráľov príkaz slávili Veľkú noc. Ale Pán neupustil od hnevu pre všetko popudzovanie, ktorým ho dráždil Manasses. Keď egyptský faraón tiahol proti asýrskemu kráľovi, tak Joziáša zabil. Vidiecky ľud potom pomazal jeho dvadsaťtriročného syna Joachaza za kráľa. Tri mesiace kraľoval v Jeruzaleme a robil, čo sa Pánovi nepáči. Faraón ho spútal a ustanovil namiesto neho jeho dvadsaťpäťročného brata Eliakima a zmenil mu meno na Joakim. Joachaza odviedol do Egypta, kde aj zomrel. Joakim odovzdával faraónovi striebro a zlato. Kraľoval jedenásť rokov a robil, čo sa Pánovi nepáči.

²⁴ Za Jokaimovho kraľovania pritiahol babylonský kráľ Nabuchodonozor, ktorému bol tri roky poddaný a potom sa proti nemu vzbúril. Vtedy Pán poslal proti nemu korisťníkov, aby ho zničili podľa Pánovho slova pre hriechy Manasessa. Jokaim zomrel a po ňom nastúpil na trón na tri mesiace jeho osemnásťročný syn Joachin. Všetko od Egypta až po riekú Eufrat zaujal babylonský kráľ. Robil, čo sa Pánovi nepáči. Nabuchodonozor obkľúčil Jeruzalem, vyraboval ho a Joachina s celým Jeruzalemom odviedol do zajatia. Ostal iba chudobný vidiecky ľud. Namiesto neho ustanovil za kráľa jeho 21-ročného strýca Mataniáša a zmenil mu meno na Sedekiaš. Kraľoval 11 rokov a robil, čo sa Pánovi nepáči a napokon sa vzbúril proti babylonskému kráľovi.

²⁵ Babylonský kráľ Nabuchodonozor prišiel so svojim vojskom a obliehal Jeruzalem. V meste sa rozmohol hlad. V noci ušli všetci bojovníci z mesta. Chaldejští bojovníci však zajali kráľa Sedekiáša a pred očami mu zabili jeho synov. Napokon ho oslepili a zaviedli do zajatia. Podpálili Pánov chrám, kráľovský palác a všetky veľké domy. Všetkých odviedli do zajatia, ostali iba niektorí z chudobného ľudu. Kovové stĺpy a kovové more s podstavcami polámali a odniesli. Ostatné kovové predmety zobrať veliteľ telesnej stráže a kňazov zajal. Nad tými, čo ostali v Jeruzaleme, ustanovil Nabuchodonozor správcu Godoliáša. Raz prišiel s desiatimi mužmi Izmael a zabil ho. Potom ušli aj s ľuďom do Egypta, lebo sa báli Chaldejcov. V 37 roku zajatia júdskeho kráľa Joachina sa stal babylonským kráľom Evil Merodach a omilostil Joachina. Vyviedol ho zo žalára a jedol s ním po všetky dni svojho života.

Prvá kniha kroník.

¹ Rodokmeň od Adama po Jakuba.

² Júdov rodokmeň.

³ Dávidovo potomstvo.

⁴ Júdovi synovia a rodokmeň Simeonov.

⁵ Rodokmeň Rubenov, Gadov, zajordánskych Manassesovcov a Léviho.

⁶ Pokračovanie Léviho rodokmeňa.

⁷ Rodokmeň Isacharovcov, Benjamína, Neftaliho, Manassesu, Efraima a Asera.

⁸ Druhý Benjamínov rodokmeň.

⁹ Dodatky k rodokmeňu.

¹⁰ Filištínci bojovali proti Izraelitom, medzi mnohými pobili aj Šaulových synov Jonatána, Abinadaba a Melchisuu. Šaula poranili lukostrelci a kázal svojmu zbrojnošovi, aby ho prebodol, no on to nechcel urobiť, tak sa Šaul vrhol na svoj meč a zomrel. Keď to videl jeho zbrojnoš, urobil to isté. Izraeliti opustili svoje mestá a ušli. V mestách sa potom usadili Filištínci. Šaulovi odťali hlavu a poslali ju kolovať po krajine a napokon ju zavesili v dome Dagona. Šaula so synmi pochovali v Jábese a postili sa 7 dní.

¹¹ Do Hebronu sa zhromaždil celý Izrael a pomazali Dávida za kráľa. Išli do Jeruzalema, ale Jebuzejci ho nechceli vpustiť, tak prisľúbil, že vodcom jeho vojska sa stane ten, kto prvý ich porazí. Ako prvý vstúpil Joab. Dávid sa usadil na hrade a opevnil mesto. Dávidovi hrdinovia: Jesbám, veliteľ tridsiatich, sa zahnal kopyou proti 300 nepriateľom a jedným razom ich zabil. Eleazar na ostredku poľa s jačmeňom porazil Filištíncov. Traja hrdinovia, ktorí sa prebili cez tábor

Filištíncov a doniesli Dávidovi vodu na pitie zo studne, no kráľ ju obetoval Bohu a vylial ju na zem. Banaiáš zabil leva pri studni aj Egypťana, ktorého prebodol jeho vlastnou kopijou. Dávid mal ešte ďalších udatných hrdinov.

¹² Mnohí hrdinovia prišli k Dávidovi do Sikelegu aj do Hebronu, keď sa skrýval pred Šaulom. Všetci bojovníci aj ostatní Izraeliti chceli Dávída za kráľa.

¹³ Dávid sa poradil s veliteľmi a dal zhromaždiť celý Izrael. Išli vziať Pánovu archu a tancujúc okolo nej ju viezli na voze. Voly sa potkli a Oza zachytil rukou archu, preto sa Pán rozhneval a zasadil mu úder, až zomrel. Dávid sa zľakol a archu nepriniesol k sebe, ale do domu Obededoma, kde ostala tri mesiace a Pán ho požehnával.

¹⁴ Hiram, kráľ Týru, poslal Dávidovi cédrové drevo, murárov a tesárov, aby mu postavili dom. Dávid si vzal v Jeruzaleme ďalšie ženy a narodili sa mu ďalší synovia a dcéry. Keď sa Filištínci dozvedeli, že Dávída pomazali za kráľa, tiahli všetci, aby sa ho zmocnili. Dávid sa to dozvedel, vyšiel proti nim. Dopytoval sa u Pána, či má ísť proti Filištíncom a Pán mu povedal, že mu ich vydá do ruky a tak sa aj stalo. Filištínci sa znova rozťiahli a Dávid dostal od Pána odpoveď, aby vytiahol proti nim, keď začuje šelest vo vrcholcoch hrušiek a naozaj ich porazil. Chýr o Dávidovi sa rozniesol po všetkých krajinách a všetci sa ho báli.

¹⁵ Dávid dovolil niesť archu iba levitom. Zhromaždil do Jeruzalema všetkých Izraelitov. Kňazi a leviti sa posvätili a za spevu a hudby odniesli archu z Obededomovho domu do Jeruzalema. Keď Šaulova dcéra Michol videla Dávída poskakovať, opovrhla ním v srdci.

¹⁶ Archu postavili uprostred stanu, ktorý dal postaviť Dávid a obetovali. Potom požehnal ľud a každému nadelil bochník chleba, mäso a koláč. Levitov ustanovil za služobníkov pri arche. Dávid odovzdal Asafovi, vedúcemu levitov, oslavu Pána. Každý deň pri arche konali službu. Ustanovil aj vrátnikov. Ľud sa potom rozišiel a Dávid požehnal svoj dom.

¹⁷ Dávid povedal Nátanovi, že by chcel postaviť Pánovi dom, aby už archa nemusela byť v stane. Nátan dostal slovo od Pána, že on nepostaví dom Pánovi. Povedal mu, ako ho Pán vyzdvihol a stále bol s ním. Dávidov syn upevní kráľovstvo a postaví dom Pánovi. Potom Dávid prehovoril k Pánovi.

¹⁸ Dávid porazil a podrobil si Filištíncov a Moabčanov. Odrazil aj kráľa Soby Adarezera a zajal mu tisíce mužov. Keď mu prišli Aramejčania na pomoc, Dávid porazil ich 20-tisícovú armádu a stali sa jeho poddanými. Tak získal veľké množstvo kovu. Kráľ Ematu, Tou, sa o tom doočul a poslal k Dávidovi svojho syna, aby mu poblahoževal. Abisai porazil 18-tisícovú armádu Edomčanov a Edomci sa stali Dávidovými poddanými. Joab bol veliteľom vojska, Jozafát bol kancelárom, Sadok a Achimelech boli kňazmi, Susa bol pisárom a Banaiáš bol veliteľom Kreťanov a Feľtanov.

¹⁹ Amonský kráľ Naás zomrel a kráľom sa stal jeho syn. Dávid chcel oplatiť milostrdenstvo, aké mu preukázal Naás a preto vyslal poslov, aby Hanonovi vyslovili sústrasť. No amonské kniežatá vraveli Hanonovi, že isto chcú preskúmať krajinu a rozvrátili ju. Nato chytili Dávidových sluhov, oholili ich, šaty im odstrihli a poslali ich preč. Dávid im kázal, aby ostali v Jerichu, kým im nedorastú brady a potom sa vrátili. Hanon si za striebro najal vozy a jazdcov z aramejska a utáborili sa pred Medabou. Aj Dávid zhromaždil vojsko na čele s Joabom. Keď videl, že je obkľúčený spredu aj zozadu, rozdelil vojsko. Pustili sa do boja a Aramejčania utiekli. Keď to videli Amončania, ušli tiež. Porazení Aramejčania poslali poslov, no Dávid na nich zaútočil, utiekli a už viac nechceli prísť Amončanom na pomoc. Adarezerovi poddaní uzavreli s Dávidom mier a boli mu poddaní.

²⁰ Rok na to Joab spustošil krajinu Amončanov a dobyl Rábu a odniesol veľa koristi. Ľud, ktorý v ňom bol, pobil píľami a sekerami. Podobne Dávid naložil aj so všetkými mestami Amončanov. Potom sa viackrát strhla vojna s Filištíncami, kde zabili aj muža, ktorý mal spolu 24 prstov.

²¹ Dávid dal spočítať ľud aj napriek odhováraniu Joaba. V Izraeli bolo 1 100 000 bojaschopných mužov a Júdovcov 470 000. Levitov a Benjamínovcov Joab nepočítal, lebo mu bol Dávidov rozkaz odporový. Dávid si uvedomil, že zhrešil a prosil Boha o odpustenie. Videc Gad mu oznámil Pánovo slovo, aby si vybral jednu z troch vecí: Trojročný hlad, alebo bude tri mesiace utekať pred nepriateľmi, alebo mor. Dávid nechcel padnúť do rúk človeka, ale radšej do Pánovej. Pán dopustil mor na Izrael. Dávid zbadal Pánovho anjela s mečom v ruke pri humne Jebuzejca Ornana, kúpil od neho to humno a postavil tam Pánovi oltár, na ktorom urobil obeť Pánovi. Potom mor prestal.

²² Dávid povedal, že to je Boží dom a začal robiť prípravy na stavbu. Svojmu synovi Šalamúnovi povedal o Pánovom predurčení, že on postaví dom Pánovi a bude požehnaný. Dávid zhromaždil na stavbu veľké množstvo zlata, striebra, dreva a kovu. Prikázal kniežatám, aby Šalamúnovi pomáhali.

²³ Keď Dávid ostarel, ustanovil za kráľa svojho syna Šalamúna. Leviti konali službu v Pánovom chráme. Každé ráno a večer musia nastúpiť a oslavovať Pána. Pri službe zachovávali predpisy Áronových synov.

²⁴ Z Áronových synov kňazskú službu konali Eleazar a Itamar. Z Eleazarových synov Sadok a z Itamarových Achimelech a potom vyžrebovali poradie do služby z každého rodu rovnako. Aj z ostatných Léviho synov žrebovali pred kráľom Dávidom, Sadokom, Achimelechom a pohlavármi rodín.

²⁵ Dávid a vojvodcovia vyčlenili na službu aj spevákov aj hudobníkov, ktorí hrali na citarách, hrrfách a cimbaloch. O službe rozhodovali žrebovaním v 24-kolách.

²⁶ Vybrali aj oddiely vrátnikov, ktoré konali stráž podľa pohlavárov mužstiev. O každú bránu žrebovali. Ustanovili aj stráž chrámového pokladu, pisárov a sudcov.

²⁷ Pohlavári rodín, velitelia tisícok a stotín sa po mesiaci striedali.

Dávid nechcel spísať ich počet mladších ako 20-ročných, lebo Pán prisľúbil, že rozmnoží synov Izraela ako hviezd na nebi. Joab nedokončil sčítanie, lebo preto prišiel na nich hnev. Nad jednotlivými cennosťami mal svojich správcov. Achitofel bol kráľovým poradcom a Chusai bol kráľovým priateľom. Achitofelovým nástupcom bol Banaiášov syn Jojada a Abiatar. Kráľovým vojvodcom bol Joab.

²⁸ Dávid zhromaždil všetky kniežatá Izraela, veliteľov, správcov majetkov a všetkých udatných mužov do Jeruzalema. Povedal im o svojich pripravách na stavbu Pánovho domu a o tom, ako mu Pán oznámil, že dom postaví jeho syn a tým synom bude Šalamún. Odovzdal mu rozvrh všetkých miestností a zoznam vybavenia a povzbudil ho, aby sa odhodlane chopil diela.

²⁹ Dávid hovoril k celému zhromaždeniu o vyvolení Šalamúna a o všetkom, čo pripravil na stavbu Pánovho domu. Aj kniežatá a velitelia dali na stavbu mnoho zlata, striebra a železa. Dávid a celé zhromaždenie potom dobrerečili Pánovi a prinášali obety. Všetci sa podriadili kráľovi Šalamúnovi. Dávid kraľoval nad celým Izraelom 40 rokov, v Hebre 7 rokov a v Jeruzaleme 33 rokov. Zomrel v krásnej starobe, obdarený bohatstvom a slávou a namiesto neho sa stal kráľom Šalamún.

Druhá kniha kroník.

¹ Šalamún sa upevnil v kráľovstve a zvolal celý Izrael na výšinu v Gabaone pri Mojžišovom Božom stánku, kde obetoval 1000 celopalov. Tej noci sa mu zjavil Boh a pýtal sa ho, čo mu má splniť. On si prosil od Pána múdrosť, aby dobre vedel spravovať ľud. Pánovi sa to páčilo a splnil mu to a prisľúbil mu aj bohatstvo a slávu. Raz zhromaždil vozy aj jazdcov k vozatajským mestám a v Jeruzaleme. Kone mu obstarávali z Egypta a Koy. Zaumienil si postaviť Pánovi dom a aj sebe.

² Šalamún vyčlenil množstvo nosičov, kamenárov a dozorcov. Kráľovi Hiramovi poslal odkaz, aby mu poslal drevo na stavbu Pánovho domu a remeselníkov na spracovanie kovu, látky a dreva. Robotníkom sľúbil množstvo pšenice, jačmeňa, vína a oleja. Hiram odpovedal listom, v ktorom oslavoval Boha Izraelitov a posielala mu svojho otca, ktorý vie dobre robiť s kovom, kameňom, drevom a látkou. Pšenicu, jačmeň, víno a olej však nechcel a kázal, nech to dá svojim sluhom. Dreva mu prisľúbil, koľko len bude chcieť a dopraví mu ho na pltiach po mori do Joppe. Šalamún urobil cudzincov nosičmi, kamenármi a dozorcami.

³ Šalamún začal stavať Pánov dom v Jeruzaleme na mieste, ktoré Dávid pripravil na humne Jebuzejca Ornana. Postavil základy s rozmermi 60 x 20 laktov a predsieň rozširovala dom o 20 laktov. Stavbu ozdobil a zvnútra obložil zlatom. Na steny povyrezával cherubov. Veľsvätyňa mala rozmery 20 x 20 laktov a tiež bola obložená zlatom, v ktorej boli sochy cherubov. Pred domom dal zhotoviť dva stĺpy.

⁴ Dal urobiť kovový oltár a odliate more, ktoré stálo na dvanástich kovových býkoch obrátených po troch na každú svetovú stranu, desať umývadiel. More slúžilo na umývanie pre kňazov. Vyhotovili aj 10 zlatých svietnikov, 10 stolov, 100 zlatých čiaš, nádvorie pre kňazov a veľké nádvorie. Hiram zhotovil aj hrnce, zmetáky a kropáče. Množstvo náradia, dvere domu a veľsvätyne boli zo zlata.

⁵ Keď dokončili všetky práce na Pánovom dome, Šalamún doniesol všetky zasvätené veci od svojho otca Dávida. Dal zhromaždiť starších

Izraela, pohlavárov a kniežatá, aby levitskí kňazi vyniesli Pánovu archu z Dávidovho mesta do veľsvätyne pod krídla cherubov. Obetovali také množstvo dobytky, že ho nebolo možné spočítať. V arche boli dve kamenné tabule, ktoré dostal Mojžiš. Chválili a oslavovali Pána až dom naplnil oblak a Pánova sláva.

⁶ Šalamún požehnal zhromaždenie a prehovoril, ako si Pán vyvolil Jeruzalem, Dávida nad Izraelom a jeho, aby postavil dom Pánovi. Vystúpil na kovový stupeň, kľakol si, rozprestrel dlane k nebu a hovoril k Pánovi. Žiadal Pána, aby splnil sľub, čo dal Dávidovi. Žiadal o pomoc pri rozsudzovaní a odpustenie hriechov Izraela. Prosil aj za cudzincov a za Izraelitov, aby Pán vypočul ich modlitbu, keby padli do zajatia.

⁷ Keď dokončil modlitbu zostúpil oheň z neba a strávil celopal. Keď to videli, všetci sa klaňali a chválili Pána. Vyhrávali na hudobných nástrojoch a kňazi trúbili. Kráľ slávil v tom čase 7 dní sviatky. Potom prepustil ľud domov. V noci sa mu zjavil Pán a povedal mu, že vypočul jeho modlitbu a vyvolil si toto miesto za obetný dom. Prisľúbil, že vypočuje modlitby ľudu z toho miesta. Ak budú dodržiavať Pánove predpisy, požehná ich, no ak sa odvrátia, vyženie ich z krajiny.

⁸ Po dvadsiatich rokoch, počas ktorých Šalamún staval Pánov dom a svoj dom, opevnil mestá ktoré dostal od Hirama. Zmocnil sa aj Emat-Soby a ľudí z národov, ktoré tam ostali, zadelil na otrocké roboty. Synov Izraela však nezotročil. Faraónovu dcéru presťahoval do domu, ktorý jej postavil. Robil obety na oltári tak, ako to prikazoval Mojžišov zákon. Hiram mu poslal skúsených moreplavcov a na lodiach doniesli 450 hrivien zlata z Ofiru.

⁹ Keď sa kráľovná zo Sáby dozvedela o Šalamúnovej múdrosti, došla aj s veľkým sprievodom a skúšala ho hádankami. Doniesla zlato, voňavky a drahokamy. Šalamún jej odpovedal na všetky otázky a ona uznala jeho múdrosť a veľkosť jeho Boha. Dala mu dary, čo priniesla. On ju tiež obdaroval a potom odišla do svojej krajiny. Hiramovi sluhovia doniesli aj ebenové drevo, z ktorého dal Šalamún

vyhotoviť schody do domu a hudobné nástroje. Šalamún dostal obrovské množstvo zlata, z ktorého dal vyhotoviť 200 zlatých štítov, 300 pavéz. Dal zhotoviť aj trón zo slonoviny obtiahnutý zlatom. Raz za tri roky dovážali lode z Taršišu zlato, striebro a slonovinu. Všetci králi chceli vidieť Šalamúnovu múdrosť a pritom donášali dary. Mal aj vozy a jazdcov. Šalamún kraľoval 40 rokov, zomrel a pochovali ho v Dávidovom meste. Po ňom sa stal kráľom jeho syn Roboam.

¹⁰ Roboam prišiel do Sichemu pred celý Izrael, aby ho ustanovili za kráľa. Keď sa to do počul Nabatov syn Jeroboam, vrátil sa z Egypta, kde ušiel pred Šalamúnom. Celý Izrael hovoril Roboamovi, že jeho otec dal na nich ťažké jarmo. Žiadali ho, aby im uľahčil a budú mu slúžiť. On im kázal prísť o tri dni. Radil sa so staršími, ktorí mu radili, aby vyhovel ľudu, a mladíci, čo vyrástli s ním mu poradili, aby im ešte pridal. Keď na tretí deň prišiel Jeroboam a všetok ľud k Roboamovi, odpovedal im tvrdo podľa rady mladíkov. Ľud hovoril, že nemajú dedičstvo na Dávidovi a rozišli sa. Kráľ poslal Adurama, ale Izraeliti ho ukameňovali a Roboam ledva ušiel do Jeruzalema. Tak Izrael odpadol od Dávidovho domu.

¹¹ Roboam zhromaždil bojovníkov Júdu a Benjamína a chystal sa vybojovať späť kráľovstvo. Pán prostredníctvom Semeiáša k nim prehovoril, aby netiahli proti Izraelitom, lebo táto vec pochádza od Pána. Keď to počuli, vrátili sa a nešli proti Jeroboamovi. Roboam opevnil a vyzbrojil mestá na území Júdu a Benjamína. Kňazi a leviti z celého územia Izraela sa k nemu pripojili, lebo Jeroboam ich zavrhol. Tak na tri roky posilnil júdske kráľovstvo. Vzal si za manželku Mahalatu, ktorá nu porodila troch synov. Po nej si vzal Absalomovu dcéru Maáchu, ktorá mu dala štyri deti. No Maáchu mal najradšej z všetkých 18. žien a 60. vedľajších žien. Narodilo sa mu 28 synov a 60 dcér. Ustanovil za hlavu Abiáša, syna Maáchy a zamýšľal ho urobiť kráľom.

¹² Roboam opustil Pánov zákon a Izrael s ním. V piatom roku jeho kraľovania pritiahol egyptský kráľ Sesak s množstvom vozov a jazdcov a dobyl opevnené mestá až po Jeruzalem. Prorok Semeiáš prehovoril k Roboamovi, že zanechali Pána a preto budú vydaní Sesakovi. Nato

sa Roboam pokoril a Semeiáš povedal, že ich nevyhubí, ale im dá uniknúť. Sesak zobral všetko z Pánovho domu aj z kráľovského domu. Roboam dal namiesto zlatých štítov zhotoviť kovové. Mal 41 rokov, keď začal kraľovať a kraľoval 17 rokov. Páchal zlo, lebo nehládal Pána. Zomrel a po ňom sa stal kráľom jeho syn Abiáš.

¹³ V osemnástom roku kráľa Jeroboama sa stal Abiáš kráľom nad Júdom a kraľoval tri roky v Jeruzaleme. Začal vojnu so 400 000 armádou proti Jeroboamovým 800 000 mužom. Na vrchu Semeron prehovoril Abiáš, aby nebojovali proti nim, lebo Pán je s nimi, ktorý dal kráľovstvo Dávidovi a potomstvu. Jeroboam však poslal oddiel od chrbta, no Boh vydal Izraelitov do ruky Júdovcom. Abiáš zmocnel a obsadil niektoré mestá, no Jeroboam sa už nevzchopil. Vzal si 14 žien a narodilo sa mu 22 synov a 16 dcér. Zomrel a po ňom sa stal kráľom jeho syn Asa.

¹⁴ Asa robil, čo sa páčilo Pánovi. Odstránil cudzie oltáre a výšiny. Opevnil Júdske mestá. Vytiahol proti nemu Etiópcan Zara s miliónovou armádou a zviadli boj v údolí. Asa vzýval Pána, prosil ho o pomoc a Pán porazil Etiópcanov, ktorí ušli. Prenasledoval ich až po Gerar a okolité mestá vyplienil.

¹⁵ Na Obedovho syna Azariáša zostúpil Boží duch a prehovoril k Asovi, že Pán je s nimi a ak ho budú hľadať, dá sa im nájsť, ale ak ho opustia, tak on opustí ich. Keď to Asa počul, obnovil Pánov oltár. Zhromaždili sa, obetovali Pánovi mnoho dobytku z koristi a zaviazali sa, že budú celým srdcom hľadať Pána. Kráľ Asa odstránil matku Maáchu z postavenia kňaznej, lebo postavila pomník Ašere, ktorý napokon zrútil. Výšiny síce nezmizli, ale Asa sa držal Pána.

¹⁶ V 36. roku kraľovania júdskeho kráľa Asu izraelský kráľ Bása obsadil Rámu aby mu tak zabránil prístup. Asa vzal striebro a zlato a poslal kráľovi Aramu, Benadadovi odkaz, aby mu prišiel na pomoc. On poslal svojich veliteľov a dobyl niektoré mestá Izraela. Keď sa to do počul Bása, prestal opevňovať Rámu a Asa stadiaľ odniesol kamene a drevo, ktorými opevňovali. K Asovi prišiel videc Hanani a povedal mu, že preto, lebo sa nespoliehal na Pána, tak odteraz bude mať stále

vojny. Asa sa nahneval a zavrel ho do väzenia. V 39. roku svojho kraľovania ochorel na nohy, ale ani vtedy nehľadal Pána, ale lekárov. V 41. roku svojho kraľovania zomrel a pochovali ho v Dávidovom meste.

¹⁷ Namiesto neho sa stal kráľom jeho syn Jozafat, ktorý kráčal po Pánových cestách a dokonca odstránil výšiny a ašery. Celé júdsko mu dávalo dary a Pán upevnil jeho kráľovstvo. Poslal svoje kniežatá a levitov, aby vyučovali v Júdsku. Mali so sebou aj knihu Pánovho zákona. Okolité krajiny mali strach pred Pánom a nepúšťali sa s Jozafatom do vojny. Aj Filištínci a Arabi mu prinášali dary. Mal mnoho udatných bojovníkov.

¹⁸ Jozafat sa dal do príbuzenstva s izraelským kráľom Achabom, ktorý ho nahovoril na vojnu proti Ramotu v Galaáde. Vyžiadali si slovo od Pána a preto zhromaždili 400 prorokov, ktorí im povedali, že budú mať úspech a Pán im ho dá do ruky, aby teda šli. Jozafat sa spýtal, či nie je ešte nejaký prorok a Achab mu povedal, že je ešte prorok Micheáš. Posol, ktorý ho šiel zavolať mu povedal, aby hovoril, čo ostatní proroci. Keď sa ho kráľ opýtal, či majú ísť, povedal aby šli. No kráľ ho prerušil, aby mu povedal pravdu. Odpovedal mu, že videl Izrael roztratený po vrchoch, ako ovce bez pastiera. Pokračoval, že videl Pána na tróne s nebeským vojskom a povedal, že kto chce podviešť Izraelského kráľa. Nato akýsi duch prehovoril, že ho podvedie tak, že bude lživým duchom v ústach jeho prorokov. Kráľ dal Micheáša zatvoriť do väznice, kým sa šťastne nevráti. Obaja králi teda tiahli proti Ramotu. Izraelský kráľ sa preobliekol. Aramejský kráľ kázal útočiť na Izraelského kráľa a v domnení, že je to on, útočili na Jozafata, ale Pán ho ochránil. Izraelského kráľa ranili lukom a na západe slnka zomrel.

¹⁹ Keď sa Jozafat šťastne vrátil do Jeruzalema, vyšiel mu oproti vedec Jehu a povedal mu, že pretože miluje tých, čo nenávidia Pána, a preto si zaslúžil Pánov hnev. No dobrým skutkom bolo, že vypálil ašery a hľadal Pána. Obrátil ľud k Pánovi a v krajine a v Jeruzaleme ustanovil sudcov a prikázal im, aby súdili spravodlivo a napomínali, aby sa neprehrešovali proti Pánovi.

²⁰ Moabčania, Amončania a niektorí z Meunejcov sa zhromaždili do boja proti Jozafatovi spoza mora na území Aramejska. Keď sa to do počul Jozafat, preľakol sa, vyhlásil pôst a volal k Pánovi o pomoc. Na Jahaziela zostúpil Pánov duch a prehovoril, aby sa nebáli, vyšli proti nim a na kraji údolia pozerali na Pánovu Pomoc. Nato sa začali klaňať Pánovi. Včasráno vyšli na čele so spevákmi, oslavujúc Pána. Amončania a Moabčania sa pustili do obyvateľov Seiru a pobili sa navzájom, takže Júdovci videli už iba množstvo mŕtvol a nebolo nikoho, kto by sa zachránil. Pobrali tam toľko koristi, že ju nevládali niesť. S harfami, citarami a trúbami prišli do Jeruzalema. Všetky kráľovstvá sa báli, keď sa do počuli, ako Pán bojoval proti nepriateľom Izraela. Jozafat začal kraľovať ako 35 ročný a kraľoval 25 rokov. Potom sa Jozafat spojil s Ochoziášom, ktorý konal zločinne. Chceli spolu poslať lode do Taršiša, no prorokoval proti nemu Eliezer, že Pán zničí jeho dielo a lode sroskotali.

²¹ Jozafat zomrel, pochovali ho v Jeruzaleme. Obdaril svojich synov zlatom a striebrom, no kráľovstvo zanechal prvorodenému 32 ročnému Joramovi, ktorý sa chopil moci mečom a pobil všetkých svojich bratov. Joram kraľoval 8 rokov. Mal za manželku Achabovu dcéru a robil, čo sa Pánovi nepáči, no Pan bol k nemu zhovievavý, lebo to prisľúbil Dávidovi. Edomsko sa vymanilo spod nadvlády Júdska. Postavil výšiny a naviedol obyvateľov na smilstvo. Od proroka Eliáša mu došiel list, v ktorom písal, pretože nekráčal po ceste svojho otca Jozafata, Pán dopustí veľký úder na jeho ľud, synov, ženy, imanie a bude v chorobe. Filištínci a Arabi tiahli proti Júdsku a ukoristili všetok majetok, jeho ženy a synov, okrem najmladšieho. Po tom všetkom aj ochorel na nevyliciteľnú chorobu vnútorností a napokon zomrel v bolestiach. Mal 32 rokov keď začal kraľovať a kraľoval 8 rokov.

²² Obyvatelia Jeruzalema ustanovili za kráľa Joramovho najmladšieho syna Ochoziáša. Mal 42 rokov, keď začal kraľovať a kraľoval 1 rok. Robil, čo sa Pánovi nepáči. S izraelským kráľom Joramom išiel do vojny proti aramejskému kráľovi Hazaelovi, no Aramejčania Jorama porazili. Vrátil sa, aby sa vyliečil z rán, ktoré utrpel v boji. Ochoziáš

ho šiel navštíviť. Jehu stretol júdske kniežatá a synov Ochoziášových bratov a pobil ich. Potom zabil aj Ochoziáša. Keď Ochoziášova matka videla, že jej syn zomrel, vyvraždila všetko kráľovské potomstvo a panovala nad krajinou. Ale dcéra kráľa Jorama, manželka kňaza Jojadu, Josabet, ukryla Ochoziášovho syna Joasa na 6 rokov.

²³ Na siedmy rok sa Jojada vzmužil, vzal k sebe veliteľov stotín a uzavrel s nimi dohodu. Z celého Júdska zobrali levitov a pohlavárov a celé zhromaždenie prišlo do Jeruzalema, kde im povedal o kráľovskom synovi. Leviti sa rozdelili na 3 časti a strážili. Do Pánovho domu nevstročil nik, iba kňazi a leviti v službe. Aj všetoj ľud ho chránil. Potom vyviedli kráľovho syna, dali naň korunu a ustanovili ho za kráľa. Keď to Atalia videla, roztrhla si rúcho a volala „Zrada“, no vyviedli ju von a zabili. Bálov dom zborili a Bálovho kňaza zabili. Kráľa posadili na kráľovský trón a tešili sa.

²⁴ Joas mal 7 rokov, keď začal kraľovať a 40 rokov kraľoval v Jeruzaleme. Kým žil Jojada, robil, čo sa páči Pánovi. Jojada mu vzal dve ženy a mal synov a dcéry. Joas si zaumienil obnoviť Pánov dom a kázal levitom, aby vybrali od ľudu dávku, ale oni nešli. Dal teda zbiť debnu a umiestnili ju pri bráne Pánovho domu a ohlásili v celom Júdsku, aby donášali dávku, ktorú nariadil ešte Mojžiš. Vybierali dost peňazí, najali kamenárov a tesárov a opravili Pánov dom. Jojada zomrel vo veku 130 rokov. Potom opustili dom Pána a slúžili ašerám a modlám. Pán posielal porokov, ktorí ich napomínali, lenže oni nepočúvali. Jojadov syn sa postavil pred ľud a napomínal ich, no na kráľov príkaz ho ukameňovali. Aramejské vojsko prišlo do Júdska, zvíťazilo nad početnejšou armádou. Joas ležal na lôžku v ťažkých chorobách. Sprisahali sa proti nemu sluhovia a zabili ho. Namiesto neho sa stal kráľom jeho syn Amasiáš.

²⁵ Amasiáš začal kraľovať 25 ročný a kraľoval 29 rokov. Robil, čo sa páči Pánovi, nie však z celého srdca. Keď sa ujal vlády, pobil sluhov, ktorí zavraždili jeho otca. Zhromaždil Júdovcov a starších ako 20 rokov ich napočítal 300 000 bojaschopných mužov. Najal aj 100 000 bijovníkov z Izraela za 100 hrivien striebra. Prišiel k nemu Boží muž a hovoril mu, aby nebral so sebou izraelské vojsko, lebo Pán nie je

s Izraelom. Kráľ poslúchol a nahnevaní Izraeliti odišli domov, no cestou zabili 3000 júdovcov a zobrali veľa koristi. Amasiáš porazil Seiranov v Solnom údolí, zobral im bohov a klaňal sa im. Pán sa na neho rozhneval a prorok mu dohovárať, ale neposlúchol. Poslal posla k izraelskému kráľovi Joasovi, aby sa stretli, no on nechcel. Amasiáš neposlúchol a stretli sa s júdskym kráľom pri Betsamese, kde Júda utrpel porážku. Joas pobral všetko zlato a striebro a vrátil sa do Samárie. V Jeruzaleme zosnovali proti Amasiášovi sprisahanie, takže ušiel do Lachisa, kde ho nakoniec zabili.

²⁶ Júdsky ľud vymenoval jeho 16 ročného syna Oziáša za kráľa. Robil, čo sa páči Pánovi a mal úspech. Vytiahol do boja proti Filištíncom a Pán bol pri ňom. Amončania mu platili poplatky. Postavil veže v Jeruzaleme aj na púšti. Vyzbrojil svoje vojsko a chýr o ňom sa niesol ďaleko. Keď zosilnel, spyšnel. Raz chcel v Pánovom chráme páliť tymian, ale kňaz Azariáš s ostatnými kňazmi sa postavili proti nemu. Tak sa rozhneval, až sa mu na čele objavilo malomocenstvo. Až do smrti ostal vylúčený v ústraní a jeho syn Joatam spravoval krajinu. Zomrel a pochovali ho s jeho otcami.

²⁷ Jeho 25 ročný syn Joatam sa stal kráľom. Robil, čo sa Páči Pánovi, ale do chrámu nevošiel. Opevňoval mestá a staval hrady. Premohol v boji aj Amončanov, ktorí mu dali striebro, pšenicu a jačmeň. Kraľoval 16 rokov a keď zomrel, pochovali ho v Dávidovom meste.

²⁸ Po ňom sa stal kráľom jeho 20 ročný syn Achaz a kraľoval 16 rokov. Nerobil, čo sa páči Pánovi. Urobil sochy bálav, páliť kadidlo a preto ho Pán vydal Aramejčanom a Izraelitom, ktorí ho porazili. Veľa sa ich dostalo do zajatia a pobrali im mnoho koristi. Pánov prorok Oded vyšiel pred vojsko a prehovoril, aby si neprivodili Pánov hnev, a Júdskych zajatcov a koristi nechali tak. Ozbrojenci ich teda prepustili. Na Júdovcov udreli aj Filištínci, Edomčania a asýrsky kráľ. Zatvoril dvere Pánovho domu, obetoval cudzím bohom, postavil si oltáre a výšiny a tak poburoval Pána. Keď zomrel, pochovali ho v Jeruzaleme.

²⁹ Po ňom sa stal kráľom jeho 25-ročný syn Ezechiáš, ktorý kraľoval 29

rokov a robil, čo sa páči Pánovi. Otvoril dvere Pánovho domu a zvolal levitov, aby ho vyčistili a slúžili obety v chráme. Keď chrám vyčistili, zhromaždil kniežatá. Za trúbenia a hry na harfy, cimbaly a citary obetovali dobytok.

³⁰ Ezechiáš pozval všetkých Izraelitov a Júdovcov so Jeruzalema sláviť Veľkú noc a vyzval ich, aby sa obrátili k Pánovi. Bežci to oznamovali, no oni sa im vysmievali a hanobili ich, ale niektorí prišli. Júdske jednotne splnilo príkaz kráľa. Zabili veľkonočného baránka, no niektorí ho jedli neočistení podľa Mojžišovho zákona, tak sa Ezechiáš modlil k Pánovi a on im to odpustil. Slávili 7 dní sviatok Nekvasených chlebov. Leviti a kňazi oslavovali Pána na zvučných nástrojoch. Uzniesli sa, že budú oslavovať ďalších 7 dní. Kráľ a kniežatá venovali mnoho tisíc kusov dobytká.

³¹ Keď sa to všetko skončilo, všetci Izraeliti povytínali ašery a zvalali výšiny v celom kmene Júdu, Benjamína, Efraima a Manasses a vrátili sa domov. Ezechiáš ustanovil oddiely kňazov a levitov a prikázal ľudu, aby im dávali podiel. Donášali toľko, až sa to začalo kopíť, tak postavili v Pánovom dome komory. Kňazi boli zapísaní podľa rodov a leviti od starších ako 20-ročných. Všetko čo podnikol ohľadom služby v Pánovom dome malo úspech.

³² Asýrsky kráľ Sennacherib prišiel a utáboril sa v Júdsku proti opevneným mestám a rozkázal, aby mu ich dobyli. Ezechiáš sa poradil a dal pozapchať vody z prameňov, aby asýrsky kráľ nenašiel dostatok vody. Opevnili mestá. Zhromaždil vojsko a povzbudzoval ho, že s nimi je Pán. Sennacherib poslal poslov do Jeruzalema s posolstvom, že ich neochráni ani ich Boh pred ním a hovoril proti Bohu. Kráľ Ezechiáš a prorok Izaiáš sa modlili a Pán poslal anjela, ktorý zahubil všetkých udatných bojovníkov, vodcov a asýrske kniežatá, takže sa zahanbený vrátil aj s vojskom do svojej krajiny, kde ho vlastní napokon zabili. Ezechiáš ochorel na smrť a modlil sa k Pánovi. Dostal od neho znamenie, ale neodplatil sa podľa preukázaného dobrodenia, lebo mu spyšnelo srdce, preto mal prísť hnev na neho i celé Júdsko. Potom sa však pokoril a preto neprišiel Pánov hnev za jeho čias. Mal veľký majetok. Keď sa došli poslovia

babylonských kniežat dopytovať na zázrak, ktorý sa stal, Boh ho opustil, aby ho skúšal a poznal všetko, čo má v srdci. Zomrel a pochovali ho. Po ňom sa stal kráľom jeho syn Manasses.

³³ Manasses nastúpil na trón 12 ročný a kraľoval 55 rokov. Robil, čo sa Pánovi nepáči. Postavil výšiny, ktoré zbúral jeho otec, urobil oltáre Bálovi, narobil ašier. Svojich synov previedol cez oheň. Zaoberal sa veštením a čarodejníctvom. Zviedol Júdsko a obyvateľov Jeruzalema. Pán k nemu aj k ľudu hovoril, ale nedbali naň. Preto Pán privedol proti nim asýrske vojsko. Manassesa chytily, spúťali a odviekli do Babylonu. V úzkostiach uprosoval Pána, pokoril sa a modlil sa k nemu. I dal sa uprosiť, vypočul jeho modlitbu a vrátil ho do Jeruzalema. Manasses spoznal, že Pán je Boh a postavil múr okolo Dávidovho mesta. Odstránil cudzích bohov a obetoval na oltári Pánovi oslavné obety. Zomrel a pochovali ho v jeho dome. Po ňom sa stal kráľom jeho 22 ročný syn Amon, ktorý kraľoval 2 roky. Robil, čo sa Pánovi nepáči. Nepokoril sa pred Pánom. Sprisahali sa proti nemu jeho sluhovia a zabili ho v jeho dome, ale vidiecky ľud sprisahancov zabil a ustanovili za kráľa jeho syna Joziáša.

³⁴ Joziáš mal 8 rokov, keď začal kraľovať a kraľoval v Jeruzaleme 31 rokov. Robil, čo sa páči Pánovi. Začal očisťovať Júdsko od ašier, výšin a Bálových oltárov. Dal opraviť dom Pána. Veľkňazovi Helkiášovi poslal peniaze, ktoré rozdelili remeselníkom a staviteľom. Keď vynášali peniaze, našli v Pánovom dome knihu Pánovho zákona. Keď z knihy čítali pred kráľom, ten si roztrhol rúcho. Kázal, aby sa šli dopytovať prorokyne Holdy o obsahu knihy, lebo jeho predkovia sa toho vôbec nepridžžali. Ona prorokovala, že Pán privedie nešťastie na toto mesto, ale kráľ sa toho nedožije, lebo sa pokoril. Kráľ dal zhromaždiť všetok ľud, prečítali celú knihu a zaviazali sa, že budú chodiť za Pánom a celou silou zachovávať jeho príkazy a slúžiť mu. Po všetky jeho dni sa neodklonili od Pána.

³⁵ Joziáš slávil v Jeruzaleme Veľkú noc a obetoval tisíce kusov dobytky podľa Mojžišovho zákona. Leviti priniesli svätú archu a pripravovali sa. Kňazi, speváci, vrátnici boli sa svojich miestach v službe obety. Sedem dní oslavovali sviatky Nekvasených chlebov. Taku Veľkú noc

neslávili od časov proroka Samuela. Egyptský kráľ Nechao tiahol bojovať k Eufratu a Joziáš šiel proti nemu. Ale ten poslal poslov s odkazom, že on tiahne proti inému nepriateľovi, pričom Boh je s ním a aby ustúpil. Ale Joziáš neposlúchol a bojovali spolu. Zasiahol ho šíp a nechal sa odviezť do Jeruzalema, kde zomrel. Všetci za ním žiaľili a spievali Žalospevy.

³⁶ Vidiacky ľud ustanovil za kráľa v Jeruzaleme jeho 23 ročného syna Joachaza. Po troch mesiacoch kraľovania ho egyptský kráľ zosadil, odviedol do Egypta a ustanovil za kráľa jeho 25 ročného brata Eliakima, ktorému zmenil meno na Jokaim. Kraľoval v 11 rokov a robil, čo sa Pánovi nepáči. Babylonský kráľ Nabuchodonozor ho odviedol v okovách do zajatia. Namiesto neho sa stal kráľom jeho 18 ročný syn Joachin. Robil, čo sa Pánovi nepáči. Aj jeho dal doviest' kráľ Nabuchodonozor do Babylonu a vymenoval za kráľa jeho 21 ročného brata Sedekiáša, ktorý kraľoval 11 rokov. Robil, čo sa nepáči Pánovi. Nepokoril sa pred prorokom Jeremiášom a vzbúril sa aj proti Nabuchodonozorovi. Zafal sa, že sa neobrátí k Bohu Izraela. Pán ich po svojich posloch varoval, lebo mu bolo ľúto svojho ľudu. Lenže oni sa poslom posmievali, až vzrástol Pánov hnev. Priviedol proti nim chaldejského kráľa, ktorý pobil mečom ich mladíkov vo svätyni. Všetky poklady Pánovho domu odniesol do Babylonu a Boží dom a paláce spálili. Všetkých odviedli ako otrokov do Babylonského zajatia až kým sa nezačalo perzské kráľovstvo. Takto sa naplnilo slovo, ktoré povedal prorok Jeremiáš, aby sa naplnilo 70 rokov. Perzský kráľ Kýros vydal výnos, že Boh mu dal všetky kráľovstvá zeme a naložil mu, aby mu postavil dom v Jeruzaleme a tí, čo patria k jeho ľudu, nech idú s ním.

Kniha Ezdrášova

¹ V prvom roku kraľovania vydal perzský kráľ Kýros písomný výnos, v ktorom prehlásil, že Boh mu dal všetky kráľovstvá zeme a aby mu postavil dom v Jeruzaleme. Zvolal všetkých, čo patria k jeho ľudu, aby šli s ním, pričom im pomôžu darmi miestni obyvatelia. Tak sa vybrali náčelníci Júdovho a Benjamínovho kmeňa aj kňazi a leviti a každý, komu Boh vnukol, aby postavili Pánov chrám. Na cestu im dali zlato, striebro a dobytok. Kýtos vrátil po júdskom kniežati Sasabasárovi aj nádoby, ktoré Nabuchodonozor vzal z Pánovho chrámu.

² Vrátili sa vodcovia, pospolitý ľud, kňazi, leviti, speváci, vrátnici, nevoľníci chrámu a ľudia bez rodových registrov. Niektorí náčelníci dali dary na Pánov dom, aby sa postavil na tom istom mieste. Usadili sa vo svojich mestách.

³ Jozue a Zorobábel postavili obetný oltár na tom istom mieste, kde stál. Na svitaní aj za súmraku prinášali obety, lebo sa báli okolitých obyvateľov, hoci chrám ešte nebol založený. Dali peniaze kamenárom aj dopravcom na cédrové drevo z Libanonu. Jozue so synmi, bratmi, levitmi a ďalší riadili práce. Keď murári šli klásť základy, stáli kňazi s trúbami, leviti s cimbalmi a aj všetok ľud velebil Pána spevom. Daďaleka bolo počuť veľký hluk.

⁴ Keď sa dopyčuli Júdovi a Benjamínovi protivníci, že idú stavať Pánovi chrám, chceli sa aj oni pripojiť k dielu, no Zorobábel a Jozue ich odmietli. Tak sa stalo, že ľud tejto krajiny sa im usiloval odobrať chuť do práce a podplácali vplyvných úradníkov, aby im robili napriek. Za vlády kráľa Asuera napísali obžalobu na obyvateľov Judey. Kancelár Rechum a pisár Simsai napísali perzskému kráľovi Artaxerxovi správu, že toto mesto sa odpradáva vzpieralo kráľom; že opevňujú mesto a keď to dokončia, tak mu nebudú platiť dane a budú mu vzdorovať. Kráľ si to prečítal a nariadil, aby okamžite zastavili všetky práce. Tak bola zastavená práca na Božom dome až do druhého roku kraľovania perzského kráľa Dária.

⁵ Prorok Aggeus a Zachariáš prorokovali a na to sa Zorobábel a Jozue

pustili do stavby Pánovho domu a do opravy hradieb. Správca krajiny sa pýtal, kto im to dovolil, ale práce neprerušil. Napísal správu kráľovi Dáriovi, že sa v stavbe pokračuje. V správe sa vyjadrili aj náčelníci, že sú služobníkmi Boha, opísali mu históriu Pánovho domu a odvolali sa na Kýrov výnos, ktorým povolil výstavbu chrámu. Nech teda kráľ rozhodne v tejto veci.

⁶ Kráľ Dárius dal prehľadať v Babylone všetky písomnosti a našli zvitok, v ktorom kráľ Kýros povolil stavbu a nariadil správcom Judei a Jeruzalema, aby nechali pokračovať stavbu Božieho domu. Dokonca nariadil, aby sa z daní podporovala stavba a kto by nedodržel toto nariadenie, bude pribitý na trám a jeho dom bude zrúcaný. Správca krajiny Tatenai, Šetar Bozenai a ich spolupracovníci urobili podľa kráľovho nariadenia. Chrám dostavali a posvätili. Izraeliti jedli veľkonočného baránka a radostne slávili sviatok nekvasených chlebov 7 dní.

⁷ Za kralovania perzského kráľa Artaxerxa bol zákoník, znalec Pánových príkazov, Ezdráš, ktorý bol potomkom kňaza Árona. Kráľ mu dával všetko, o čo žiadal. Kráľ mu vydal list, v ktorom ho poveril odniesť do Jeruzalema zlato a striebro, ktoré venoval kráľ. Udelil mu súhlas čerpať z kráľovskej pokladnice a oslobodil služobníkov chrámu od daní. Mohol vymenovať sudcov s obhájcami. Kto by neposlúchol zákon Boha, alebo kráľa, ten bude odsúdený na smrť, alebo do vyhnanstva, alebo na stratu majetku, alebo do žalára. Ezdráš predniesol ďakovnú modlitbu.

⁸ Ezdráš putoval z Babylonu s početným sprievodom. Zhromaždili sa pri rieke Ahave a zistil, že medzi nimi nie je žiadny levita, tak poslal poslov k starostovi Chasifia, aby priviedli služobníkov pre Boží dom, Šerebiáša a Chašabiáša s príbuznými. Vyhlásili pôst, aby od Boha vyprosili šťastnú cestu, lebo sa báli nepriateľov. Od kráľa sa totiž hanbili pýtať vojsko, lebo vyhlásili, že Boh vládne nad tými, ktorí ho vyhľadávajú. Z popredných kňazov vyvolil dvanástich, ktorým zveril zlato a striebro počas cesty do Jeruzalema. Keď došli, všetko odvážili a zapísali. Urobili obeť Pánovi a odovzdali kráľove nariadenia správcom.

⁹ Predstavení predniesli Ezdrášovi, že sa Izraeliti sobášia s pohankami z okolitých národov, na čo sa veľmi rozrušil až si trhal vlasy z hlavy a brady. Pri večernej obete sa hodil na kolená a volal k Bohu.

¹⁰ Kým sa plačúc a ležiac dolu tvárou vyznával Bohu, zišiel sa k nemu veľký zástup a plakal s ním. Šechaniáš uznal, že sa prehrešili, ale majú ešte nádej. Tak sa zaviazali zapuďiť všetky pohanské ženy aj s potomstvom. Dali zhromaždiť do Jeruzalema všetkých prisťahovalcov a Ezdráš k nim prehovoril, že sa prehrešili, keď sa ženili s cudzinkami a vyzval ich, aby sa od nich oddelili. Iba Jonatán a Jachziáš sa proti tomu vzopreli. Vyšlo najavo, že aj kňazskí synovia si pobrali cudzinky. Zaručili sa, že ich prepustia.

Kniha Nehemiášova

¹ Nehemiášovi, ktorý bol kráľovským čašníkom, povedal o ťažkej situácii prisťahovalcov zo zajatia jeho brat Channai. Keď to počul, plakal celé dni, postil sa a modlil. Vyznával hriechy a prosil Boha.

² Raz podával víno kráľovi Artaxerxovi a ten zbadal, že má smutnú tvár. Keď sa pýtal prečo, tak mu Nehemiáš odpovedal, že je smutný kvôli zbúranému mestu svojich otcov a napokon ho pustil stavať Jeruzalem. Kráľ mu dal aj listy, aby mu dovolili prejsť a aby mu dali drevo na brány, mestské múry a jeho dom. Kráľ s ním poslal aj vojenských veliteľov a jazdcov. Sanabalat Choronský a amonský otrok Tobiáš tomu však neboli potešení. Tri dni čakal a potom sa v noci vybral s hŕstkou mužov skontrolovať stav mestských múrov. Nikomu nepovedal o vniknutí, čo mu kázal urobiť Boh pre Jeruzalem. Nikomu z predstavených, ani Židom, ani kňazom nepovedal odkiaľ prišiel a čo robil. Keď ich vyzval, aby išli stavať, súhlasili s tým. Neprajníci sa im pohŕdavo posmievali, no on im odpovedal, že ich Boh bude požehnávať.

³ Najvyšší kňaz Eljašib a ostatní sa pustili do práce na obnove múrov a brán. Mnohí pracovali na tomto diele. Keď sa Sanabalat dozvedel o stavbe múra, veľmi sa rozhneval a aj s Tobiášom sa im posmievali. Podarilo sa im do polovice múr pospájať.

⁴ Sanabalat, Tobiáš, Arabi, Amončania a Ašdonci videli ich pokrok a sprisahali sa, že vyvolajú zmätok v Jeruzaleme. Židia postavili vo dne v noci stráž, no začali postupne ochabovať pri stavbe múru. Nehemiáš zhromaždil ľud, ktorý bol ozbrojený mečmi, kopijami a lukmi. Nepriatelia sa dozvedeli, že Boh zmaril ich zámer a tak sa vrátili späť do práce. Od toho dňa polovica ľudí pracovala a polovica strážila. Aj tí čo pracovali, jednou rukou držali zbraň. Každý aj so svojim služobníkom nocovali v Jeruzaleme, aby ich mali v noci na stráženie a cez deň na prácu. Svoj odev nezobliekali, ani keď išli ku vode.

⁵ Ľud sa začal ponosovať na svojich súkmeňovcov Židov, že nemajú ani na živobytie. Musia dávať do zálohy svoj majetok a požičovať si.

Podaktoré z ich dcér sa už stali nevoľnicami. Nehemiáš sa rozsrdil a vyzval šľachtu a predstavených, aby nepredávali svojich bratov a odpustili im dlhy. Zaviazali sa pred Bohom, že tak urobia. Kráľ Artaxerx vymenoval Nehemiáša za vláďára v Júdsku na 12 rokov. Ľud neutlačoval, ako jeho predchodcovia, ba sám sa zapájal do prác na múre a ani vláďarsky plat nebral.

⁶ Nehemiášovi nepriatelia Sanabalat a Gešem sa s ním chceli 4 krát stretnúť, no zakaždým ich odmietol. Tak mu poslal list v ktorom písal, že múry stavajú preto, lebo sa chcú vzbúriť. Navrhoval mu aby sa stretli, aby sa to kráľ nedozvedel. Odpísal mu, že nič z toho nie je pravda a snaží sa ich len zastrašiť. Keď raz prišiel k Šemaiášovi, ten mu povedal, aby šli spolu dnu do Božieho domu a zamkli sa tam, lebo ho prídu zabiť. Lenže Nehemiáš poznal, že ho neposlal Boh a že ho podplatili Tobiáš a Sanabalat. No stavba sa dokončila a okolité národy sa zachveli, lebo poznali, že toto dielo sa dokonalo vďaka ich Bohu. Aj po tom posielal Tobiáš listy, aby ho zastrašil.

⁷ Keď bol múr dobudovaný, osadili vráta a ustanovili vrátnikov, spevákov a levitov. Vydal rozkaz, aby neotvárali brány, kým nehreje slnko a aby vráta zatvárali závorami. Rozostavili stráže z Jeruzalemčanov, každého oproti svojmu domu. Mesto bolo veľké a ľudí v ňom bolo málo, tak urobili súpis ľudu. Spísali vojvodcov, pospolitý ľud, kňazov, levitov, spevákov, vrátnikov, nevoľníkov chrámu a ľudí bez rodových preukazov. Dali mnoho darov na chrám.

⁸ Všetok ľud sa zišiel pri Vodnej bráne. Znalec písma, Ezdráš, doniesol knihu Mojžišovho zákona a pred všetkými z nej čítali. Ezdráš dobrorečil Pánovi a ľud odpovedal so zdvihnutými rukami „Amen“. Potom sa klaňali Pánovi až po zem. Čítali a vykladali zmysel, takže všetci tomu rozumeli. Potom povedali ľudu, aby neplakali a nežiaľili, lebo tento deň je zasvätený Pánovi, pretože všetok ľud plakal pri tých slovách. Povedali: „Nermúťte sa, lebo radosť v Pánovi je vaša sila!“ Poslali ich zajesť si niečo masného a vypiť niečo sladkého a podeliť sa aj s tými, čo si nenachystali. Na druhý deň sa zhromaždili náčelníci rodov k Ezdrášovi a v knihe našli, že Izraeliti majú bývať v stánkoch na slávny deň. Tak všetok ľud porobil z ratolestí stánky a bývali v nich

7 dní, počas ktorých čítali z knihy Božieho zákona.

⁹ Na 24. deň toho mesiaca sa Izraeliti zhromaždili, postili sa, obliekli sa do vrecoviny a posysali sa prachom. Vyznávali svoje hriechy a neprávosti svojich otcov. Čítali z knihy zákona, vyznávali, klaňali sa a vzývali Pána. Modlili sa modlitbu v ktorej zvelebovali Pána. Spomenuli v nej na Abraháma, na vyslobodenie z Egypta, na zákony zo Sinaja, na odklon od Boha a jeho zľutovanie, na prisľúbenú krajinu, na neposlušnosť Bohu a oprávnené pokorenie za to.

¹⁰ Uzatvorili zmluvu, ku ktorej sa pripojili kňazi, leviti, vrátnici, speváci, chrámoví nevoľníci a všetci so svojimi rodinami. V zmluve sa zaviazali, že: budú plniť Božie predpisy a ustanovenia, nebudú dávať svoje dcéry iným národom ani brať ich dcéry k svojim synom, nebudú nakupovať v sobotný deň, v siedmom roku sa zrieknu úrody a nebudú vymáhať dlhy, budú dávať dary pre Boží dom, losovali o dodávke dreva na obety, budú dávať prvotiny na obetu, levitom budú dávať desatinu z polí.

¹¹ Lósom vybrali z ľudu každého desiateho, aby bývali s predstavenými v Jeruzaleme, kým ostatní zostali vo vidieckých mestách. V Jeruzaleme sa usadili aj Júdovci a Benjamínovci, kňazi, leviti, vrátnici a iní zamestnanci. Júdovci bývali v osadách od Bersabe až po Hinon a Benjamínovci sa osadili od Geby.

¹² So Zorobábelom prišli aj kňazi a leviti. Za čias Jozueho syna Jojakima boli ustanovaní kňazi aj leviti náčelníkmi rodov. Na posviacku jeruzalemského múru zvolali spevákov. Keď sa kňazi a leviti očistili, spievali na múre chvály dva veľké zbory. Jeden zbor šiel vrchom múru napravo na čele s Ezdrášom a za nimi polovica júdskeho hodnostárov. Druhý zbor šiel a spieval chvály opačne. Potom oba zbory zaujali miesto v Božom dome, pričom spievali a trúbili. V ten deň priniesli veľa obiet a tešili sa. Ustanovili dozorcov nad komorami s darmi. Spevákom, vrátnikom a levitom dávali, čo im patrí každý deň.

¹³ Keď prečítali z knihy Mojžišovho zákona o tom, že Amončan a Moabčan sa nesmú dostať do Božieho zhromaždenia, lebo najali

Baláma, aby ich preklial, tak oddelili od Izraela všetkých primiešancov. Tobiášov príbuzný, Eljašib, ktorý bol správcom siení Božieho domu, prepožičal mu veľkú miestnosť, kde sa odkladali žertvy, kadidlo, nádoby a kňazské dávky. Toto sa však nepáčilo Nehemiášovi, ktorý vyhádzal všetko zariadenie z Tobiášovho bytu a dal očistiť tieto siene. Potom tam povnášal nádoby Božieho domu, obetný dar a kadidlo. Levitom a spevákom sa nedávalo, čo im patrí a tak sa rozišli na svoje polia a Boží dom bol opustený, tak ich dal dovedna a všetci z Júdska donášali pre nich desatinu obilia, muštu a oleja. Nehemiáš si všimol, že v sobotný deň prajújú a prenášajú bremená, tak ich napomenul a dal na celú sobotu zatvoriť mestské brány. Keď videl, že kupci nocujú pred bránou, pohrozil im a odvtedy tam už nenocujú. Videl tiež, že Židia si brali cudzinky a ich deti ani nevedeli hovoriť po židovsky, tak im nadával a bil ich. Zapisahával ich, aby nemiešali manželstvá s cudzincami. Keď sa dozvedel, že syn najvyššieho kňaza Eljašiba je zaťom Sanabalata, odohnal ho od seba. Tak ich očistil od všetkého pohanského.

Kniha Tobiáš

¹ Kniha príbehov Tóbiho, syna Tobiela z kmeňa Neftali. Za čias asýrskeho kráľa Salmanasara bol odvedený do zajatia v Tisbe. Tóbi kráčal po cestách pravdy, konal spravodlivé skutky po celý svoj život a preukázal veľa milosrdenstva bratom, ktorí s ním šli ako zajatci. Iba on sám zo všetkého príbuzenstva od mladosti chodil do Jeruzalema odovzdávať desiatky z úrody a dobytku. Dával peniaze aj sirotám, vdovám a prisťahovalcom. Vzal si za manželku Annu z ich rodu a narodil sa mu syn Tobiáš. Keď sa dostal do zajatia do Ninive, odmietal jesť pohanské pokrmy, lebo sa zasvätil Bohu. Kráľovi zaobstarával všetko, čo potreboval a pritom cestoval do Médska, kde u Gabriho uložil mešce s desiatimi talentmi striebra. Salmanasar zomrel a kráľom sa stal jeho syn Sennacherib. Za jeho panovania už nemohol choiť do Médska. Pochovával telá tých, ktorých dal kráľ zabiť. Nieкто ho však udal, tak radšej ušiel a majetok mu skonfiškovali. Dvaja synovia zavraždili kráľa a na trón nastúpil jeho syn Asarhaddon, ktorý ustanovil za najvyššieho správcu Tóbiho synovca, Achikara. Ten prosil u kráľa a Tóbi sa mohol vrátiť do svojho domu.

² Na slávnosť Letníc Tóbimu pripravili hostinu a poslal syna Tobiáša, aby šiel zavolať k stolu nejakého chudbného brata. Našiel však iba jedného mŕtveho na námestí, tak Tóbi nechal jedlo a hneď ho šiel pochovať, pričom sa mu susedia posmievali. Vrátil sa a ľahol si spať, pričom mu do očí napadal trus z vrabcov, čo boli nad ním a spôsobili mu belmo. Ani lekári mu nevedeli pomôcť a oslepol. Anna doma robila ženské práce, za čo raz dostala do daru kozliatko. Tóbi myslel že je ukradnuté, tak na ňu naliehal, aby ho vrátila, no ona mu posmešne odvrkla, že čo má on zo svojho dobrého správania.

³ Vzlykavo sa začal modliť k Bohu prosiac o milosrdenstvo, aby ho Pán netrestal za jeho hriechy a hriechy jeho otcov, aby radšej zomrel. Sára, Raguelova dcéra, ktorá bývala v Médskom meste Ekbatany, bola vydatá za siedmych mužov, no prv, ako by k nej vošli ako k manželke, ich všetkých pozabíjal zloduch Asmodej. Slúžka jej otca jej vyčítala, že prečo tak zaobchádza s mužmi, aby šla za nimi. Plakala a chcela sa

obesiť, no kvôli otcovi to neurobila a modlila sa, zvelebovala Pána a tiež si priała zomrieť, alebo chcela zmilovanie. V tej istej chvíli bola vypočutá modlitba obidvoch a bol poslaný Rafael odstrániť belmo z očí a Sáru dať Tóbiho synovi Tobiášovi za manželku.

⁴ Tóbi si uvedomil, že si želal smrť a tak povedal synovi o peniazoch, ktoré uložil u Gabaela v médsku. Dal mu aj pokyny a rady, ako sa má správať k matke, že má pamätať na Pánove príkazy, ako má byť milosrdný a rozdeliť sa s majetkom, aby si nebral za manželku cudzinku a iné užitočné rady.

⁵ Tóbi posielal Tobiáša po striebro, ktoré uložil u Gabaela a dáva mu doklad, ktorý podpísali pri odovzdávaní striebra. Ako hľadal človeka, ktorý by ho na ceste sprevádzal, stretol anjela Rafaela. Ani netušil, že je to anjel a dohodli sa, že pôjdu spolu, lebo on pozná cestu. Rafael išiel za Tóbiom a predstavil sa mu ako Azariáš z Ananiášovho kmeňa a povedal mu, že ho Boh uzdraví zo slepoty. Matka za Tobiášom plakala, no Tóbi ju upokojil.

⁶ Obaja vyšli na cestu. Utáborili sa a keď si chcel mladík umyť nohy v rieke, vyskočila veľká ryba a chcela mu odhryznúť nohu, no anjel mu zakričal, nech ju chytí a vypítve ju. Kázal mu odložiť žlč, srdce a pečeň z ryby, že môžu poslúžiť ako liek. Polku ryby zjedol a polku zasolil a odložil. Keď sa Azariáša spýtal, ako možno použiť tie veci z ryby, odpovedal mu, že srdce a pečeň treba spáliť pred posadnutým človekom a bude oslobodený a žlčou sa lieči belmo z očí. Keď prišli do Médska, Rafael povedal mladíkovi, že prenocujú u jeho príbuzného Raguela, ktorý má dcéru Sáru. Ponúkol mu ju za ženu a dohodli sa, že po svadbe by si ju odviezol do svojho domu. Tobiáš sa obával, lebo počul ako sa povodilo jej predchádzajúcim siedmym manželom, no Rafael ho upokojil a povedal mu aby s ňou spálili pečeň a srdce ryby na pahrebe a pomodlili sa.

⁷ Došli do Raguelovho domu a privítali sa. Keď sa Raguel a jeho žena Edna dozvedeli, že prišiel syn Tóbiho, rozplakali sa od šťastia aj so Sárou. Keď si sadli ku stolu, Tobiáš povedal Azariášovi, aby pýtal pre neho Sáru za ženu. Raguel to počul a povedal mu, že ako najbližší

príbuzný má najväčšie právo dostať ju za ženu. Tobiáš ani nechcel jesť, kým mu nesplní jeho žiadosť, tak mu ju Raguel dal za manželku a urobili aj písomnú zmluvu. Edna im šla pripraviť izbu.

⁸ Keď prestali jesť a piť, mladíka odprevadili do spálne. Vybral z kapsy rybie srdce a pečeň a vložil ich na pahrebu. Vôňa ryby odpudila zlého ducha, ktorý ušiel do Horného Egypta. Rafael sa odobral za ním, dal ho do okov a vrátil sa. Potom vstali a modlili sa k Pánovi a celú noc spali. Raguel však šiel so sluhami vykopať hrob, aby neboli všetkým na posmech, keby zomrel. Poslali slúžku, aby šla pozrieť, či žije. Keď sa dozvedeli, že je na živu, do svitania zahrnuli jamu a zvelebovali Pána. Raguel pripravil svadobnú hostinu a 14 dní oslavovali. Dal im polovicu majetku a druhú polovicu im prisľúbil po svojej smrti.

⁹ Tobiáš poslal Rafaela so sluhami a ťavami po peniaze ku Gabaelovi, ktorého aj pozval na svatbu. Rafael prišiel, odovzdal potvrdenku Gabaelovi, vzali zapečatené mešce a splou prišli na svatbu, kde sa zvitáli.

¹⁰ Tóbi sa nevedel dočkať návratu svojho syna Tobiáša a robil si starosti. Anna bola presvedčená, že jej syn zahynul a každý deň vybehla pozeráť na cestu. Uplynulo 14 dní, ktoré sa Tobiáš prisahou zaviazal ostať u Raguela. Zobral Sáru, polovicu majetku a šli. Raguel a Edna si ešte želali vidieť ich deti, kým zomrú.

¹¹ Tobiáš s Rafaelom išli napred pred Sárrou pripraviť dom. Anna ho uvidela a bežala mu v ústrety, aj Tóbi potkynajúc sa vyšiel pred vráta. Tobiáš mu dýchol do očí, potrel mu ich liekom a zlúpol mu belmo, takže Tóbi opäť videl a začal velebiť Pána. Vyšiel naproti Säre a požehnal ju. Sedem dní slávili svadbu.

¹² Tobiáš sa dohodol s Tóbiom, že Rafaelovi dajú za odmenu polovicu toho, čo priniesli. Rafael ich vzal nabok a hovoril im, aby dobrorečili Bohu a zjavovali Božie skutky. Dal im rady, že je dobrá modlitba s pôstom, že je lepšie mať málo, ale spravodlivo, že milosrdenstvo vyslobodzuje zo smrti a očisťuje od každého hriechu. Odhalil im pravdu o sebe, že je jedným zo siedmych Božích anjelov, ktorého

poslal Boh. Nato sa obaja preľakli a padli na tvár. Anjel ich upokojil a povedal im, aby neustále zvelebovali Boha a vzniesol sa hore, takže ho už nevideli.

¹³ Tóbi napísal chálospev Bohu.

¹⁴ Tóbi zomrel v 112. rokoch a pochovali ho v Ninive. Keď zomieral, zavolať si Tobiáša a kázal mu presťahovať sa do Médska, lebo veril proroctvu Nahuma, že na Ninive príde Asýrsko. Predpovedal, že Izraelitov odvedú ďaleko z ich krajiny a Boží dom spustne, no v určenom čase sa vrátia a postavia nový Jeruzalem. Vyzval ho, aby slúžil Pánovi a aby aj jeho deti preukazovali milosrdenstvo. Keď Tobiáš po smrti pochoval matku, odišiel do Médska k Raguelovi, ktorého doopatroval a zdedil po ňom majetok. Prv ako zomrel vo veku 117 rokov, počul o skaze Ninive.

Kniha Judita

¹ V 12. roku vlády kráľa Nabuchodonozora, ktorý kraľoval v Asýrskom Ninive, nad Médmi kraľoval Arfaxad v Ekbatanách, okolo ktorých dal postaviť kamenné hradby. Nabuchodonozor urobil vojenskú výpravu proti kráľovi Arfaxadovi. Pridali sa k nemu aj obyvatelia vrchov, všetci od Eufratu, Tigrisu a Hispadeny. Poslal poslov ešte k mnohým národom, ale oni opovrhli poslanstvom. Veľmi sa rozhneval a zaprisahal sa, že sa pomstí krajinám Cilície, Damasku, Sýrie, Moabska, Amonska, Júdska a Egypta. V 17. roku porazil Arfaxada, ktorého prebodol kopijami a zaujal Ekbatany. Veľké množstvo bojovníkov s ľudom, ktorý sa k nemu pridali, 120 dní hodovali v Ninive.

² Nabuchodonozor zvolal poradu svojich sluhov a veľmožov a rozhodol sa úplne zničiť krajiny, ako predtým pohrozil. Po porade zavola vrchného veliteľa Holofernesa a vyslal ho aj s vojskom dobyť krajiny na západe, ktoré neuposlúchli jeho rozkaz. Tých, čo sa vzdajú, má nechať pre deň trestu a tých, čo neposlúchnu, má zabiť. Spustošil krajiny, čo boli pri púšti na juh od kraja Cheleon. Prešiel Mezopotámiou a rozvával všetky vyvýšené mestá. Pozabíjal všetkých, čo sa mu postavili na odpor. Spálil im polia, vničil dobytok a obyvatelia sa ho veľmi báli.

³ Poslali k Nabuchodonozorovi poslov a dobrovoľne sa mu poddali. Holofernes obsadil mestá na morskom pobreží, ktoré ho prijali bubnami a tancom. Spustošil ich svätyne, aby všetci vzdávali božskú poctu iba Nabuchodonozorovi. Pri júdskom pohorí sa na mesiac utáborili a zhromaždili všetko, čo vojsko potrebovalo.

⁴ Izraeliti v Judei sa o tom všetkom dopočuli a báli sa o Pánov dom v Jeruzaleme, preto obsadili dediny na temenách vrchov a uložili tam zásoby zo zberu úrody pre prípad vojny. Veľkňaz Joachim prikázal, aby strážili horské priesmyky. Naliehavo volali k Bohu, postili sa a opásali sa vrecovinou. Pán vypočul ich hlas.

⁵ Holofernes sa o ich prípravách dozvedel, nahneval sa. Keď

sa vyzvedal o nich, povedali mu históriu Izraelitov od východu z chaldejskej krajiny, cez udalosti v Egypte, prechod cez Červené more, prechod cez Jordán až po obsadenie Kanaánu. Achiór mu povedal aj to, že ak zhrešili, dobijú ich ľahko, ale ak je ľud v Božej priazni, radšej nech na nich neútočia.

⁶ Po týchto slovách nastal hluk. Holofernes povedal, že Izraelitov zmätie z povrchu zeme a ich Boh ich nevyslobodí. Sluhovia chytili Achióra, zviazali ho a hodili ho na úpäť vrchu Izraelitom. Izraeliti ho odvedli k predstaveným mesta a on im všetko rozpovedal. Na to sa začali klaňať Bohu a prosili o pomoc. Achióra veľmi chválili a potešovali. Oziáš ho vzal do svojho domu, urobili hostinu celú noc vzývali Boha o pomoc.

⁷ Holofernes so spojencami na druhý deň vyšiel proti Izraelitom. Utáborili sa v údolí pri prameni neďaleko Betulie a preskúmali prístupy k mestu. Na radu kniežat Ezauových synov a vodcov moabského ľudu ich obkľúčili a obsadili vodné pramene, aby mu vysmädnutí Izraeliti sami vydali mesto. Obyvateľom Betulie sa minuli všetky zásoby vody, veľmi zoslabli a chceli sa už vzdať, no Oziáš ich vyzval, aby dôverovali Bohu a vydržali ešte 5 dní.

⁸ Dozvedela sa o tom aj vdova Judita. Jej manžel Manasses zomrel na úpal, keď dozeral na ľudí, čo viazali snopy na poli. Od svojho odovolenia sa často postila. Mala peknú postavu a pôvabný výzor. Manžel jej zanechal dosť majetku, ktorý spravovala. Zavolala si Oziáša a starších mesta a povedala im, aby neprovokovali Pána a vzdávali mu vďaku. Zaumienila si pomôcť ľudu, no podrobnosti svojho plánu neprezradila.

⁹ Judita potom padla na tvár, popolom si posypala hlavu, roztrhla si odev a modlila sa k Bohu, aby Boh rozbil svojou mocou ich silu a aby jej úskočné slovo zasadilo ranu tým, čo zamýšľajú ukrutnosti proti Pánovmu chrámu.

¹⁰ Po tejto modlitbe si zobliekla vdovské šaty, telo si natrela voňavým olejom, učesala sa a vzala si sviatočný odev, aby sa páčila všetkým

mužom. Svojej slúžke podala mech vína, sušené figy a chleby a išli sýrskeho tábora. Hliadke povedala, že uteká, lebo budú čoskoro vydaní a ide im ukázať cestu. Páčila sa všetkým, čo ju uvideli. Predviedli ju pred Holofernesa a padla pred ním na tvár, ale jeho sluhovia ju zodvihli.

¹¹ Holofernes ju upokojil a prisľúbil, že jej nik neublíži. Začala teda hovoriť, že nech je pochválený Nabuchodonozor. Potvrdila mu Achiórove slová, že kým Izraelský národ nezhrší, nedoľahne na nich trest, no teraz budú ješ' dobytok, ktorý je zakázané ješ' a pustia sa aj do posvätných obetných zásob. Povedala, že sa bude chodiť do údolia modliť, aby sa dozvedela, kedy zhrešia a potom ich armádu dovedie do mesta. Jej slová sa mu veľmi páčili a prisľúbil jej miesto v paláci.

¹² Ponúkol ju vyberanými jedlami, no ona si zobrala len z toho, čo si priniesla, aby sa neprehrešila. Keď sa jej spýtal, čo bude ješ', keď sa jej minú zásoby, povedala, že dovtedy Pán jej rukou splní, čo rozhodol. Potom ju odvieli do stanu, kde spala až do polnoci a potom sa s Holofernesovým súhlasom vybrala modliť do údolia a umyť sa pri prameni. Tak to robila po 3 dni. Na štvrtý deň poslal svojho eunucha Bagoasa po ňu na večeru, lebo ju chcel zvieš'. Obliekla si najkrajšie šaty, ozdobila sa a šla. Holofernes zahorel túžbou a vypil toľko vína, ako ešte nikdy predtým.

¹³ Po hostine všetci odišli a Holofernes padol na svoje lôžko opojený vínom. Judita vzala jeho meč, odťala mu hlavu a vrátila sa do svojho mesta aj s Holofernesovou hlavou. Keď to Izraeliti videli, velebili Boha.

¹⁴ Judita im povedala, aby vzali zbrane a predstierali prípravu na útok, že asýrska hliadka vybehne do tábora a keď nenájdu Holofernesa, spanikária a utečú. Keď Achiór uvidel odrezanú hlavu, odpadol a keď prišiel k sebe, poklonil sa Judite. Tá im všetko vyrozprávala a Achiór uznal, že to spôsobil Boh. Dal sa obrezať a pripojil sa k Izraelitom. Ráno zavesili hlavu na hradby a vyrazili. Asýrčania to utekali oznámiť do ich tábora. Bagoas našiel Holofernesa v stane bez hlavy a v tábore sa veľmi splašili.

¹⁵ Zaľahol na nich strach a všetci sa rozprchli. Izraeliti sa rozbehli za nimi a bili ich. Veľkňaz Joachim a starší Izraela ďakovali Judite. Ľud si 30 dní delil korisť. Judita dostala Holofernesov stan so zariadením. Kráčala na čele všetkého ľudu a tancovala.

¹⁶ Judita spievala Bohu oslavnú pieseň. Keď prišli do Jeruzalema, poklonili sa Bohu a priniesli zápalnú obeť. Tri mesiace sa tam veselili. Mnohí muži po nej zatúžili, no ona všetkých odmietla. Dožila sa 105 rokov a oplakávali ju 7 dní. Svoj majetok rozdelila ešte pred smrťou príbuzným. Izraelitom sa nikto neodvážil nahnať strach kým žila a ani dlho po tom.

Knih Ester

¹ Asuer (Artaxerxes), ktorý kraľoval od Indie po Etiópiu, usporiadal pre svojich popredných mužov veľkú hostinu, aby im poukazoval bohatstvá svojho kráľovstva, čo trvalo 180 dní. Potom ešte pozval na 7-dňové hodovanie všetok ľud, ktorý bol v Súzach. Jeho vysoký úradníci núkali pri stoloch. Aj kráľovné Vasti usporiadala hostinu pre ženy v paláci. Vínom rozpalený kráľ dal zavolať po svojich siedmych komorníkoch kráľovnú, aby sa pochválil jej krásou, no ona odmietla prísť. Keď sa kráľ pýtal svojich mudrcov, čo by si za to kráľovná zaslúžila, ozval sa Mamuchan, že kráľovná dala zlý príklad pre všetky ženy a preto by mala jej kráľovská hodnosť pripadnúť inej žene. Kráľ postupoval podľa jeho rady.

² Na radu dvorných úradníkov začali pre kráľa zháňať krásne panny a ktorá sa mu najviac zapáči, bude kráľovnou. V meste Súzy býval aj Žid Mardochej, ktorý vychovával dcéru svojho brata Edisu, ktorá sa iným menom volala Ester. Stratila totiž obidvoch rodičov. Bola veľmi pekná. Aj Ester odovzdali komorníkovi Egejovi, ktorý bol strážcom kráľovských žien. Ozdobené ženy vchádzali do kráľovej spálne. Keď prišiel raz na Ester, kráľovi sa zapáčila viac ako ostatné, tak ju ustanovil za kráľovnú namiesto Vasti, pričom usporiadal hostinu. Ester neprezradila svoju vlasť a národ. Mardochej sa zdržoval pri bráne kráľovského paláca a dozvedel sa, že dvaja kráľovi komorníci chcú zabiť kráľa, tak to povedal Ester a ona to povedala kráľovi. Keď to vyšetrili a preukázalo sa to, komorníkov obesili.

³ Kráľ Asuer povýšil Amanu nad všetky kniežatá a preto sa mu všetci kráľovskí sluhovia klaňali, iba žid Mardochej nie. Všimol si to aj Aman, veľmi sa rozčúľil a zaumienil si, že dá vyhubiť všetok židovský ľud v kráľovstve. Ponúkol 10000 talentov striebra do kráľovskej pokladnice. Získal si na to kráľov súhlas a dostal aj kráľov prsteň. Aman napísal v kráľovom mene listy okolitým národom, aby v trinásť deň dvanásteho mesiaca pozabíjali všetkých Židov od dieťaťa až po starca a ich majetok si rozdelili.

⁴ Keď sa o tom dopyčul Mardochej, obliekol sa do vrecoviny, posypal

si hlavu popolom a vyšiel do mesta s hlasným nárekom. Ester poslala komorníka Atacha za ním, aby zistila, prečo je vo vrecovine. On mu všetko povedal a napomenul Ester, aby predstúpila pred kráľa a prosila za svoj ľud. Ona mu oznámila, že platí zákon, ak by vošiel do kráľovskej siene niekto vopred neohlásený, bude popravený. Iba ak by kráľ priklonil svoj zlatý prút na znak milosti, bude zachránený. Ako teda môže vôjsť ku kráľovi, keď ju už 30 dní k sebe nezavolať? Mardochej jej odkázal, nech si nemyslí, že sa práve ona zachráni a možno dostala kráľovskú hodnosť, aby bola naponúdzi v takýto čas. Nato ho Ester vyzvala, aby sa za ňu všetci Židia modlili, že to predsa len skúsi a vystaví sa smrteľnému nebezpečenstvu.

⁵ Na tretí deň si Ester obliekla kráľovské rúcho a postavila sa do vnútorného dvora kráľovského domu. Kráľ práve zasadal, keď ju zbadal. Zapáčila sa mu, napnul oproti nej zlatú berlu a povedal jej, že hoci by si žiadala polovicu kráľovstva, dostala by ju. Ona ho požiadala, aby prišiel aj s Amanom na hostinu, ktorú pripravila. Prišli teda na hostinu a keď sa jej kráľ znova pýtal, čo si praje, podedala, aby prišli opäť zajtra na jej hostinu. Aman videl pri bráne Mardocheja, ktorý sa mu nepoklonil a to ho nahnevalo. Na radu svojej ženy Zares a priateľov dal postaviť šibenicu, na ktorej chcel dať Mardocheja ráno obesiť.

⁶ V tú noc kráľ nemohol zaspáť, tak mu čítali z letopisov, kde sa dočítal, ako mu Mardochej zachránil život, keď odhalil sprisahanie. Dozvedel sa, že mu za to nedal nijakú poctu. Aman vošiel ku kráľovi, naviesť ho, aby Mardocheja obesili. Keď sa ho kráľ opýtal, akú poctu by mal dostať človek, ktorého chce vyznamenať, mysliac si, že kráľ chce vyznamenať jeho mu povedal, že takého muža by mali previesť v kráľovskom rúchu na kráľovom koni a korunou na hlave a vyhlasovať to. Nato kráľ prikázal Amanovi, aby ho teda on takto previedol na koni. Aman ho previedol a rozžialený so zakrytou hlavou šiel domov.

⁷ Kráľ s Amanom došli k Ester na hostinu a opýtal sa jej, čo si praje. Ona mu povedala, že ona a jej národ sú vydaný na zabitie neprajníkovi. Keď sa kráľ opýtal, kto to je, povedala, že Aman. Kráľ sa

veľmi nazlostil a vyšiel do záhrady. Aman prosil Ester o zmilovanie. Keď sa kráľ vrátil, našiel Amana na pohovke, kde spočívala Ester a ešte väčšmi sa rozčúľil, že chce kráľovnú znásilniť. Keď jeden z komorníkov spomenul kráľovi šibenicu, ktorú mal vo svojom dome, nakázal na nej obesiť Amana.

⁸ Asuer daroval Ester Amanov dom. Priznala sa, že Mardochej je jej strýc. Kráľ dal zobrať Amanovi svoj prsteň a dal ho Mardochejovi. Ester padla kráľovi k nohám a prosila ho, tak vydal nový výnos, ktorým dovolil Židom brániť svoje životy. Židia sa veľmi tomu radovali.

⁹ Židia sa zhromaždili a dali na odpor proti nepriateľom, pričom v Súzach pozabíjali 500 mužov. Na pranie Ester dal kráľ rozkaz, aby na druhý deň povešali 10 Amanových synov. Aj v ostatných krajinách Židia pozabíjali spolu 75000 mužov, no ich majetok si nerozdelili. To sa stalo na trinásty deň mesiaca adar a na štrnásty deň už nezabíjali. Mardochej rozposlal listy všetkým Židom a vyhlásil štrnásty a pätnásty deň za sviatočné, tzv. Purim, kedy budú všetci hodovať a rozdelia sa aj s chudobnými.

¹⁰ Nato kráľ Asuer uvalil daň na celú krajinu. Mardochej, druhý človek po kráľovi, sa stal obľúbeným u Židov. Mardochej hovoril, že tie veci sa stali Božím riadením a spomínal sen, kde sa malý prameň rozrástol na rieku a zmenil sa na svetlo. Rieka, ktorá sa rozvodnila znamenala Ester. Dvaja draci boli on a Aman. Jeden lós bol ustanovený za Boží národ a druhý pre všetky národy.

¹¹ V druhom roku kraľovania kráľa Artaxerxa mal Mardochej sen, v ktorom počul hrmot, videl dva draky pripravené bojovať proti sebe, národy bojovali proti spravodlivému národu a ten volal k Bohu, na čo sa malý prameň rozrástol na mohutnú rieku, vyšlo slnko a upokoreným sa dostalo povýšenia. Mardochej rozmýšľal nad významom tohto sna.

¹² Mardochej sa zdržiaval na nádvorí, odhalil sprisahanie proti kráľovi a kráľ dal dvoch sprisahancov obesiť. Aman bol najvplyvnejším

mužom u kráľa a chcel škodiť Mardochejovi a jeho národu.

¹³ Kráľ Artaxerxes napísal list čelným správcom krajín, že Aman, človek druhý v poradí po kráľovi, ho informoval, že je nepriateľský ľud, ktorý opovrhuje kráľom a preto majú byť zničení na štrnásť deň dvanásteho mesiaca. Mardochej sa modlil k Bohu o zmilovanie a vyznal, že sa Amanovi neklaňal preto, aby mu nevzdal úctu, ktorá patrí iba Bohu.

¹⁴ Ester odložila kráľovské rúcho, posypala si hlavu popolom a postila sa. Modlila sa a prosila o pomoc.

¹⁵ Mardochej vyzval Ester, aby prosila u kráľa za svoj národ. Obliekla si nádherné rúcho, vzývala Boha a predstúpila pred kráľa. Kráľ mal však neprívetivý pohľad, no Boh zmenil kráľovho ducha, takže napokon zoskočil z trónu a vzal ju do náručia. Upokojoval ju, no Ester bola stále rozrušená.

¹⁶ Artaxerxes poslal druhý list, v ktorom písal, že mnohí zneužili svoju hodnosť a svojim zlým našepkávaním kazia dobré úmysly kráľa. Aman sa však vyvyšoval, zamýšľal zlé veci a úkladmi vyžiadal smrť pre Mardocheja a jeho národ a preto sa Židom dovoľuje na trinásť deň zabiť tých, čo by im chceli ublížiť a tento deň vyhlásil za sviatočný.

Kniha Jób

¹ V krajine Hus žil dokonalý statočný muž menom Jób, ktorý sa bál Pána a chránil sa zlého. Mal tisíce kusov dobytku a mnoho čelade. Jeho synovia často robili hostiny a navštevovali sa navzájom aj s ich tromi sestrami. Jób neprestajne robil obety Bohu za seba aj za deti. Raz prišli pred Pána Boží synovia a Satan. Pán sa chválil pred Satanom, aký je Jób vzorný. On mu však odpovedal, že Jób je taký preto, lebo ho Pán požehnáva, no keby mu vzal majetok, isto by ho začal preklínať. Nato mu Pán dal kontrolu nad celým jeho majetkom, iba jeho samého sa nesmie dotknúť. Jedného dňa Jóbovi priniesol posol zvesť, že keď orali, prepadli ich Sabejci a všetko ulúpili a paholkov pobili. Ešte hovoril, keď prišiel iný zvestovať, že Pánov oheň zošiel z neba a spálil ovce aj valachov. A už prichádzali ďalší so správami, že Chaldejci ulúpili stádo tiav a pastierov pobili a ďalší už hovoril, ako sa prihnala z púšte víchrica, ktorá zvalila dom v ktorom zahynuli jeho deti. Jób vstal, roztrhol si odev, oholil si hlavu, padol na zem a klaňal sa hovoriac: „Nahý som vyšiel z lona svojej matky a nahý sa ta vrátim. Pán dal, Pán vzal, nech je Pánovo meno zvelebené.“

² Opäť prišli Boží synovia a Satan pred Pána. Pán chválil Jóba, no Satan odporoval, že keď mu siahne na zdravie, isto ho začne preklínať a tak mu ho Pán vydal do rúk, ale život mu má ušetriť. Satan ranil Jóba vredmi od hlavy po päty, takže sa musel utiahnuť na smetisko. Žena mu povedala, že či sa drží ešte svojej dokonalosti, aby preklial Pána, no Jób odmietol hovoriac: „Azda máme len dobré brať od Pána a zlé prijať by sme nemali?“ Keď sa traja Jóbovi priatelia Elifaz, Bildad a Sofar do počuli o tom všetkom, prišli mu prejaviť sústrasť a potešiť ho. Ani ho nespoznali, hlasno zaplakali, sadli si k nemu a 7 dní nepovedali ani slova, lebo videli, že jeho bolesť je nesmierna.

³ Potom Jób začal preklínať deň svojho narodenia a keby radšej zomrel. Hovorí, že to, pred čím má strach, to ho postihne a čo ho desí, to ho zachváti.

⁴ Elifaz mu vrazil, že on mnohých povzbudzoval a teraz, keď to prišlo na neho, tak je sklúčený. Videl, že tí, ktorí orú zlobu a nepravosti sejú,

tak ich aj žnú.

⁵ Vrael, že človek si sám plodí trápenie a Pán bdie nad všetkými. Koho Pán kára, je blažený, on udiera, aj obväzuje.

⁶ Jób odpovedal, že jeho muky by azda aj morský piesok prevážili a vzdychá, keby sa Pánovi ho chcelo rozmliaždiť. Vyčíta priateľom, že ho sklamali.

⁷ Keď líha, vzdychá: Kedyže už vstanem? A keď vstáva: Kedy zotmie sa? Jób pohŕda svojím životom a pýta sa, prečo Pán postihol práve jeho.

⁸ Bildad vrael Jóbovi, aký je Boh spravodlivý, že ak bude nevinný a spravodlivý, Boh bude o neho bedliť a obnoví ho. Hriešnik uschne ako trstie a Boh nezavrhne bezúhonného.

⁹ Jób odpovedal, že človek nie je v práve pred Bohom, ktorý má nesmiernu moc a nevyspytateľné sú jeho cesty. Zúfa si nad svojím beznádejným položením.

¹⁰ Jób chce vedieť, prečo trpí, prečo stvoriteľ takto postihuje svoje stvorenie a prosí, aby ho už nechal, kým neskoná.

¹¹ Sofar mu vyčíta, ako to hovorí a tvrdí mu, že to Boh chce počet z jeho viny. Boha nemožno obsiahnuť. Ak má čisté srdce, tak môže pozdvihnúť tvár bez strachu a zabudne na všetky útrapy.

¹² Jób odpovedal, že nehovoria múdro. V Pánovej ruke je duša všetkých bytostí a nad všetkým je Pán.

¹³ Chce sa obhájiť priamo pred Bohom a hovorí im, že si vymýšľajú. Je pripravený na Boží súd a je presvedčený, že je v práve.

¹⁴ Život človeka je krátky. Hoc aj do podsvetia by ho Boh zavrhol, len by si spomenul na neho. Jeho telo zakúša strasť a pre dušu kvíli len.

¹⁵ Elifaz mu vravel, že nevraví rozumne a kazí bázeň pred Pánom, keď sa takýmito slovami stavia proti Bohu. Človek je hriešny a na hriešnika príde záhuba a zle skončí.

¹⁶ Jób povedal, že ich potešovanie mu je len na ťarchu a vzdychá si, že ho Boh dal zlostníkovi napospas, ktorý ho bije, hoci násilie nie je na jeho rukách, no on sa spolieha na Boha.

¹⁷ Vraví, aby sa Boh za neho zaručil, lebo medzi priateľmi nepozná múdreho. Spravodlivý si ide svojou cestou a získa silu. Môže ešte dúfať? Pripravil sa na smrť.

¹⁸ Bildad mu vravel, že prečo ich pokladá Jób za nečistých a že vraví nerozvážne. Hriešnik sa chytí do pasce a čaká ho skaza.

¹⁹ Jób odpovedal, že dokiaľ ho chcú svojimi rečami mliaždiť? A vyčíta Bohu, že mu krivdí a borí ho zo všetkých strán. Odcudzili sa mu všetci, ba aj najbližší. Volá o zmilovanie. Je presvedčený, že raz sa postaví vzpriamene pred svojho obrancu – Boha. Priateľov vystríha, ak budú číhať na neho a hľadať v ňom príčinu, poznajú Boží hnev.

²⁰ Prehovoril Sofar, že radosť hriešnika je krátka a neužije si svoj majetok a Boh naňho zošle plameň svojho hnevu.

²¹ Jób na to vravel, že hriešnici žijú v šťastí a sú bez trestu, hoc odvracajú sa od Boha. Ten, kto žil v blahobyte, spokojný umiera a ten, čo biedil, s trpkou dušou umiera. Darmo ho potešujú, lebo z ich slov len klam ostáva.

²² Elifaz k nemu prehovoril, že Boh ho isto trestá pre jeho viny. Azda si myslel, že Boh pre oblaky nič nevidí. Ak sa pokorí, Boh sa nad ním zmiluje.

²³ Jób odpovedal, že keby sa mohol pred samotným Bohom obhájiť, lebo sa cíti byť poctivým. No nikde ho nenašiel. Nevzdialil sa od Božích príkazov. Boh si zaumienil a tak aj urobil a to ho predesilo.

²⁴ Hriešnici utláčajú chudákov, no trestu neujdú. Boh si ich modlitby nevšíma.

²⁵ Bildad prehovoril, že Boh má vladársku moc a hroznú silu, udržuje pokoj.

²⁶ Jób mu odpovedal, či takýmito rečami slabému pomohol. Boh má nekonečnú moc, všetko on určil.

²⁷ Je odhodlaný až do posledného dychu, že neprehovorí nepravosť ani lož. Cíti sa v práve a priateľom nedá za pravdu. Nech ako bezbožník sa má jeho nepriateľ. Hriešnik si neužije toho, čo si nazhŕňal. Hrôza ako záplava ho stihnú a pominie sa.

²⁸ Človek sa snaží, pozná náleziská v zemi, no múdrosť nikde nemožno nájsť, nič sa jej nevyrovná. Iba Boh vie, kde ju nájsť. Bázeň pred Pánom je táto múdrosť a rozumnosť vystrihať sa zlého.

²⁹ Kto to dá, keď ho sám Boh chránil a bol váženým pred ľuďmi? Keď bedár volal, ujal sa ho. Videl svoju svetlú budúcnosť.

³⁰ Lež teraz sa mu všetci posmievajú a hrôza naňho doráža. Dni súženia ho zachvátili. Ved' na biedneho ruku nevztiahol. Dobre čakal, lenže prišlo nešťastie.

³¹ Chránil sa zmyselnosti, nepravosti a nečestnosti. Boh pozná jeho nevinnosť. Pomáhal vdovám, núdzným a sirotám. Do majetku nevkladal svoju istotu. Prichýlil aj pocestného a nie si je vedomý svojej viny.

³² Tí traja priatelia prestali Jóbovi odpovedať, lebo ho pokladali za spravodlivého. Elihu vzkypel hnevom na Jóba, lebo sa prehlásil za nevinného, aj na jeho troch priateľov, lebo mu neodpovedali. Povedal im, že je mladý a starší nie vždy majú pravdu. Jóbovi nikto z nich neodpovedá, tak sa rozhodol, že na nikoho ohľad brať nebude a povie svoje.

³³ Aj jeho takisto stvoril Boh. Neuznáva Jóbovi, že sa cíti bez viny. Boh dáva svoje znamenia keď zaspávajú. Ak sa nájde Pánov spravodlivý služobník, ktorý sa za neho prihovorí, tak sa Pán nad ním zľutuje. Bude potom hovoriť, že zhrešil. Vraví mu, aby dobre počúval, že ho poučí.

³⁴ Elihu ďalej hovoril, že Jób sa pokladá za spravodlivého a tým sa rúha. Aj ku hriešnikom by sa pridružil. Všemohúci podľa skutkov dáva odplatu. Jób bude preskúmaný pre svoje reči hodny hriešnikov.

³⁵ Vyčíta Jóbovi, že si protirečí. Svojou nepravosťou neublíži Bohu, že nemá vedomosti a tára.

³⁶ Elihu pokračoval, že Boh neponechá ničomníka nažive a zo spravodlivého svoj zrak nespustí. Nech dúfa v Boha. Kto by vyčítal Pánovi, ktorý má všetku moc aj nad prírodou.

³⁷ Boží hlas je mohutný, nad všetkým je Pán. Jób nech počúva tieto veci. Všemohúceho nikdy nedosiahneme a treba sa ho obávať.

³⁸ Z búrky prehovoril k Jóbovi Boh. Kto prozreteľnosť zatemňuje slovami, v ktorých niet múdrosti? Kde bol Jób keď Boh tvoril zem a všetko dookola? Vari bol pri tom?

³⁹ Kto dal život zvieratám a postaral sa o ne? Azda Jób im dáva silu?

⁴⁰ Jób povedal Bohu, že si položí ruku na ústa, že svoje už povedal a znovu nezačne. Boh z búrky opäť hovoril k Jóbovi. Je azda rovný Bohu? Môže si podmaniť divého krokodíla?

⁴¹ Je mohutný a mocný, ani oštep mu neublíži. Nebojí sa.

⁴² Jób odpovedal Pánovi, že nijaký zámer mu nemožno prekaziť. Teraz ho spoznal, pokorí sa a bude robiť pokánie. Pán povedal Elifazovi, že sa na neho a jeho dvoch priateľov hnevá, lebo o ňom nehovorili pravdivo, tak ako Jób. Nech vezmú 7 býčkov a 8 baránkov na obeť. Jób sa za nich pomodlí. Keď sa Jób modlil za svojich priateľov, jeho údel sa zmenil a Pán dvojnásobne rozmnožil jeho imanie. Prišli k

nemu jeho známi a každý mu podaroval baránka a zlatý prsteň. Mal 7 synov a 3 krásne dcéry. Mal aj obrovské stáda. Dožil sa 140 rokov a tešil sa zo svojich detí až do štvrtého pokolenia.

Knihá proroka Daniela.

¹Za panovania júdskeho kráľa Jokaima prišiel babylonský kráľ Nabuchodonozor k Jeruzalemu a po obliehaní si ho podrobil. Odniesol aj nádoby z Božieho domu. Kráľ prikázal, aby spomedzi synov Izraela vybrali vnímavých mladíkov bez chyby, pekného zovňajšku, aby boli schopní stáť v kráľovskom paláci. Učili ich chaldejskému písmu aj reči a pripravovali, aby po uplynutí troch rokov stáli pred kráľovou tvárou. Každý deň ich sýtili kráľovským pokrmom. Spomedzi júdovcov boli medzi nimi Daniel, Ananiáš, Mízael a Azariáš, ktorým dal veliteľ eunuchov mená Baltazár, Sidrach, Misach a Abdenago. Daniel sa nechcel poškrvniť kráľovským pokrmom a vínom, tak prosil veliteľa eunuchov, aby nemuseli jesť tento pokrm. On sa však obával, aby kráľ nezbadal, že sú chudší a tak na skúšku jedli desať dní lúšteniny a vodu. Keď sa po desiatich dňoch ukázalo, že ich tváre sú krajšie ako ostatných, dávali im odvtedy tento pokrm. Týmto štyrom mladíkom dal Boh múdrosť a Daniel porozumel každý sen. Aj kráľ si všimol, že sú desať krát vyššie, ako všetci čarodeji a veštcí v jeho kráľovstve.

²Raz sa Nabuchodonozorovi prisnil sen. Dal si zavolať všetkých čarodejov a veštcov, nič im o sne nepovedal a chcel po nich, aby mu povedali obsah sna aj jeho výklad. Ak mu sen nepovedia, všetkých rozseká na kusy a ak mu ho povedia aj s výkladom, dostanú veľkú odmenu. Chaldejci mu odpovedali, že na zemi niet takého človeka, čo by mu to povedal. Nato sa kráľ veľmi nahneval a vydal rozkaz pozabíjať všetkých mudrcov, aj Daniela a jeho spoločníkov. Daniel požiadal kráľa, aby mu dal čas, že mu oznámi riešenie. Daniel rozpovedal túto vec spoločníkom, aby vyprosili od Boha milosť. V nočnom videní mu bolo odhalené toto tajomstvo, za čo potom velebil Boha. Keď ho predviedli pred kráľa, oznámil mu, že Boh mu to zjavil, aby poznal myšlienky svojho srdca a rozpovedal mu obsah jeho sna: Videl veľkú sochu s hrozným výzorom. Hlavu mala zo zlata, prsia a ramená zo striebra, brucho a boky z kovu, stehná zo železa a nohy čiastočne zo železa a čiastočne z hlíny. Odlúpil sa kameň a rozdrúzgal jej nohy až zo sochy neostalo nič. A z toho kameňa sa stal veľký vrch, ktorý zaplnil celú zem. Oznámil mu aj výklad, že kráľ je tá hlava zo

zlata. Po ňom povstane iné menšie kráľovstvo a ďalšie, tretie kráľovstvo z kovu a štvrté kráľovstvo bude mocné ako železo, čo všetko drúzga. A nohy zo železa pomiešaného s hlinou znamenajú, že kráľovstvo bude z časti mocné a z časti krehké. Boh vzbudí kráľovstvo, ktoré zruší všetky tie kráľovstvá a to sa už nikdy nerozpadne. Nato sa Nabuchodonozor začal Danielovi klaňať, uznal jeho Boha a ustanovil ho za vládcu nad celou provinciou a náčelníka mudrcov. Daniel ho však uprosil a spravovaním provincie poveril Sidracha, Misacha a Abdenaga.

³ Kráľ Nabuchodonozor urobil zlatú sochu a zhromaždil všetkých predstavených a kniežatá na jej posviacku. Oznamovali, že keď začujú hlas rohu, flauty, citary a ďalších nástrojov, tak musia padnúť na zem a klaňať sa soche. Kto tak neurobí, bude hodený do rozpálenej pece. Chaldejskí muži žalovali kráľovi, že Sidrach, Misach a Abdenago sa neklaňajú soche. Dal si ich zavolať, no oni povedali, že si nectia jeho bohov a odmietli sa klaňať. Kráľ sa rozzúrnil, zviazal ich a rozkázal pec rozpáliť sedem krát viac ako inokedy. Troch mládencov hodili do rozpálenej pece až od žiaru pri tom zahynuli chlapi, ktorí ich tam hádzali. Oni sa prechádzali uprostred plameňov a velebili Boha. Azariáš (Abdenago) stál uprostred ohňa a zveleboval Boha. Spolu s nimi zostúpil do pece Pánov anjel a plamene sa ich vôbec nedotýkali. Všetci traja akoby jednými ústami dobrečeli Bohu. Kráľ Nabuchodonozor udivený pozeral na štyri postavy v ohni a zavola ich von z pece. Nato uznal ich Boha a vydal rozkaz, že kto sa preheší proti Bohu, bude roztrhaný na kusy.

⁴ Nabuchodonozor mal ďalší sen, dal zavolať vykladačov snov a rozpovedal im ho, no oni nevedeli dať výklad. Napokon rozpovedal sen aj Danielovi (Baltazárovi): Videl vo sne krásny strom, ktorý siahal až po nebo, v ktorom sídlilo množstvo vtákov a z neho sa sýtilo každé telo. Svätý strážca zostúpil z neba hlasno volal, aby vyťali strom a nechali iba jeden z jeho koreňov v okovách. Ľudské srdce nech mu zamenia za zvieracie a nech prejde sedem časov, aby všetci videli, že Najvyšší je mocnárom. Daniel sa predesil a napokon mu povedal, že ten strom je on sám a vyženu ho bude sa zdržovať s poľnou zverou. Kráľovstvo mu však ostane, len čo sa dozvie, že nebesá sú mocné.

Poradil kráľovi, aby odčinil svoje hriechy spravodlivosťou a milosrdenstvom, azda sa predĺži jeho bezpečnosť. Po dvanástich mesiacoch vyhнали kráľa spomedzi ľudí, jedol trávu ako dobytok a narástli mu dlhé vlasy. Po uplynutí dní sa mu vrátil rozum. Vyhľadali ho veľmoži a dosadili späť do kráľovstva. Chválil a vyvyšoval Kráľa nebies, ktorý môže pokoriť tých, čo kráčajú v pýche.

⁵ Nabuchodonozorov syn, kráľ Baltazár, usporiadal hostinu pre svojich tisíc veľmožov. Dal priniesť nádoby, ktoré jeho otec dal odniesť z jeruzalemského chrámu a pili z nich. Vtom sa objavili prsty ruky a písali na múr. Keď to zbadal kráľ, zbledol, roztriasol sa a dal zavolať mudrcov, no oni nevedeli písmo prečítať. Nato priviedli Daniela a on mu povedal, že jeho otec bol silným kráľom a keď spyšnel, vyhнали ho spomedzi ľudí. Ty si si neponížil srdce, hoci si to všetko videl, vyvyšoval si sa a neoslavoval si Boha, preto sa objavili tieto prsty. Toto je význam tých slov: Boh urobil koniec tvojmu kráľovstvu, odvážili ťa na váhe a bol si príľahký. Že kráľovstvo je rozdelené a vydané Médom a Peržanom. Nato kráľ kázal Daniela obliecť do purpuru a dal mu vládnuť ako tretiemu v kráľovstve. V tú noc kráľa zabili.

⁶ Kráľovstvo dostal Dárius Médsky, ktorý ustanovil v krajine 120 satrapov a nad nimi troch nášelníkov, z ktorých jedným bol Daniel, ktorý vynikal a kráľ ho zamýšľal povýšiť, preto hľadali zádrapku proti nemu. Nahovorili kráľa, aby podpísal neodvolateľný zákon, v ktorom sa hovorilo, že ktokoľvek by za 30 dní žiadal niečo od boha, alebo človeka, okrem kráľa, bude hodený do jamy s levmi. Daniel tri razy denne padal na kolená v modlitbe. Vtom vtrhli tí muži a našli ho modliť sa. Povedali o tom kráľovi a ten sa zarmútil a usiloval sa Daniela zachrániť. Na naliehanie hodili Daniela do jamy s levmi a vchod zapečatili. Kráľ o hlade prebdel noc a hneď ráno sa náhlil ku jame a volal na neho. Daniel sa ozval živý a kráľ sa zaradoval. Do jamy hodili tých, čo ho ohovárali, aj s rodinami a levy ich hneď roztrhali. Kráľ vydal rozkaz, nech sa v celom kráľovstve trasú pred Bohom Daniela. Danielovi sa darilo aj za kraľovania Dária aj Kýra.

⁷ V prvom roku kraľovania kráľa Baltazára mal Daniel sen, v ktorom

videl štyri zvláštne zvieratá, trón a na ňom starca s bielymi vlasmi, syna človeka ako vládol a dostal aj výklad k videniu. Štvrté hrozné zviera, čo všetko ničí, predstavuje kráľovstvo, ktorého kráľ bude hovoriť reči proti najvyššiemu a nivočiť svätých, ale napokon sa im odovzdá vláda.

⁸ V treťom roku kráľa Baltazára mal Daniel videnie, v ktorom videl barana pri rieke a nijaké zviera neobstálo proti nemu. Bežal oproti nemu cap, ktorý mu dolámal rohy, prevalil ho. Capovi sa odlomil roh a namiesto neho vyrástli štyri. Narástol, odňal knežaťu vojska ustavičnú obeť a zvrhol miesto jeho svätyne. Svätý povedal, že po 2300 večeroch sa oslobodí svätyňa. Pred Danielom zastal muž, padol pred ním na tvár, no on ho zodvihol a dal mu vysvetlenie k videniu o konečných časoch. Baran znamenal médskeho a perzského kráľa, cap je grécky kráľ a z jeho kráľovstva povstanú štyri. Povstane bezočivý kráľ, bude pustošiť, ničiť mocnárov i svätý ľud, bude však zničený. Daniel omdlieval a chorľavel a slúžil kráľovi. Nebolo nikoho, kto by videnie vyložil.

⁹ V prvom roku kráľa Dária pochopil Daniel, že sa má naplniť 70 rokov, kým bude Jeruzalem v zrúcaninách, ako prorokoval Jeremiáš, tak sa postil, modlil k Pánovi a vyznával, že zhrešil on aj celý ľud. Ešte sa modlil, keď priletel muž, Gabriel, ktorého už videl vo svojom videní, dotkol sa ho, počúval ho a riekol, že ho prišiel poučiť a vyložil mu videnie: Je určených 72 týždňov, aby prestal hriech a uzmierila sa vina. Zabijú pomazaného, hoci nemá žiadnej viny. Ľud s kniežaťom, ktorý príde, zničí mesto aj svätyňu a nakoniec bude pustošenie vo vojne.

¹⁰ Daniel mal videnie človeka odiateho do plátna, mal ohnivé oči, ramená a nohy mal ako svit ligotavého kovu a hlas ako hukot zástupu. Videnie videl sám, ostatní čo boli s ním ho nevideli. Keď počul zvuk jeho slov, padol na tvár ako omdletý, no ruka ho zdvihla a povedal, aby sa nebál, že mu prišiel vyložiť udalosti na konci dní. Dotkol sa ho a posilňoval ho. Povedal, že odchádza bojovať s perzským a potom s gréckym kniežaťom.

¹¹ Ešte traja králi povstanú v Perzii a štvrtý získa najväčšie bohatstvo. Povstane hrdinský kráľ, ktorý bude konať podľa svojej ľubovôle a jeho kráľovstvo sa rozdelí v prospech iných. Južný kráľ bude mocný, no jeden z jeho veliteľov sa vzdá ešte viac a obsadí ešte väčšie územie. Potom detailne opisoval nehody a boje severného a južného kráľovstva.

¹² Povstane veľké knieža Michal a ľud bude oslobodený; každý, koho nájdú zapísaného v knihe a mnohí zo zomrelých sa zobudia. Niektorí na večný život, iní na večnú potupu. Rozumní sa budú skvieť a tí, čo mnohých priviedli k spravodlivosti, budú ako hviezdy na večné veky. Daniel videl, ako jeden stál na jednom brehu rieky a iný na druhom. Pýtal sa muža oblečeného do plátna, kedy bude koniec týchto vecí a on odpovedal, že keď sa dovíši zlomenie moci svätého ľudu. Ešte riekol: „Mnohí sa očistia, obielia a zbavia trosky; bezbožní budú konať bezbožne, ani jeden bezbožník nepochopí, ale rozumní pochopia.“

¹³ Bohatý babylončan Jokaim si zobral za manželku krásnu a bohabojnú Zuzanu. V tom roku boli za sudcov ustanovení dvaja starci, ktorí sa zdržiavali v jeho dome. Na poludnie, keď ľudia odišli, sa Zuzana chodievala prechádzať do záhrady pri dome. Keď ju starci videli, zahoreli k nej žiadostivosťou. Najprv to pred sebou skrývali, no keď sa rozišli a v zápätí stretli v záhrade, priznali sa jeden druhému a striehli na ňu. Raz za horúceho dňa šla s dvomi slúžkami do záhrady kúpať sa. Slúžky poslala po masti a keď odišli, pribehli k nej starci a hovorili jej, že ju chcú, tak aby sa im oddala, lebo budú svedčiť proti nej, že ju videli s mladíkom. Zuzana povedala, že radšej padne do ich rúk, než zhrešiť pred Pánom. Začala kričať, no kričali aj starci. Keď sluhovia začuli krik, vbegli pozrieť, čo sa deje a starci im rozpovedali svoje reči. Na druhý deň, keď prišiel ľud, zavolali aj Zuzanu a rozpovedali svoje krivé svedectvo, že keď poslala preč slúžky, prišiel mladík, ktorý bol ukrytý a zhrešil s ňou. Pribehli k nej starci, no mladík ušiel. Zástup starcom uveril a odsúdili ju na smrť. Zuzana na to zvolala veľkým hlasom k Pánovi, že svedčili proti nej falošne a umiera, hoci neurobila nič zlé. Pán vyslyšal jej hlas a vzbudil svätého ducha v Danielovi, ktorý zvolal veľkým hlasom, keď ju viedli na smrť, že on je čistý od krvi tejto ženy. Stal si doprostred a povedal, že bez

stopovania pravdy odsúdili túto ženu, aby obnovili súd. Oddelili starcov od seba a jedného sa pýtal, pod akým stromom ich videl zhovárať sa. On odpovedal, že pod lentyškom. Odviedli ho a keď sa pýtal to isté druhého, ten mu odpovedal, že pod dubom. Nato celý zástup zvolal veľkým hlasom a dobrorečil Pánovi, ktorý zachraňuje tých, čo v neho dúfajú. Podľa Mojžišovho zákona starcov usmrtili a nevinná krv bola zachránená. Kráľ Astyag zomrel a kráľovstvo prevzal Peržan Kýros.

¹⁴ Daniel bol kráľovým hosťom. Babylonci mali modlu, ktorá sa volala Bél a každý deň jej venovali múku, ovce a víno. Aj kráľ sa jej chodil každý deň klaňať. Kráľ hovoril Danielovi, že Bél je živý Boh, keď toľko jedla poje, no Daniel ho vysmial, že je len z blata a ešte nejedol. Nato sa kráľ nazlostil a povedal sedemdesiatim kňazom, ktorí slúžili Bélovi, že ak mu nedokážu, že to všetko poje Bál, tak zomrú a ak áno, tak zomrie Daniel. Bélovi kňazi povedali, aby kráľ predložil pokrmy a keď vyjdú nech zapečatí svojim prsteňom dvere. Nerobili si starosti, lebo pod stolom urobili tajný vchod. Kráľ predložil pokrmy, Danielovi sluhovia posypali na podlahu popol a potom zapečatil dvere. V noci, ako obyčajne, prišli kňazi a ich ženy a deti a všetko pojedli a popili. Ráno našli neporušenú pečať, tak otvorili dvere a kráľ zvolal: „Veľký si Bél a niet u teba nijakého podvodu“, no Daniel sa smial a ukázal mu na podlahe stopy. Nato ich dal kráľ pozabíjať a Daniel zrútil Béla aj s chrámom. Babylónci ctili veľkého draka a kráľ kázal Danielovi, aby sa mu tiež klaňal, no Daniel odmietol, že on sa bude klaňať jedine svojmu živému Bohu. Daniel vyzval kráľa, aby ho zmocnil, že porazí draka bez meča. Vzal smolu, loj a vlasy, uvaril to spolu a narobil bochníky, ktoré dal zjesť drakovi a nato ho roztrhlo. Keď to videli babylonci, rozhnevali sa a naliehali na kráľa, aby im vydal Daniela. Oni ho hodili do jamy so siedmimi hladnými levmi, kde bol 6 dní. V Júdsku bol prorok Habakuk, ktorý navaril jedlo pre žencov, no Pánov anjel mu povedal, aby ho zanesol Danielovi do levovej jamy. Pánov anjel ho preniesol nad jamu s levmi, zavolať na Daniela a on sa potešil, že naňho Pán nezabudol a najedol sa. Na siedmy deň prišiel kráľ nariekať k jame, no uvidel Daniela sedieť uprostred levov a zvolal: „Veľký si, Pane, Bože Danielov“ a dal do jamy hodiť tých, čo chceli jeho záhubu a levy ich zožrali. Nato kráľ povedal: „Nech sa

trasú pred Danielovým Bohom všetci obyvatelia zeme, pretože on je záchranca, ktorý robí znamenia a zázraky na zemi, veď vyslobodil Daniela z levovej jamy!“.